

ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Καθαρεύουσα» και «δημοτική» στον διαδικτυακό λόγο: Γλωσσικές στάσεις κατά το μεταδιμορφικό στάδιο της Νέας Ελληνικής

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΡΟΥΣΣΟΣ (ΑΜ:524184)

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: ΜΑΡΙΑ ΚΑΜΗΛΑΚΗ

Πάτρα, Ιανουάριος, 2025

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του φοιτητή/της φοιτήτριας («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο/η συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του/της συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του/της συγγραφέα/δημιουργού. Ο/Η συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία δεν αποτελεί προϊόν λογοκλοπής, είναι προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας, η βιβλιογραφία και οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει, έχουν δηλωθεί κατάλληλα με παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή. Επισημαίνεται πως η συγκεκριμένη επιλογή βοηθά στον περιορισμό της λογοκλοπής διασφαλίζοντας έτσι το/τη συγγραφέα. Ο δηλών: Ρούσσος Κωνσταντίνος

«Καθαρεύουσα» και «δημοτική» στον διαδικτυακό λόγο: Γλωσσικές στάσεις κατά το μεταδιμορφικό στάδιο της Νέας Ελληνικής

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΡΟΥΣΣΟΣ

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: ΜΑΡΙΑ ΚΑΜΗΛΑΚΗ

Μέλος Σ.Ε.Π. του Ε.Α.Π.

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής: ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ

Μέλος Σ.Ε.Π. του Ε.Α.Π.

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ την οικογένεια, τους φίλους μου και την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου, Μαρία Καμηλάκη, για την πολύτιμη υποστήριξη, ενθάρρυνση και βοήθεια στην προσπάθειά μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το Γλωσσικό Ζήτημα αποτέλεσε μια μακροχρόνια διαμάχη σχετικά με τη μορφή της ελληνικής γλώσσας που έπρεπε να χρησιμοποιείται στην εκπαίδευση, τη διοίκηση και τη λογοτεχνία, με ανταγωνιστικές ποικιλίες την καθαρεύουσα, μια τεχνητή ποικιλία με λόγιες επιρροές, που επιδίωκε να συνδέσει τη σύγχρονη γλώσσα με την αρχαία, και τη δημοτική, τη φυσική γλώσσα του λαού στις διάφορες παραλλαγές της. Η διαμάχη έληξε επίσημα το 1976, με τη δημοτική να καθιερώνεται ως επίσημη γλώσσα του κράτους.

Σήμερα, αν και το γλωσσικό ζήτημα δεν αποτελεί αντικείμενο διαμάχης, και κατά το μεταδιμορφικό στάδιο συνεχίζονται οι συζητήσεις σχετικά με το γλωσσικό παρελθόν και τις διάφορες συμβολικές του διαστάσεις, που απηχούν εξωγλωσσικές αντιλήψεις για την ανωτερότητα ή την κατωτερότητα της κάθε ποικιλίας. Σε αυτό το πλαίσιο, η παρούσα εργασία εξετάζει τις γλωσσικές τάσεις των ομιλητών απέναντι στο πάλαι ποτέ δίπολο «καθαρεύουσα vs δημοτική», σε δεδομένα από τον διαδικτυακό λόγο. Ειδικότερα, επιδιώκεται η ταξινόμηση των σχετικών απόψεων και η συσχέτισή τους με ευρέως διαδεδομένους μύθους για τη Νέα Ελληνική.

Λέξεις-Κλειδιά:

Γλωσσικό ζήτημα, δημοτική, καθαρεύουσα, γλωσσική αλλαγή, γλωσσικοί μύθοι, γλωσσικές στάσεις, μεταπραγματολογικά στερεότυπα

ABSTRACT

The Greek Language Question was a long-standing controversy over the form of the Greek language to be used in education, administration and literature, with competing varieties being the katharevousa, an artificial variety with scholarly influences, which sought to link the modern language with the ancient, and the demotic, the natural language of the people in its various variants. The dispute was officially ended in 1976, with the Demotic being established as the official language of the state.

Today, although the linguistic issue is not a matter of dispute, in the post-dimorphic period, debates continue about the linguistic past and its various symbolic dimensions, reflecting extra-linguistic perceptions of the superiority or inferiority of each variety. In this context, the present paper examines speakers' linguistic tendencies towards the former dichotomy «καθαρεύουσα vs demotic» in data from online discourse. In particular, it seeks to classify the relevant opinions and to correlate them with widespread myths about Modern Greek.

Keywords:

Language Question, demotic, katharevousa, language change, language myths, language attitudes, metapragmatic stereotypes

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	4
ABSTRACT.....	5
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	6
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
2. ΠΕΡΙΟΔΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ.....	8
3. Η ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ ΩΣ ΚΑΘΟΛΙΚΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ.....	10
4. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ.....	14
5. Η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΑΙ Η ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΜΕΤΑΔΙΜΟΡΦΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ..	18
6. ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ.....	20
7. ΓΛΩΣΣΙΚΟΙ ΜΥΘΟΙ.....	23
8. Ο ΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ (ΜΚΔ)..	28
9. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ:.....	29
10. ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ.....	29
10.1. Γλωσσικές στάσεις απέναντι στη δημοτική.....	30
10.2. Γλωσσικές στάσεις απέναντι στην καθαρεύουσα.....	34
10.3. Τοποθετήσεις υπέρ του συγκερασμού των δύο ποικιλιών.....	37
11. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	38
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	41
Παράρτημα: Το κειμενικό σώμα.....	46
ΣΧΟΛΙΑ ΣΕ FORA.....	46

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η γλώσσα, ως ζωντανός οργανισμός δεν παραμένει αμετάβλητη. Τροποποιείται, εξελίσσεται συνεχώς και προσαρμόζεται στις επικοινωνιακές ανάγκες των χρηστών της. Οι αλλαγές αυτές συντελούνται σε επίπεδο φωνολογικό, μορφολογικό, συντακτικό, σημασιολογικό και λεξιλογικό.

Μια απ' αυτές είναι η ελληνική, η οποία διατηρείται για περισσότερους από σαράντα αιώνες. Οι απαρχές της, κατά τον Μπαμπινιώτη (1998, σ.80-82), εντοπίζονται στο 3.000 π.Χ., καθιστώντας την μια απ' τις αρχαιότερες γλώσσες με συνεχή χρήση.

Η παρούσα εργασία εστιάζει στη νεοελληνική περίοδο και συγκεκριμένα αφορμάται από τη μακροχρόνια αντιπαράθεση μεταξύ των υποστηρικτών της καθαρεύουσας και εκείνων της δημοτικής γλώσσας για την επιλογή της μιας έναντι της άλλης ως καταλληλότερης μορφής έκφρασης, ιδιαίτερα στον δημόσιο χώρο. Δεδομένου ότι το ζήτημα της κοινωνικής διγλωσσίας θεωρείται λήξαν από τη γλωσσοεκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1976, στόχος της εργασίας είναι να ανιχνευθεί ο απόηχος των στάσεων απέναντι στις δύο γλωσσικές ποικιλίες κατά το μεταδιμορφικό στάδιο της Ελληνικής. Σε αυτό το πλαίσιο, εξετάζονται τα επιχειρήματα και οι απόψεις χρηστών σε σύγχρονικό επίπεδο, που υποστηρίζουν την καθεμιά απ' τις δυο γλωσσικές ποικιλίες (καθαρεύουσα, δημοτική), μέσα από κείμενα και σχόλια δημοσιευμένα στο διαδίκτυο, πεδίο που πλέον αποτελεί καθημερινό βήμα ανταλλαγής απόψεων για μια ευρεία ποικιλία θεμάτων, μεταξύ των οποίων και η γλώσσα.

Προκειμένου να ερμηνευθούν τα σύγχρονικά γλωσσικά δεδομένα, σημαντική κρίνεται προηγουμένως η κατανόηση της ιστορικής διαμάχης, των κοινωνικοπολιτικών προεκτάσεών της και η επίδρασή της στη σύγχρονη ελληνική γλωσσική ταυτότητα.

2. ΠΕΡΙΟΔΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Η ελληνική γλώσσα, μία απ' τις αρχαιότερες ζωντανές γλώσσες του κόσμου αποτελεί γέφυρα που ενώνει την ιστορία, τον πολιτισμό και την ταυτότητα των Ελλήνων με τη διαχρονική της εξέλιξη. Η ιστορία της ελληνικής γλώσσας ξεκινά από την απώτερη αρχαιότητα και εκτείνεται σε μια πορεία που διαρκεί περισσότερο από σαράντα αιώνες. Στο πλαίσιο αυτής της μακράς εξέλιξης, η περιοδολόγηση της ελληνικής γλώσσας αποδεικνύεται ένα απαραίτητο εργαλείο για την κατανόηση των σταδίων που καθόρισαν την τελική μορφή και λειτουργία της.

Οι περίοδοι τις οποίες η ελληνική γλώσσα διένυσε είναι οι εξής: Ινδοευρωπαϊκή, Πρωτοελληνική και Μυκηναϊκή Ελληνική, Αρχαία Ελληνική, Μεσαιωνική ή Βυζαντινή Ελληνιστική και Νεοελληνική ή Σύγχρονη Ελληνική Περίοδος. Ακολουθεί συνοπτική επισκόπηση της κάθε περιόδου.

Ινδοευρωπαϊκή

Όπως αναφέρει ο Φλιάτουρας (2022, σ. 141), οι σταθερές ομοιότητες στη γλώσσα, οι οποίες δεν μπορούν να αποδοθούν στον δανεισμό, προέρχονται από μια κοινή καταγωγή που ενδέχεται να είναι μια αρχική γλώσσα. Οι περισσότερες γλώσσες της Ευρώπης και η ινδική έχουν τις ρίζες τους στην ινδοευρωπαϊκή γλώσσα. Αυτή η θεωρία διατυπώθηκε από τον δικαστή Jones William, ο οποίος παρατήρησε σημαντικές ομοιότητες μεταξύ των προαναφερθεισών γλωσσών. Η κοινή καταγωγή των γλωσσών αυτών θα μπορούσε να αναπαρασταθεί μέσω της χρήσης ενός δενδροδιαγράμματος, στο οποίο η ελληνική γλώσσα και η λατινική είναι θυγατρικές, ενώ η νέα ελληνική είναι απόγονος της αρχαίας και η σύγχρονη ιταλική γλώσσα με τη λατινική έχουν β' βαθμό συγγένειας.

Η ινδοευρωπαϊκή διακρίνεται σε δυο κατηγορίες γλωσσών. Η μια λέγεται centum και η άλλη satem. Οι ινδοευρωπαϊκές γλωσσικές επιρροές είναι εμφανείς στον ελλαδικό χώρο από το 2.500-1.500 π.Χ.

Πρωτοελληνική και Μυκηναϊκή Ελληνική Περίοδος (14ο αιώνας - 12ο αιώνας π.Χ.)

Η πρωτοελληνική (όπως μαρτυρεί και το όνομά της) είναι η πρώτη εκδοχή της ελληνικής γλώσσας, κατά την οποία συντελέστηκαν σημαντικές αλλαγές πριν από τη διάσπασή της σε διαλέκτους στην αρχαία ελληνική (Φλιάτουρας, 2022). Η πρώτη εμφάνιση της ελληνικής γλώσσας εντοπίζεται περίπου κατά τον 14ο-13ο αιώνα π.Χ., από τα αρχεία των μεγάλων κέντρων του μυκηναϊκού πολιτισμού (Μυκήνες, Τίρυνθα, Θήβα Πύλος) και της Κρήτης

(Κνωσός, Χανιά) (Χριστίδης, 2005). Ειδικότερα, εντοπίζεται στις πινακίδες της Γραμμικής Β', η οποία χρησιμοποιήθηκε κυρίως στα Μυκηναϊκά Ανάκτορα. Πρόκειται για την αρχαιότερη γνωστή μορφή της νέας ελληνικής γλώσσας.

Αρχαία Ελληνική Περίοδος (9ο αιώνα π.Χ. - 6ο αιώνα μ.Χ.)

Η Αρχαία Ελληνική (ΑΕ) Γλώσσα αποτελεί μια απ' τις παλιότερες γλώσσες του κόσμου, με πλούσια ιστορία και ποικιλομορφία. Εμφανίζεται κατά τον 9ο αιώνα π.Χ. με την εισαγωγή του ελληνικού αλφαβήτου. Χωρίζεται σε διαλέκτους (αιολική, ιωνική, δωρική), οι οποίες χρησιμοποιούνταν σε διαφορετικές περιοχές της Ελλάδας. Η Αρχαία Ελληνική Περίοδος διακρίνεται στην Κλασσική, η οποία χρονολογείται από τον 5ο αιώνα - 4ο αιώνα π.Χ., και στην Ελληνιστική, από τον 4ο αιώνα έως τον 6ο αιώνα μ.Χ. (Φλιάτουρας, 2022, σ.143-144).

Κατά την κλασσική περίοδο, παρατηρείται η χρήση της αττικής διαλέκτου, η οποία ομιλούταν στην Αθήνα, κυριάρχησε έναντι των υπολοίπων διαλέκτων και αναδείχθηκε ως γλώσσα της κλασσικής γραμματείας. Στην Ελληνιστική ή Κοινή Ελληνική Περίοδο, η ελληνική εξαπλώθηκε, αναπτύχθηκε χάρη στις κατακτήσεις του Μεγάλου Αλεξάνδρου και αναγνωρίστηκε ως lingua franca στην Εγγύς Ανατολή και την Ανατολική Μεσόγειο.

Μεσαιωνική ή Βυζαντινή Ελληνιστική Περίοδος (6ο αιώνα - 15ο αιώνα μ.Χ.):

Κατά την περίοδο της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, η ελληνική γλώσσα συνέχιζε να εξελίσσεται. Η γλώσσα που χρησιμοποιούνταν στα γραπτά διατηρούσε πολλά στοιχεία της αρχαίας ελληνικής, ενώ η καθημερινή ομιλία εξελίχθηκε σε πιο απλή μορφή. Τότε έκαναν την εμφάνισή τους οι πρώτες διαφορές μεταξύ της προφορικής και της γραπτής γλώσσας (Φλιάτουρας, 2022; Χριστίδης 2001).

Νεοελληνική ή Σύγχρονη Ελληνική Περίοδος (15ο αιώνα μ.Χ.- σήμερα):

Η νεοελληνική γλώσσα που χρησιμοποιείται τη σημερινή εποχή έχει τις ρίζες της στη μεσαιωνική ελληνική. Σε αυτήν εντοπίζονται σημαντικές γεωγραφικές και κοινωνικές ποικιλίες, όπως τα ποντιακά, τα κυπριακά, τα ιδιώματα των βορείων περιοχών (Δελβερούδη, 2001). Με την πάροδο του χρόνου, η ελληνική υπέστη αρκετές επιρροές από άλλες γλώσσες, λόγω της επαφής της Ελλάδας με άλλους λαούς (κατακτήσεις από Ρωμαίους, Οθωμανούς κτλ). Από τη Νεοελληνική Περίοδο διακρίνονται δυο βασικές ποικιλίες της γλώσσας: η καθαρεύουσα και η δημοτική (19ο αιώνας – 20ός αιώνας). Με την ίδρυση του ελληνικού κράτους (1830), αναπτύχθηκε η γλωσσική διαμάχη ανάμεσα στην καθαρεύουσα, μια λόγια μορφή της γλώσσας που βασιζόταν στην αρχαία ελληνική, και στη δημοτική την ομιλούμενη

γλώσσα του λαού, στις διάφορες παραλλαγές της. Το 1976 η αντιπαράθεση αυτή έληξε, με την υιοθέτηση της δημοτικής ως επίσημης γλώσσας του κράτους.

Τη σημερινή εποχή η ελληνική αποτελεί μια σύγχρονη ευρωπαϊκή γλώσσα, η οποία συνεχίζει να εξελίσσεται και να προσαρμόζεται στις επικοινωνιακές ανάγκες των χρηστών της, διατηρώντας παράλληλα στοιχεία από τις προηγούμενες περιόδους.

3. Η ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ ΩΣ ΚΑΘΟΛΙΚΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ

Η περιодολόγηση που προηγήθηκε αποτελεί την ταξινομημένη σε συμβατικές χρονικές περιόδους διαπίστωση ότι οι γλώσσες με την πάροδο του χρόνου υφίστανται μεταβολές. Αυτές οι αλλαγές συντελούνται φυσικά και αναπόφευκτα, για να μπορέσουν να προσαρμοστούν οι άνθρωποι στις εκάστοτε επικοινωνιακές ανάγκες τους. Οι μεταβολές αυτές εμφανίζονται σε όλα τα γλωσσικά επίπεδα: π.χ. στο λεξιλογικό επίπεδο, λέξεις που χρησιμοποιούνταν αρχικά για την περιγραφή αντικειμένων ή καταστάσεων απέκτησαν σε βάθος χρόνου τελείως διαφορετική σημασία (π.χ.: *άγγελος* - στην αρχαιότητα σήμαινε 'αγγελιοφόρος', ενώ στη νέα ελληνική απέκτησε θρησκευτική σημασία, εννοώντας το 'ουράνιο όν' / *θέατρο* - στην αρχαιότητα είχε τη σημασία του χώρου παρακολούθησης, ενώ στη νέα ελληνική φέρει τη σημασία της 'θεατρικής παράστασης'). Αυτή η δυναμική προσαρμογή της γλώσσας συνεχίζεται και σήμερα, μέσα από παράγοντες όπως η αμφισιμία, η ομοηχία, η ελλιπής γνώση των γραμματικών κανόνων, τα λάθη στην ορθογραφία κ.ά.. Αυτή η εξέλιξη είναι απαραίτητη για τη διατήρηση των γλωσσών. Αντίθετα από άλλα φαινόμενα που φθείρονται και εξαφανίζονται με τον χρόνο, η γλώσσα παραμένει ζωντανή επειδή εξελίσσεται (Φραγκουδάκη, 2003).

Οι αιτίες της γλωσσικής μεταβολής οφείλονται τόσο σε εσωτερικούς/ενδογλωσσικούς, όσο και σε εξωτερικούς παράγοντες (Καραντζόλα, Φλιάτουρας, 2004, σ.189-209). Οι *εσωτερικοί* παράγοντες σχετίζονται με τις δυνατότητες ενός ανθρώπου να μάθει μια γλώσσα. Κατά τον Karl Brugmann (όπως παρατίθεται στο: Lehmann, 1992, σ. 31-32), η φύση της γλώσσας είναι διφυής. Εκτός από τη φυσιολογική υπόστασή της, διαθέτει και την ψυχολογική. Οι εσωτερικοί παράγοντες περιλαμβάνουν φυσικές προδιαθέσεις, όπως η ικανότητα εκμάθησης και ομιλίας, καθώς και ψυχολογικές διαδικασίες που καθορίζουν τον τρόπο πρόσκτησης της γλώσσας. Ένας σημαντικός μηχανισμός που επηρεάζει τη γλωσσική αλλαγή είναι η απλοποίηση, η οποία διευκολύνει τους χρήστες της γλώσσας. Η απλοποίηση μπορεί να πάρει τη μορφή της αφομοίωσης, όπου φθόγγοι τροποποιούνται για να μοιάζουν περισσότερο

μεταξύ τους, διευκολύνοντας την άρθρωση. Παρόλο που η απλοποίηση μπορεί να διευκολύνει τους χρήστες, ενδέχεται να δημιουργήσει σύνθετες αλλαγές στο γλωσσικό σύστημα, καθώς οποιαδήποτε μεταβολή φθόγγων επηρεάζει τη συνολική δομή της γλώσσας. Ο Anttila (1989, σ.180-181) υποστηρίζει πως αυτό που υπάρχει πίσω από την απλοποίηση είναι οι νοητικοί περιορισμοί (αυτοί που σχετίζονται με τη μνήμη) ενός σημειωτικού συστήματος των φυσικών γλωσσών. Ένα τέτοιο σύστημα αποφεύγει την πολυσημία. Με τη γλωσσική αλλαγή, η τροποποίηση ενός φθόγγου μπορεί να δημιουργήσει ασυμμετρία στο γλωσσικό σύστημα (π.χ. το σύνολο των φθόγγων που προφέρονται ως /e/ και ως /i/). Οι συνέπειες της συστηματοποίησης είναι διακριτές σε όλα τα επίπεδα της γλώσσας (Καραντζόλα, Φλιάτουρας, 2004, σ. 195-196). Βασικός μηχανισμός τέτοιου είδους «τακτοποιήσεων» του γλωσσικού συστήματος είναι η **αναλογία**. Πρόκειται δηλαδή για τη διαδικασία κατά την οποία μια γλωσσική μορφή αλλάζει βασιζόμενη στις ομοιότητές της με άλλες υπάρχουσες μορφές της γλώσσας. Η αναλογία οδηγεί σε ομαλότητα και αντιμετωπίζεται ως μηχανισμός «τακτοποίησης», που προσπαθεί να διορθώσει μέρος της αλλαγής που πραγματοποιείται μέσα στη γραμματική λόγω της φωνητικής μεταβολής (McMahon 2003, σ. 110). Ο μηχανισμός αυτός δεν περιορίζεται στην εξέταση φωνητικών παραγόντων. Αφορά τη σύνδεση φθόγγων με τη σημασία. Στόχος της αναλογίας είναι να διατηρήσει την ομαλότητα μεταξύ των γλωσσικών επιπέδων (π.χ.: *έμαθα*, του οποίου ο τύπος στα αρχαία ελληνικά ήταν *έμαθον*· η μορφή του αορίστου β εξομαλύνθηκε κατά αναλογία με άλλα ρήματα σε -α. Και ένα παράδειγμα από το ονοματικό σύστημα: *πινακίδα*, του οποίου ο τύπος στα αρχαία ελληνικά ήταν *πινακίς*· ο μεταπλασμός της ακολουθεί το πρότυπο της σύγκλισης της γ' κλίσης της ΑΕ με την α'). Υπάρχουν δυο σημαντικές κατηγορίες συστηματικής αναλογίας. Η **αναλογική επέκταση**, η οποία εμφανίζεται όταν ένα συγκεκριμένο γλωσσικό μοτίβο ή κανόνας εφαρμόζεται σε νέες περιπτώσεις, ακόμα και αν αυτές αρχικά δεν ακολουθούσαν αυτό το πρότυπο. Οι ομιλητές, αξιοποιώντας υπάρχοντα παραδείγματα, δημιουργούν νέες μορφές. Για παράδειγμα, στα ελληνικά, η κατάληξη -α στον πληθυντικό των θηλυκών ουσιαστικών, όπως *γυναίκες* και *κόρες*, μπορεί να επεκταθεί σε λέξεις που αρχικά είχαν διαφορετική μορφή. Επίσης, η δημιουργία νέων ρημάτων όπως *γκουγκλάρω* βασίζεται στο πρότυπο των ρημάτων σε -άρω. Η δεύτερη κατηγορία της συστηματικής αναλογίας, η **αναλογική εξομάλυνση** λειτουργεί με την απλοποίηση ανώμαλων ή ακανόνιστων μορφών, ώστε να ευθυγραμμίζονται με τα κοινά πρότυπα της γλώσσας. Αυτό διευκολύνει τη χρήση και την κατανόηση της γλώσσας. Ένα παράδειγμα στα ελληνικά είναι η αλλαγή της ανώμαλης κλίσης του αρχαίου ουσιαστικού *πατήρ* (*πατήρ, πατρός, πατρί*) στη μορφή *πατέρας* των νέων ελληνικών, η οποία ακολουθεί το γενικό μοτίβο

κλίσης των αρσενικών. Παρομοίως, η μετάπλαση του ανήρ - ανδρός σε άντρας - άντρα αποτελεί μια χαρακτηριστική περίπτωση εξομάλυνσης (McMahon 2003, σ.111-115).

Ένας ακόμα τρόπος που επέρχεται γλωσσική αλλαγή είναι μέσω της διαφοροποίησης στην προφορά των λέξεων. Όταν μια λέξη προφέρεται διαφορετικά από τον αρχικό της τρόπο, η νέα προφορά μπορεί να επικρατήσει έπειτα από μακροχρόνια χρήση. Για παράδειγμα, στα αρχαία ελληνικά χρησιμοποιούταν το *εἰμί* ενώ με το πέρασμα του χρόνου, αντικαταστάθηκε από το νεοελληνικό *είμαι*. Επιπλέον, ελληνικές λέξεις οι οποίες αντικαταστάθηκαν με αντίστοιχες ξένες-δάνεια, στο πλαίσιο των καθαρολογικών τάσεων που επικράτησαν κατά το παρελθόν, έχουν ενσωματωθεί στο λεξιλόγιο και έχουν διατηρηθεί, όπως *ανεγκυστήρας-ασανσέρ*.

Οι αλλαγές στην προφορά, τη σημασία και τη χρήση λέξεων δείχνουν πως η γλώσσα δεν παρακμάζει, όπως συχνά πιστεύεται, αλλά εξελίσσεται συνεχώς, για να ανταποκριθεί στις ανάγκες των χρηστών της. Γι' αυτό και πέραν των εσωτερικών-συστημικών αιτίων της γλωσσικής αλλαγής, υπάρχουν εξίσου σημαντικοί κοινωνικοί παράγοντες που την προκαλούν (Aitchison, 2012, σ.143-162). Η γλώσσα έχει την ιδιότητα, ως ζωντανός οργανισμός, να μεταβάλλεται διαρκώς, επηρεασμένος από την ιστορική εξέλιξη και τις πολιτισμικές συνθήκες. Π.χ. η επιρροή του γλωσσικού υποστρώματος εμφανίζεται όταν κάποιος μαθαίνει μια νέα γλώσσα (Γ2) και επηρεάζεται ακούσια από τη μητρική του γλώσσα (Γ1). Αυτή η επιρροή αφορά κυρίως την προφορά και τη σύνταξη, ενώ το λεξιλόγιο συνήθως παραμένει ανεπηρέαστο (π.χ.: Ένας ελληνόφωνος που μαθαίνει αγγλικά μπορεί να πει «*I go every day to the school*», επηρεασμένος από τη σύνταξη της ελληνικής, όπου το άρθρο συνοδεύει τα ουσιαστικά). Αντίθετα, ο δανεισμός αφορά την ενσωμάτωση στοιχείων μιας γλώσσας σε μια άλλη, κυρίως στο λεξιλόγιο. Ο δανεισμός έχει τέσσερα κύρια χαρακτηριστικά. Πρώτον, τα στοιχεία που μπορούν εύκολα να αποκοπούν από τη μία γλώσσα και να ενσωματωθούν στην άλλη είναι τα πιο συνηθισμένα, όπως λέξεις που θεωρούνται κύρους ή μοντέρνες. Δεύτερον, τα δανεισμένα στοιχεία συνήθως προσαρμόζονται ώστε να ταιριάζουν με τη δομή της γλώσσας που τα δανείζεται. Τρίτον, οι αλλαγές αυτές γίνονται σταδιακά, σε μικρά βήματα. Αξιοσημείωτο παράδειγμα, αποτελεί η ενσωμάτωση τουρκικών χαρακτηριστικών στα ελληνικά που μιλιούνται στην Τουρκία, η οποία συνέβη με αργούς ρυθμούς μέσα στους αιώνες. Τέταρτον, τα δανεισμένα στοιχεία γίνονται μόνιμο κομμάτι της γλώσσας, ενσωματώνονται πλήρως και τροποποιούνται ανάλογα με τις ανάγκες (Καραντζόλα, Φλιάτουρας, 2004, σ.199).

Επίσης, η γλώσσα ανταποκρίνεται σε κοινωνικές αλλαγές, εγκαταλείποντας λέξεις που δεν χρησιμοποιούνται πλέον και δημιουργώντας νέες για να περιγραφτούν σύγχρονες έννοιες. Αυτή η λειτουργική προσέγγιση δείχνει πως η γλώσσα είναι εργαλείο προσαρμογής και επικοινωνίας, το οποίο εξελίσσεται μέσα από σταδιακές τροποποιήσεις. Η κατανόηση αυτής της διαδικασίας αποτελεί το κλειδί για την ερμηνεία της ιστορικής και πολιτισμικής εξέλιξης των κοινωνιών, π.χ. η παρωχημένη λέξη *γαλατάς* (διανομέας γάλατος) έχει σχεδόν εξαφανιστεί, ενώ λέξεις όπως *influencer* προέκυψαν, για να περιγράψουν νέα επαγγέλματα και ρόλους στη σύγχρονη κοινωνία..

Με άλλα λόγια, η γλωσσική αλλαγή δεν δύναται να σταματήσει. Ορισμένα άτομα έχουν την πεποίθηση πως η γλώσσα παρακμάζει με την πάροδο του χρόνου αντί να αναπτύσσεται (Aitchison, 2012, σ. 8-9). Αντιθέτως, εξελίσσεται διαρκώς. Καθώς οι ανάγκες επικοινωνίας μεταβάλλονται, οι γλώσσες προσαρμόζονται, κάτι που απαιτεί περιοδική ανανέωση των γλωσσικών κανόνων που διδάσκονται στα σχολεία. Παρά την επιστημονική παραδοχή της γλωσσικής αλλαγής ως φυσιολογικής, συχνά επικρατεί ο μύθος ότι αυτές οι αλλαγές ισοδυναμούν με φθορά και αποτελούν απειλή για τη γλώσσα. Αυτή η αντίληψη συνοδεύεται από την εξιδανίκευση μιας συγκεκριμένης μορφής της γλώσσας ως «ανώτερης» και «γνήσιας». Ιστορικά, γλώσσες όπως τα λατινικά, τα γερμανικά ή τα αγγλικά συνδέθηκαν με επεκτατικές και ιμπεριαλιστικές κοινωνικές ομάδες. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της αγγλικής, που θεωρείται «ανώτερη» λόγω της φερόμενης ικανότητάς της να ενσωματώνει άλλες γλώσσες (Aitchison, 2012, σ.143-162). Ανάλογες απόψεις απαντούν και σε ό,τι αφορά την Ελληνική. Αυτές οι ανησυχίες για την παρακμή της ελληνικής γλώσσας δεν βασίζονται σε επιστημονικά δεδομένα, αλλά αντικατοπτρίζουν μια κρίση εθνικής ταυτότητας. Κάποιοι διανοούμενοι περιγράφουν τη σύγχρονη ελληνική με αρνητικούς όρους, θεωρώντας ότι έχει αποκοπεί από τις ρίζες της, ενώ νοσταλγούν το κύρος της αρχαιότητας και την ταύτισή της με την πολιτισμική «ανωτερότητα».

4. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

Απότοκο των «φοβικών» απόψεων για τη γλωσσική αλλαγή που περιγράφηκαν στην προηγούμενη ενότητα και των εξωγλωσσικών, ιδεολογικών παρεμβάσεων στη γλωσσική χρήση είναι το περίφημο γλωσσικό ζήτημα, που αποτέλεσε ένα ιδιόμορφο κοινωνικό και πολιτισμικό φαινόμενο στην ελληνική ιστορία, το οποίο επηρέασε εις βάθος σημαντικούς τομείς της δημόσιας σφαίρας, όπως την εκπαίδευση και την πολιτική ζωή.

Κατά τον 18ο αιώνα, στον ελληνόφωνο χώρο κυριαρχούσαν διάφορες γλωσσικές ποικιλίες της νέας ελληνικής. Με την ίδρυση του ελληνικού κράτους το 1830, ξεκίνησε η διαδικασία μετάβασης σε μια κατάσταση μονογλωσσίας. Το ζήτημα αυτό, όπως διαμορφώθηκε στα τέλη του 18ου αιώνα, αφορούσε την επιλογή μιας γλωσσικής ποικιλίας ως γλώσσα της παιδείας, με στόχο την εθνική αφύπνιση και απελευθέρωση. Η διαδικασία αυτής της καθιέρωσης οδήγησε σε μια σφοδρή αντιπαράθεση μεταξύ της δημοτικής και της καθαρεύουσας (Διατσέντος, 2017).

Ωστόσο, αξιοσημείωτο κρίνεται να αναφερθεί πως αυτή δεν ήταν η πρώτη φορά που η Ελλάδα ήρθε αντιμέτωπη με το γλωσσικό ζήτημα (Κοτρώτσου-Λιόντου, 2004, σ. 40). Οι απαρχές του εντοπίζονται στην αρχαιότητα και συγκεκριμένα κατά τον 1ο αιώνα π.Χ. με το κίνημα του Αττικισμού. Ειδικότερα, από τα τέλη του 4ου αιώνα π.Χ. (323 π.Χ.), κυρίαρχη γλώσσα είναι η Κοινή (Αλεξανδρινή), η οποία σταδιακά κατήργησε τις αρχαίες ελληνικές διαλέκτους. Έπειτα από τρεις αιώνες χρήσης της Κοινής, οι λόγιοι άρχισαν να συγγράφουν στην κλασσική αττική και όχι στην Κοινή. Ο λεγόμενος Αττικισμός επικράτησε στον γραπτό λόγο.

Αργότερα, κατά τη Βυζαντινή περίοδο, η διγλωσσία προκύπτει από τη χρήση δύο διαφορετικών μορφών της ελληνικής γλώσσας. Από τη μία, η ομιλούμενη ελληνική εξελίσσεται και διαμορφώνεται στη βυζαντινή κοινή, ενώ από την άλλη, η αττικίζουσα γλώσσα, που κυριαρχεί στη διοίκηση και στους λόγιους μετά την κατάργηση της λατινικής ως επίσημης γλώσσας, γίνεται όλο και πιο περίπλοκη λόγω της επιρροής της Αναγέννησης και των ουμανιστικών σπουδών. Αυτή η εξέλιξη διευρύνει τη γλωσσική απόσταση. Παράλληλα, από τον 12ο αιώνα, η δημώδης γλώσσα αρχίζει να χρησιμοποιείται στην ποίηση, ανοίγοντας τον δρόμο για τη δημώδη ελληνική λογοτεχνία, κυρίως σε περιοχές υπό φραγκοκρατία, όπου η κλασσική παιδεία είχε πάψει να αποτελεί προϋπόθεση για κοινωνική καταξίωση (Κοτρώτσου-Λιόντου, 2004, σ.41-42).

Η διγλωσσία συνεχίζεται και στα τέλη του 18ου αιώνα με την άνοδο της αστικής τάξης και την αντιπαράθεσή της με τη φεουδαρχία. Αυτό αναγνωρίστηκε ως το «γλωσσικό ζήτημα» της νεότερης περιόδου, στο οποίο επικρατούσε διαμάχη ανάμεσα σε δυο ομάδες λογίων: τους υποστηρικτές της αρχαϊζουσας γλώσσας και εκείνους της απλής δημοτικής. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, αποτελεί η διαμάχη ανάμεσα στον Ιώσηπο Μοισιόδακα και τον Ευγένιο Βούλγαρη. Ο πρώτος υπήρξε υποστηρικτής της δημοτικής, ακόμα και σε γραπτά κείμενα, και επεδίωκε την αποβολή των ξένων δανείων, με την αντικατάστασή τους από νέες ελληνικές λέξεις. Το αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας ήταν να επιστρέψει η δημοτική σε αρχαϊκή μορφή. Ο Βούλγαρης, απ' την άλλη, χρησιμοποιούσε κυρίως την αρχαία ελληνική γλώσσα, την οποία θεωρούσε αυθεντική γλώσσα των Ελλήνων, ενώ για αυτόν η δημοτική ήταν μια γλώσσα βάρβαρη, χυδαία και αποτέλεσμα του οθωμανικού ζυγού. Χαρακτηριστική αποτελεί η αναφορά στον Νικηφόρο Θεοτόκη, ο οποίος επέλεξε το απλό ύφος της γλώσσας έναντι του επισήμου, χαρακτηρίζοντας μάλιστα τη γλώσσα του Κυριακοδρόμιου ως καθαρεύουσα (σημειωτέον ότι σε αυτό το κείμενο συναντάται για πρώτη φορά ο όρος καθαρεύουσα, βλ. Mackridge 2013, σ. 124).

Στις αρχές του 19ου αιώνα μ.Χ., το γλωσσικό ζήτημα περνά στην καθοριστική φάση του. Οι λόγιοι πλέον διακρίνονται σε τρεις ομάδες: τους υποστηρικτές της αρχαϊζουσας, εκείνους που θεωρούσαν πως έπρεπε να γίνει «κάθαρση» της ελληνικής γλώσσας με την αποβολή των ξένων στοιχείων - δανείων και εκείνους που υποστήριζαν την καλλιέργεια και την εξέλιξη της απλής προφορικής γλώσσας. Σημαντικό ιστορικό πρόσωπο που διαδραμάτισε μεγάλο ρόλο στην ιστορία του γλωσσικού ζητήματος ήταν ο Αδαμάντιος Κοραΐς, υποστηρικτής της δημοτικής. Επεδίωκε τη σύνθεση αυτών των δύο κόσμων με την πρόταση της «μέσης οδού», που περιλάμβανε τον εξωραϊσμό της λαϊκής γλώσσας. Αντίθετα, οι υποστηρικτές του αρχαϊσμού, κυρίως οι κύκλοι των Φαναριωτών και το Πατριαρχείο, υπερασπιζόνταν τη χρήση της καθαρεύουσας ως εγγυητή της σύνδεσης με την αρχαία ελληνική παράδοση (Σταυρίδη-Πατρικίου, 2001). Με αυτόν τον τρόπο γεννήθηκε η καθαρεύουσα, η οποία κατά την περίοδο της Ελληνικής Επανάστασης χρησιμοποιήθηκε, σε μια απλουστευμένη ωστόσο εκδοχή της, στα επίσημα διοικητικά έγγραφα και τα καταστατικά κείμενα της περιόδου (Καμηλάκη, 2021).

Με την ίδρυση του ανεξάρτητου νεοελληνικού κράτους, επιχειρήθηκε να δοθεί μια λύση ως προς την καθιέρωση της επίσημης γλώσσας, μιας ενιαίας γλώσσας που θα χρησίμευε ως όργανο εθνικής παιδείας και θα ένωνε την ελληνική κοινωνία. Αυτή η προσπάθεια δημιούργησε μια σειρά συγκρούσεων. Η αναζήτηση αυτής της γλώσσας συναντούσε τις αντιφάσεις μεταξύ της λόγιας γλώσσας και της καθημερινής, ομιλουμένης γλώσσας. Το

ζήτημα αυτό είχε βαθύ κοινωνικό συμβολισμό (Σταυρίδη-Πατρικίου, 2001), αφού η γραπτή γλώσσα θεωρούταν ανώτερη, ενώ η ομιλουμένη θεωρούταν λαϊκή και κατώτερη.

Τελικά, η καθαρεύουσα καθιερώνεται ως η επίσημη γλώσσα του κράτους, χωρίς επίσημη νομοθετική ρύθμιση. Η προφορική κοινή γλώσσα, αν και κυρίαρχη στην καθημερινή ζωή, παραμένει σε δεύτερη μοίρα. Η καθαρεύουσα, ως «επίσημη» γλώσσα, χρησιμοποιείται για τη νομοθεσία και τα επίσημα έγγραφα, ενώ η προσπάθεια γλωσσικής μεταρρύθμισης συνεχίζεται κυρίως από τις εγγράμματα ελίτ, με το κράτος να παρεμβαίνει ελάχιστα. Η μεταρρύθμιση της γλώσσας γίνεται μέσω της προσέγγισης προς την αρχαία, ενώ η κοινή γλώσσα παραμερίζεται μέχρι το 1888 (Διατσέντος, 2007).

Από το 1880 και έπειτα, οι αλλαγές στην πολιτική και κοινωνική ζωή της Ελλάδας επηρεάζουν τη γλωσσική συζήτηση. Η δεκαετία του 1880 φέρνει την αρχή της τρικουπικής περιόδου, με βαθιές αλλαγές στους θεσμούς και την οικονομία. Αυτή την περίοδο, αρχίζουν οι πρώτες μεταρρυθμίσεις στην εκπαίδευση, ενώ το κράτος προσπαθεί να ανακτήσει εξουσίες που είχαν δοθεί σε εξωθεσμικούς φορείς. Το 1882, η καθαρεύουσα εισάγεται στη διδασκαλία στα σχολεία, με σκοπό την εξάλειψη των υπερβολών της αρχαιολατρίας.

Στα τέλη του 19ου αιώνα, η ιδεολογική και πολιτική υποστήριξη προς την καθαρεύουσα αρχίζει να μειώνεται. Το 1888, ο Γιάννης Ψυχάρης με τη δημοσίευση του έργου του *Το Ταξίδι μου*, ζητά την πλήρη αντικατάσταση της καθαρεύουσας με τη δημοτική, θεωρώντας ότι αυτή είναι το καλύτερο μέσο για την εθνική πρόοδο. Λίγα χρόνια αργότερα, ο Ε. Ροϊδης διατυπώνει αντίστοιχες απόψεις με επιστημονικό λόγο, κατακρίνοντας την καθαρεύουσα. Το τέλος του 19ου αιώνα χαρακτηρίζεται από δύο καθοριστικά γεγονότα, την ήττα του 1897 και την οικονομική κρίση του 1893, που ενισχύουν την ανάγκη για κοινωνικές και πολιτικές μεταρρυθμίσεις. Στην αρχή του 20ού αιώνα, το πολιτικό κλίμα είναι πιο δεκτικό σε νέες ιδέες και προτάσεις, με την αντιπαράθεση ανάμεσα στους δημοτικιστές και τους υποστηρικτές της καθαρεύουσας να εντείνεται. Το 1911 η καθαρεύουσα αναγνωρίζεται επίσημα από τη Βουλή και επιβάλλονται κυρώσεις για τις απόπειρες αλλαγής της (Διατσέντος, 2007; Mackridge, 2013).

Στην αρχή του 20ού αιώνα εμφανίζονται πρωτοβουλίες που στοχεύουν στη συγκέντρωση των δημοτικιστών, την εξάπλωση της δημοτικής γλώσσας και την προώθηση των δημοτικιστικών ιδεών. Ωστόσο, οι περισσότερες από αυτές τις προσπάθειες δεν καταφέρνουν να εδραιωθούν, αντιμετωπίζοντας τις διώξεις. Παράλληλα, οι διαφωνίες και οι τριβές στον δημοτικιστικό χώρο προκαλούν αδιέξοδα και διαλύσεις σε πολλές πρωτοβουλίες. Το 1910, οι επιστημονικές και ιδεολογικές αναζητήσεις οδήγησαν στην ίδρυση του Εκπαιδευτικού

Ομίλου, ο οποίος επικεντρώνεται στην εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και απομακρύνεται από το γλωσσικό παράδειγμα του Ψυχάρη. Ο Όμιλος θέτει ως στόχο την εφαρμογή της γλωσσικής μεταρρύθμισης μέσω του κρατικού μηχανισμού και λειτουργεί ως ομάδα πίεσης προς την πολιτική εξουσία. Το 1917, κατά τη διάρκεια της Προσωρινής Κυβέρνησης του Βενιζέλου, ξεκινά η εφαρμογή της μεταρρύθμισης με την εισαγωγή της δημοτικής στις τέσσερις πρώτες τάξεις του δημοτικού. Από το 1925 μέχρι το 1929 η κυβέρνηση του Βενιζέλου κάνει νέα προσπάθεια μεταρρύθμισης, εισάγοντας τη δημοτική γλώσσα και επιχειρώντας ευρύτερες αλλαγές στην εκπαίδευση. Παρά την πρόοδο, η πολιτική αστάθεια και οι κοινωνικές αναταραχές περιορίζουν τα αποτελέσματα της μεταρρύθμισης, και η δημοτική γλώσσα εξακολουθεί να περιορίζεται στη διδασκαλία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ η διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών επικρατεί στα γυμνάσια. Συνοψίζοντας, από το 1885 μέχρι τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, η δημοτική γλώσσα κερδίζει έδαφος έναντι της καθαρεύουσας, κυριαρχώντας στη λογοτεχνία και ενδυναμώνοντας τις βάσεις για την επικράτησή της. Στον Μεσοπόλεμο, η δημοτική κωδικοποιείται μέσω έργων των Τριανταφυλλίδη και Τζάρτζανου, και αναγνωρίζεται από τους κρατικούς φορείς. Παράλληλα, η δημοτική εδραιώνεται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και θεωρείται σύμβολο εθνικής ενότητας (Διατσέντος, 2007).

Το σύνταγμα του 1952 ψήφισε την καθαρεύουσα ως γλώσσα διδασκαλίας, καθώς εκείνη αντικατόπτριζε τη μόρφωση και την παιδεία των υποστηρικτών της. Τη δεκαετία του 1960, οι δημοτικιστές επανέφεραν το γλωσσικό ζήτημα, προβάλλοντας ως αίτημα την αναγνώριση της δημοτικής ως επίσημης γλώσσας του κράτους. Ως κύριο επιχείρημα, οι δημοτικιστές ανέφεραν πως με την απομάκρυνση της καθαρεύουσας, ο εκπαιδευτικός χώρος θα «καθάριζε» από τα εθνικιστικά στερεότυπα, τα οποία εκείνη γεννούσε. Στην αντίπερα όχθη, η καθαρεύουσα έβρισκε υποστηρικτές τη Φιλοσοφική Σχολή Αθηνών και τις εφημερίδες με συντηρητικό προσανατολισμό. Οι προαναφερόμενοι, θεωρούσαν πως το έθνος αλλοτριώνεται με την απομάκρυνση της καθαρεύουσας (Φραγκουδάκη, 2001).

Η Δικτατορία των Συνταγματαρχών (1967-1974) καταστέλλει τα νεωτεριστικά ρεύματα, επαναφέροντας την καθαρεύουσα ως σύμβολο πολιτικής ιδεολογίας. Με την κατάρρευση της Χούντας και την ανάληψη των ηνίων της χώρας από τον Κωνσταντίνο Καραμανλή, η Ελλάδα γνώρισε τον εκσυγχρονισμό. Όπως αναφέρει και η Φραγκουδάκη (2001), «Η υπεροχή της γλώσσας και η εξέλιξή της ήταν δεδομένη, διότι εξέφραζε την ασταμάτητη εξελικτική πορεία ενός λαού». Η Μεταπολίτευση επικυρώνει το τέλος της καθαρεύουσας και την πλήρη επικράτηση της δημοτικής στη γλώσσα και την εκπαίδευση. Η συνταγματική κατοχύρωση της δημοτικής το 1976 έδωσε την οριστική λύση απέναντι στο γλωσσικό

ζήτημα στην Ελλάδα. Η δημοτική, με την υποστήριξη του Τριανταφυλλίδη, επικράτησε και νομικά.

Ωστόσο, ήδη από τη δεκαετία του 1980, νέες συζητήσεις για τη «γλωσσική φτώχεια», την «αλλοίωση» της νέας ελληνικής, και τη «ρύπανσή» της από τα αγγλικά αντικατέστησαν τα παλαιά ζητήματα. Αυτές οι ανησυχίες, ανανεωμένες σε νέο κοινωνικό και ιστορικό πλαίσιο, συνεχίζουν να ενισχύουν τον φόβο για τη γλωσσική απειλή.

5. Η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΑΙ Η ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΜΕΤΑΔΙΜΟΡΦΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

Η σύγχρονη ελληνική γλώσσα, αν και βασισμένη στη δημοτική, ενσωματώνει λόγια και αρχαϊστικά στοιχεία, ακόμα και μετά την εγκατάλειψή της καθαρεύουσας ως συστήματος. Στοιχεία της επιβιώνουν μέσα από λόγιες λέξεις και συντακτικές δομές που αποκλίνουν από τη νόρμα της Νέας Ελληνικής, ωστόσο συχνά απαντούν κυρίως σε τυπικές χρήσεις και επίσημα συμφραζόμενα.

Πέραν του αμιγώς ενδογλωσσικού/συστημικού επιπέδου, η μεταρρύθμιση του 1976 είχε έντονο απόηχο και σε κοινωνιογλωσσικό επίπεδο, καθώς έφερε στο προσκήνιο μια σειρά συνεπειών στο χώρο της εκπαίδευσης και της δημόσιας διοίκησης (Μαρωνίτης, 2007). Στον γλωσσικό τομέα, παρατηρήθηκε μεταβολή της δημοτικής γλώσσας, ειδικότερα στη γραμματική και στο ύφος, εξαιτίας της απότομης μετάβασης από την καθαρεύουσα στη δημοτική. Η μεταβολή αυτή έγινε αντιληπτή σε επιστημονικά κείμενα, σε γραφειοκρατικές διαδικασίες και στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Πολλοί διανοούμενοι που νοσταλγούσαν την καθαρεύουσα αντέδρασαν, διότι τη θεωρούσαν γλώσσα υψηλού κύρους και λογοτεχνικής αξίας.

Στον εκπαιδευτικό τομέα, η Μεταρρύθμιση προκάλεσε αντιδράσεις, ιδιαίτερα από τη Φιλοσοφική Σχολή Αθηνών, η οποία υποστήριζε πως η επικράτηση της δημοτικής έναντι της καθαρεύουσας θα οδηγούσε σε γλωσσική υποβάθμιση των νέων, ιδιαίτερα με την απομάκρυνση από την αρχαία ελληνική κληρονομιά. Σταδιακά, όμως, υπήρξε μια μερική συμφιλίωση μεταξύ των πανεπιστημιακών φορέων της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, οι οποίοι δεν συμερίζονταν τις ίδιες απόψεις αναφορικά με τη Μεταρρύθμιση.

Στον πολιτικό τομέα η χρήση της δημοτικής επέτρεψε στους πολιτικούς να ισχυρίζονται πως μιλούν τη γλώσσα του λαού, γεγονός που οδηγεί συχνά σε μια μοντέρνα δημαγωγία και γλωσσικό λαϊκισμό. Η κατάργηση του γλωσσικού διαχωρισμού ανάμεσα στην εξουσία και

τον λαό ευνοούσε τους πολιτικούς, οι οποίοι εκμεταλλευόμενοι την τότε κατάσταση, προσπάθησαν να βρουν ανταπόκριση στο λαϊκό συναίσθημα (Μαρωνίτης, 2007).

Άλλωστε, όπως σχολιάζει ο Μοσχονάς (2010), η καθαρεύουσα δεν εξαφανίζεται εν μια νυκτί, καθώς -και εντός της νέας ελληνικής- εμφανίζεται αυτό που ο ίδιος αποκαλεί «υπολειμματική διμορφία», στην οποία η κοινή νεοελληνική αποτελείται από τη δημοτική με την προσθήκη στοιχείων της καθαρεύουσας.

Έχοντας τα παραπάνω κατά νου και δεδομένου ότι πλέον έχει περάσει ικανό χρονικό διάστημα από τη μεταρρύθμιση του 1976 (σχεδόν 50 χρόνια), θα διερευνήσουμε τις γλωσσικές στάσεις των σύγχρονων ομιλητών απέναντι στην «καθαρεύουσα» και τη «δημοτική» όχι πλέον ως γλωσσικές ποικιλίες, οι οποίες καταργήθηκαν το 1976 και συγχωνεύθηκαν στη Νέα Ελληνική, αλλά ως μεταγλωσσικούς όρους αναφοράς που παραπέμπουν σε ένα γλωσσικό παρελθόν που έχει επισήμως παρέλθει.

Απαραίτητη προς αυτή την κατεύθυνση είναι μια συνοπτική θεωρητική αναφορά στην έννοια «γλωσσικές στάσεις», που θα αποτελέσει και το βασικό εργαλείο ανάλυσης των γλωσσικών μας δεδομένων.

6. ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ

Οι γλωσσικές στάσεις (language attitudes) σχετίζονται με τις υποκειμενικές αντιλήψεις για τις γλωσσικές ποικιλίες και εντάσσονται στο πεδίο της γλωσσικής ιδεολογίας, η οποία εξετάζει το σύνολο των απόψεων και στάσεων για τη γλώσσα. Οι γλωσσικές στάσεις αντιπροσωπεύουν στάσεις αξιολόγησης, σχετικές με στερεότυπα και προκαταλήψεις από γλωσσικές ποικιλίες διάφορων ειδών.¹ Όταν αναφερόμαστε στις γλωσσικές στάσεις οφείλουμε να λάβουμε υπόψη τους συναισθηματικούς, νοητικούς και συμπεριφορικούς δείκτες που τις διαμορφώνουν (Κακριδή-Φερράρι, 2007), καθώς, δεδομένου ότι η γλώσσα διαφέρει από περιοχή σε περιοχή και από χώρα σε χώρα, τα άτομα έχουν την ικανότητα να αξιολογούν και να αντιλαμβάνονται τις γλωσσικές ποικιλίες και τη γλώσσα γενικότερα.

Οι γλωσσικές στάσεις ορίζονται ως εσωτερικές νοητικές καταστάσεις που διαμορφώνονται από τις εμπειρίες του ατόμου και επηρεάζουν τις αντιδράσεις του απέναντι στη γλώσσα. Αυτές οι στάσεις περιλαμβάνουν τρεις βασικές διαστάσεις: τη νοητική, η οποία αφορά τις αντιλήψεις και τις πεποιθήσεις για τη γλώσσα, τη συναισθηματική, που αφορά τα συναισθήματα που προκαλούν οι γλωσσικές ποικιλίες, και τη βουλητική, η οποία εκφράζει τις προθέσεις και επιθυμίες σχετικά με τη γλώσσα (Κακριδή-Φερράρι, 2007; Dragojevic, 2017). Η ανάλυση των στάσεων μπορεί να γίνει με δύο βασικές προσεγγίσεις: την νοησιαρχική, που επικεντρώνεται στην εσωτερική νοητική κατάσταση του ατόμου, και τη συμπεριφοριστική, η οποία εξετάζει τις στάσεις μέσω της παρατήρησης της γλωσσικής συμπεριφοράς.

Οι στάσεις επηρεάζονται από κοινωνικές προκαταλήψεις και στερεότυπα και αντανακλούν ιδεολογικές και πολιτισμικές αντιλήψεις. Αφορούν τόσο την αξία των γλωσσικών μορφών όσο και τη δομή τους, καθορίζοντας το κοινωνικό κύρος που τους αποδίδεται. Επιπλέον, έχουν την ιδιότητα να επηρεάζουν τη διατήρηση ή την εξάλειψη ορισμένων γλωσσικών ποικιλιών, την εκμάθηση άλλων γλωσσών και τις γλωσσικές αλλαγές. Η κοινωνικοποίηση από την παιδική ηλικία, μέσω της οικογένειας, του σχολείου και των μέσων ενημέρωσης, διαμορφώνει τις γλωσσικές στάσεις, με τους συνομηλίκους να έχουν ιδιαίτερη επιρροή στην εφηβεία. Παράγοντες, όπως η ηλικία, το φύλο, η προσωπική εμπειρία και οι κοινωνικές στάσεις επηρεάζουν τη διαμόρφωση και την αλλαγή αυτών των στάσεων, οι οποίες γενικά είναι σταθερές και δύσκολα μεταβάλλονται. Οι στάσεις αυτές σχετίζονται άμεσα με την

ύπαρξη των γλωσσικών ποικιλιών και συμβάλλουν στην κοινωνική διαφοροποίηση των ομάδων. Αυτή η διαφοροποίηση αναδεικνύει τις κοινωνικές ανισότητες και τις διακρίσεις που ενσωματώνονται στη γλώσσα. Η μελέτη αυτών των στάσεων είναι κρίσιμη για την κατανόηση της γλωσσικής εξέλιξης και των κοινωνικών σχέσεων που συνδέονται με τη γλώσσα, καθώς και για τον σχεδιασμό γλωσσικών και εκπαιδευτικών πολιτικών.

Οι άνθρωποι εκφράζουν στάσεις σχετικά με το πώς συγκεκριμένες γλωσσικές επιλογές λειτουργούν στην κοινωνική αλληλεπίδραση. Οι απόψεις αυτές μπορεί να εκφράζονται είτε άμεσα, περιγράφοντας γλωσσικά στοιχεία ως σωστά, λανθασμένα, κατάλληλα, ακατάλληλα, συνηθισμένα ή ασυνήθιστα, είτε έμμεσα, συνδέοντας γλωσσικά χαρακτηριστικά με κοινωνικές ταυτότητες (όπως το φύλο ή την κοινωνική τάξη) ή με επικοινωνιακές περιστάσεις (π.χ. τυπικότητα, ευγένεια) και κοινωνικές πρακτικές (π.χ. θρησκευτικές, λογοτεχνικές ή επιστημονικές δραστηριότητες). Οι χρήστες της γλώσσας συχνά κατηγοριοποιούν τη γλωσσική χρήση με όρους όπως «ευγενική γλώσσα», «ανεπίσημη ομιλία», «γλώσσα της ανώτερης τάξης», «λογοτεχνικό ύφος», «επιστημονική ορολογία», «θρησκευτική γλώσσα», «αργκό» και άλλα. Αυτές οι κατηγοριοποιήσεις αντικατοπτρίζουν και ενισχύουν τα στερεότυπα σχετικά με το πώς οι διάφορες γλωσσικές επιλογές λειτουργούν σε διαφορετικά κοινωνικά και επικοινωνιακά περιβάλλοντα.

Ευρύτερα, οι γλωσσικές στάσεις σχετίζονται με τη γλωσσική ιδεολογία, δηλαδή τις συλλογικές απόψεις μιας κοινότητας για τη γλώσσα. Αυτές διαμορφώνονται συχνά από θεσμούς, όπως το σχολείο, που προωθούν την κυριαρχία της στάνταρ γλωσσικής ποικιλίας σε βάρος των τοπικών διαλέκτων, προκαλώντας φαινόμενα όπως η γλωσσική μετατόπιση ή η υποβάθμιση των διαλέκτων. Σε πολλές περιπτώσεις, η γλώσσα είναι σύμβολο εθνικής/εθνοτικής ταυτότητας και ο πλούτος των ποικιλιών της αποτελεί απειλή για τη συνοχή. Η υπερίσχυση στις τοπικές ποικιλίες μπορεί να ευθυγραμμιστεί με την ψυχή του έθνους και ταυτόχρονα να ενισχύσει την κρατική γλώσσα (Τσιτσιπής 2001, σ. 70-78).

Στην Ελλάδα, όπως και σε άλλα δυτικά έθνη-κράτη, η προώθηση της γλωσσικής ομοιογένειας και ο αποκλεισμός των γλωσσικών ποικιλιών υπήρξαν διαχρονικά κυρίαρχες ιδεολογικές αντιλήψεις (Μοσχονάς, 2005, σ. 344-346), προωθώντας ανάλογες γλωσσικές στάσεις. Η ιδέα της μονογλωσσίας και της γλωσσικής ομοιομορφίας βασίζεται στην αντίληψη ότι οι γλωσσικές επιλογές είναι αυστηρά καθορισμένες και συνδέονται με συγκεκριμένους κοινωνικούς χώρους. Θεσμοί όπως τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και το εκπαιδευτικό σύστημα διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην εμπέδωση της γλωσσικής ομοιομορφίας. Μέσα από αυτές τις δομές εξουσίας, καθορίζεται η «ορθή» γλωσσική

συμπεριφορά, ευθυγραμμισμένη με τα επικρατούντα μεταπραγματολογικά στερεότυπα. Στα ελληνικά μέσα ενημέρωσης, για παράδειγμα, οι τηλεοπτικοί χαρακτήρες συνήθως παρουσιάζονται να μιλούν τη γλώσσα που θεωρείται καθιερωμένη, ενώ όσοι αποκλίνουν από αυτήν συχνά γίνονται αντικείμενο χιούμορ. Αυτή η πρακτική ενισχύει την περιθωριοποίηση των γλωσσικών ποικιλιών και αναδεικνύει τη δύναμη των γλωσσικών ιδεολογιών στη διαμόρφωση της γλωσσικής ομοιογένειας (Μοσχονάς, 2005, σ. 344-346).

Οι γλωσσικές στάσεις συνδέονται με μία άλλη έννοια που λειτουργεί ως αναγκαίο αναλυτικό εργαλείο για την προσέγγισή τους, τα μεταπραγματολογικά στερεότυπα, που αποτελούν εσωτερικά πρότυπα των ομιλητών, τα οποία καθορίζουν πώς θεωρείται σωστό ή λάθος να χρησιμοποιείται η γλώσσα. Αυτά τα πρότυπα επηρεάζουν τη γλωσσική τους συμπεριφορά, ενώ τους βοηθούν να αξιολογούν τόσο τη δική τους χρήση της γλώσσας όσο και εκείνη των άλλων. Τα στερεότυπα αυτά αναπτύσσονται μέσα από τη γλωσσική χρήση και τις σχετικές αξιολογήσεις, κυκλοφορούν στις κοινωνίες και διαμορφώνουν τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των μελών μιας γλωσσικής κοινότητας. Μέσω των μεταπραγματολογικών στερεοτύπων, οι άνθρωποι εκφράζουν τις απόψεις τους για διάφορα γλωσσικά χαρακτηριστικά. Αυτό μπορεί να γίνεται άμεσα, αξιολογώντας τα ως σωστά ή λάθος, κατάλληλα ή ακατάλληλα, κοινά ή σπάνια, ή έμμεσα, συσχετίζοντας τα με κοινωνικές ταυτότητες και καταστάσεις (Τσάμη, 2019, σ. 126-128). Για παράδειγμα, ένα γλωσσικό στοιχείο μπορεί να συνδεθεί με το φύλο (όπως γυναίκα), την κοινωνική τάξη (π.χ. άτομο υψηλότερης κοινωνικής θέσης) ή να χρησιμοποιείται σε συγκεκριμένα επικοινωνιακά πλαίσια, όπως η τυπικότητα, η ευγένεια ή η συμμετοχή σε δραστηριότητες όπως η θρησκεία, η λογοτεχνία ή η επιστήμη.

Η διερεύνηση των περιπτώσεων στις οποίες κάποιες υφολογικές επιλογές χαρακτηρίζονται ως ακατάλληλες μπορεί να αποκαλύψει ποια στερεότυπα επικρατούν σχετικά με τη «σωστή» χρήση της γλώσσας. Το γεγονός ότι ορισμένες επιλογές κρίνονται ως αταίριαστες φανερώνει την ύπαρξη αυτών των στερεοτύπων, τα οποία καθορίζουν πώς πρέπει να χρησιμοποιούνται τα διάφορα στυλ στη γλώσσα.

7. ΓΛΩΣΣΙΚΟΙ ΜΥΘΟΙ

Οι αξιολογικές κρίσεις και οι συγκρίσεις των γλωσσών και των επιμέρους γλωσσικών ποικιλιών στις οποίες αναφερθήκαμε νωρίτερα, οδηγούν στη διαμόρφωση γλωσσικών μύθων, όπως είναι η διάκριση σε «ανώτερες» και «κατώτερες» γλώσσες – διάκριση που δεν αντέχει σε επιστημονική κριτική, καθώς όλες οι γλώσσες εξυπηρετούν αποτελεσματικά τις

ανάγκες των κοινωνιών που τις χρησιμοποιούν, γεγονός που τις καθιστά ισότιμες. Σύμφωνα με τη γλωσσολογία, όλες οι γλώσσες είναι εξίσου πολύπλοκες και οργανωμένες, ανεξάρτητα από τον πολιτισμό που αντιπροσωπεύουν. Οι διαφορές στο λεξιλόγιο αντανakλούν τις ιδιαίτερες ανάγκες και δραστηριότητες κάθε κοινωνίας, αλλά κάθε γλώσσα έχει τη δυνατότητα να προσαρμόζεται σε νέες απαιτήσεις. Η αντίληψη ότι οι γλώσσες διαφοροποιούνται σε κύρος βασίζεται στο επίπεδο του πολιτισμού που εκπροσωπούν και όχι σε εγγενή χαρακτηριστικά τους. Όπως δεν υπάρχουν «ανώτερες» φυλές, δεν υφίστανται και «ανώτερες» γλώσσες. Όλες οι γλώσσες αποτυπώνουν την ιστορία και τον πολιτισμό των ομιλητών τους με τα ίδια βασικά μέσα. Η αξιολόγηση των γλωσσών με βάση ιεραρχικές διακρίσεις προέρχεται από ιδεολογικές προκαταλήψεις που οδηγούν σε ρατσιστικές αντιλήψεις, οι οποίες ενέχουν κινδύνους για την κοινωνία (Κακρίδη-Φερράρι, 2001).

Οι γλωσσικές αντιλήψεις συνδέονται με ιδεολογίες που προωθούν την «καθαρότητα» και την πολιτισμική ανωτερότητα, αντικατοπτρίζοντας εθνικιστικές τάσεις. Η γλώσσα πρέπει να προσεγγιστεί με μεγαλύτερη αντικειμενικότητα, που θα σέβεται την ιστορική της εξέλιξη και θα αποφεύγει τις ιδεολογικές στρεβλώσεις, ειδικά στο εκπαιδευτικό πλαίσιο.

Μία άλλη κεντρική μυθολογία που επικρατεί σε διάφορες γλωσσικές κοινότητες είναι η αντιμετώπιση του γραπτού λόγου ως πιο καλλιεργημένου από τον προφορικό. Ωστόσο, η προτεραιότητα του προφορικού λόγου απέναντι στον γραπτό λόγο αποτελεί μια κεντρική αρχή της σύγχρονης γλωσσολογίας, η οποία εξηγείται μέσω ορισμένων εμπειρικών γενικεύσεων, όπως τη φυλογενετική, την οντολογική, τη γνωστική/μαθησιακή και δομική προτεραιότητα (Μοσχονάς, 2001). Σύμφωνα με αυτές τις γενικεύσεις, η γλώσσα είναι κυρίως φωνητική και η γραφή λειτουργεί ως αναπαραστατικό σύστημα. Η συντηρητική στάση απέναντι στη γραφή και η αντίληψη ότι η προφορική γλώσσα είναι ακανόνιστη και ασταθής ενισχύει την ιδέα ότι η γραφή είναι η πιο οργανωμένη μορφή γλώσσας. Αυτή η στάση ενισχύει την πεποίθηση ότι η γλώσσα παραμένει σταθερή και ότι οι αλλαγές στη γλώσσα περιορίζονται ή ανακόπτονται από τη γραφή, η οποία συνδέει το παρελθόν με το μέλλον.

Στη συνέχεια θα παραθέσουμε συνοπτικά διαδεδομένους μύθους αναφορικά με την ελληνική γλώσσα, οι οποίοι θα χρησιμεύσουν ως ερμηνευτικό εργαλείο εν συνεχεία για τον σχολιασμό των γλωσσικών μας δεδομένων.

Μύθοι για ελληνική γλώσσα

Η ελληνική γλώσσα περιβάλλεται από μύθους και ιδεολογίες που επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο γίνεται αντιληπτή σήμερα. Κατά τον Δ. Ν. Μαρωνίτη (2001), υπάρχουν τέσσερις

κύριες κατηγορίες μύθων σχετικά με την αρχαία ελληνική γλώσσα: η προέλευσή της, η υποτιθέμενη υπεροχή της έναντι άλλων γλωσσών, η φύση της ως φυσική ή συμβατική και η σχέση της με την ελληνική ταυτότητα. Αυτοί οι μύθοι, παρά την ιστορική τους αξία, διαστρεβλώνουν διαρκώς την πραγματικότητα. Η πιο διαδεδομένη παρανόηση είναι η εξίσωση της γλώσσας με τη λογοτεχνική της παράδοση, μια άποψη που κυριάρχησε από την ελληνιστική περίοδο και ενισχύθηκε από το αττικιστικό κίνημα. Αυτή η θεώρηση απομόνωσε τη γλώσσα από το ιστορικό της πλαίσιο, παρουσιάζοντάς την ως αμετάβλητο πρότυπο.

Σήμερα, παρόμοιες ιδεολογίες επηρεάζουν την εκπαιδευτική πολιτική, υποβαθμίζοντας τη νέα ελληνική και αναδεικνύοντας τις αντιφατικές στάσεις απέναντι στη γλωσσική κληρονομιά. Οι μύθοι και οι ιδεολογίες που περιβάλλουν την ελληνική γλώσσα και την ορθογραφία αντανakλούν κοινωνικές αντιφάσεις. Παρά το γεγονός ότι η γλώσσα είναι ζωντανός οργανισμός και εξελισσόμενο φαινόμενο, παρουσιάζεται συχνά ως στατική και αμετάβλητη, προκαλώντας διαφωνίες για την κατεύθυνση που πρέπει να ακολουθήσει η γλωσσική κληρονομιά.

Η Νέα Ελληνική ως διάδοχος της Αρχαίας Ελληνικής

Τη σημερινή εποχή υπάρχει η εσφαλμένη αντίληψη πως η Νέα Ελληνική αποτελεί άμεση συνέχεια της Αρχαίας Ελληνικής, παρά το γεγονός ότι οι γλωσσολογικές μελέτες, όπως εκείνη του Γεώργιου Χατζιδάκι (1930, σ. 227-230) και η ετυμολογική ανάλυση στο Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής (ΛΚΝ), αποδεικνύουν ότι η βάση της σύγχρονης ελληνικής γλώσσας εντοπίζεται στην ελληνιστική κοινή, η οποία επηρέασε τόσο τη λαϊκή όσο και τη λόγια μορφή της γλώσσας. Η Νέα Ελληνική περιλαμβάνει κληρονομημένες λέξεις από την ελληνιστική εποχή, οι οποίες έχουν διατηρηθεί με ή χωρίς αλλαγές. Παρουσιάζει, ωστόσο, ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (π.χ. μεταβολή της σημασίας και της προφοράς ορισμένων λέξεων). Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η λέξη *σταυρός*, που από «*όρθιος πάσσαλος*» απέκτησε τη σημασία του χριστιανικού σταυρού μέσω της λατινικής λέξης *crux*. Σε αντίθεση με τις λατινογενείς γλώσσες, η ελληνική διατηρείται ως ενιαία γλώσσα από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα (Πετρούνιας, 2009).

Το απαραβίαστο της ιστορικής ορθογραφίας

Απαραίτητη κρίνεται η αναφορά στη διατήρηση της ιστορικής ορθογραφίας, η οποία συχνά παρουσιάζεται ως τρόπος προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς, γεγονός που γεννά αντιστάσεις στις προτάσεις για εκσυγχρονισμό, όπως η προσαρμογή της γραφής στη

σύγχρονη προφορά ή η υιοθέτηση του μονοτονικού συστήματος (Καραντζόλα, 2001). Παρόλο που η ορθογραφία έχει εξελιχθεί ανά τους αιώνες, η εμμονή στη διατήρησή της δημιουργεί νέους μύθους, που θολώνουν την επιστημονική κατανόηση.

Η λεξιπενία και η «ανωτερότητα» της Αρχαίας Ελληνικής

Πολλές φορές, υπάρχουν διαμαρτυρίες σχετικά με τη λεξιπενία στην Ελλάδα. Κάποιοι μάλιστα, θεωρούν πως η γνώση της Αρχαίας Ελληνικής είναι απαραίτητη για την επάρκεια στη Νέα Ελληνική. Η αντίληψη αυτή πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο ευρύτερων προκαταλήψεων που αφορούν γλωσσικές συζητήσεις στην ευρωπαϊκή νεωτερικότητα. Μια βασική προκατάληψη είναι η αντίληψη της γλωσσικής αλλαγής ως «φθορά» ή «αλλοίωση». Αυτή η θεώρηση απορρέει από την εξιδανίκευση κλασικών γλωσσών, όπως τα αρχαία ελληνικά και τα λατινικά, ως πρότυπα, ενώ κάθε απόκλιση από αυτές θεωρείται παρακμή. Ο αττικισμός αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της στάσης, καθώς προέβαλε την ανάγκη για διατήρηση της κλασικής καθαρότητας (Χριστίδης, 2001).

Τα γλωσσικά «λάθη»

Συχνά, οι γλωσσικές αποκλίσεις και ο ρόλος τους στην εξέλιξη της γλώσσας παρερμηνεύονται και αντιμετωπίζονται ως λάθη. Λεκτικοί πλεονασμοί, όπως *πιο καλύτερος*, ή η μετατροπή αμετάβιπτων ρημάτων σε μεταβιπτά δεν είναι απλώς λάθη, αλλά αποτυπώνουν συστηματικές αλλαγές (π.χ.: *διαρρέει η πληροφορία* vs *διαρρέω την πληροφορία*) (Θεοφανοπούλου-Κοντού, 2001). Τέτοιες αποκλίσεις αντικατοπτρίζουν τη δυναμική της γλώσσας, ξεκινώντας ως μεμονωμένες τάσεις που σταδιακά γίνονται αποδεκτές. Όπως έχει ήδη επισημανθεί εισαγωγικά, οι αποκλίσεις δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως ενδείξεις άγνοιας, αλλά ως στοιχεία που φανερώνουν την εξέλιξη και την προσαρμοστικότητα του γλωσσικού συστήματος.

Η γλώσσα των νέων

Τα τελευταία χρόνια, παρουσιάζεται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης μια «προκλητική» πλευρά της ελληνικής γλώσσας, που αφορά τη λεγόμενη «γλώσσα των νέων». Κύρια χαρακτηριστικά της, η χρήση περιορισμένου λεξιλογίου στην καθημερινή επικοινωνία και η αλλοίωση της δομής της γλώσσας. Ειδικότερα, παρατηρούνται αλλαγές στη σύνταξη και τη διάθεση των ρημάτων, όπως στο *δε λέει* (όχι), *παίζει* (συμβαίνει), *χαλάστηκα* (εκνευρίστηκα), ενώ υπάρχουν και περιπτώσεις αναδιάταξης συλλαβών ή φθόγγων, όπως στο *λόστρε* (τρελός) ή *Χίος* (όχι). Επιπλέον, οι νέοι τροποποιούν τις σημασίες λέξεων (π.χ., *δε μασάμε* = δεν

πιανόμαστε κορόιδα), ανατρέποντας τις γλωσσικές διακρίσεις, ενώ χρησιμοποιούν ξένες λέξεις, κυρίως από τα αγγλικά, παραβλέποντας τις κοινωνικές κανονικότητες της ελληνικής.

Η γλώσσα των νέων έχει προσωρινό χαρακτήρα, καθώς είναι περιορισμένη τοπικά και χρονικά. Η συγκεκριμένη κοινωνική ποικιλία δεν χρησιμοποιείται σε επίσημα πλαίσια, όπως στις εξετάσεις για το πανεπιστήμιο ή όταν απευθύνεται κανείς σε μεγαλύτερους ή αγνώστους. Επιπλέον, τα «λάθη» του νεανικού ιδιώματος περιλαμβάνουν παραδείγματα όπως το *καλύτερο* ή η φράση «ούτε ο Γιάννης δεν ήρθε», που δείχνουν ότι οι νέοι γνωρίζουν τη γλώσσα και χρησιμοποιούν αναλογίες ή υπερβολές χάριν έμφασης.

Τέλος, κατά τον Βελούδη (2009), η γλωσσική δημιουργικότητα των νέων πρέπει να αναγνωριστεί, καθώς αποδεικνύει τη συνεχιζόμενη προσαρμογή τους στη νόρμα της γλώσσας. Κατά συνέπεια, η γλώσσα τους δεν αποτελεί απειλή για την ελληνική γλώσσα, αλλά μία γλωσσική ποικιλία που εξελίσσεται φυσιολογικά και χρησιμοποιείται σε συγκεκριμένες επικοινωνιακές περιστάσεις.

Ο γλωσσικός δανεισμός

Ο δανεισμός λέξεων προκαλεί διαφορετικές απόψεις, ανάλογα με το κοινό που απευθύνεται το κείμενο. Στα κείμενα που είναι για το ευρύ κοινό, χρησιμοποιούνται όροι όπως «γλωσσική εισβολή», «φθορά» και «διαφθορά» για να περιγράψουν την παρουσία ξένων λέξεων στη γλώσσα μας, κυρίως από τα αγγλικά, και θεωρείται ότι αυτό οδηγεί σε γλωσσική και κατ' επέκταση, εθνική παρακμή. Σύμφωνα με την Αναστασιάδη-Συμεωνίδη (2009), η έννοια της «εισβολής» είναι υποκειμενική, καθώς δεν γνωρίζουμε με ακρίβεια πόσο μεγάλο ποσοστό από ξένες λέξεις περιέχεται στα σύγχρονα ελληνικά κείμενα. Από στατιστικά δεδομένα, προκύπτει ότι το 5% του λεξιλογίου της νεοελληνικής είναι δάνειες λέξεις από τα αγγλικά, ενώ οι λέξεις της αγγλικής προέλευσης που προέρχονται από τα γαλλικά αποτελούν το 65-75% του αγγλικού λεξιλογίου.

Ο δανεισμός λέξεων δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως κάτι αρνητικό, καθώς δεν αλλοιώνει τη γλώσσα. Για παράδειγμα, λέξεις όπως *σάντουιτς* και *ζάπινγκ* είναι άμεσα δάνεια που διατηρούν την ξενική τους καταγωγή, ενώ λέξεις όπως *τηλέφωνο* και *μικρόβιο* είναι έμμεσα δάνεια που έχουν πλήρως ενσωματωθεί στην ελληνική γλώσσα. Αυτή η ανησυχία για τη «αγνότητα» της γλώσσας, δεν έχει επιστημονική βάση, καθώς ο δανεισμός είναι ένα φυσικό φαινόμενο που συνδέεται με κοινωνικές και πολιτισμικές ανάγκες και όχι με αδυναμίες της γλώσσας.

Συνοψίζοντας, ο δανεισμός δεν αποτελεί πρόβλημα, αλλά αντίθετα, συμβάλλει στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου της γλώσσας, δημιουργώντας νέες υφολογικές διαφορές (π.χ. *έφηβος* και *τινέιτζερ*).

8. Ο ΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ (ΜΚΔ)

Όπως αναφέρθηκε εισαγωγικά, το πεδίο εφαρμογής της έρευνάς μου είναι ο διαδικτυακός λόγος.

Οι ιστότοποι Κοινωνικής Δικτύωσης αποτελούν πεδίο προώθησης της αυτοπαρουσίασης και διατύπωσης απόψεων, καθώς και δημιουργίας ενός ψηφιακού προφίλ. Ο δημόσιος λόγος και επομένως, ο λόγος του διαδικτύου, θεωρείται πως είναι συστατικός της ταυτότητας (Scollon 1997, σ.39). Οι τρόποι αλληλεπίδρασης στον Παγκόσμιο Ιστό αντικατοπτρίζουν, υποστηρίζουν και τροποποιούν πρακτικές, ειδικότερα όσον αφορά τον τρόπο κατά τον οποίον οι άνθρωποι αποκαλύπτουν τις πτυχές του εαυτού τους και συνδέονται με τους άλλους (Georgalou, 2011, p. 2-4).

Το διαδίκτυο δεν αποτελεί απλώς ένα τεχνολογικό επίτευγμα του ανθρώπου. Πρόκειται για ένα κοινωνικό γεγονός που έχει την καρδιά του στην κειμενική γλωσσική χρήση (Crystal 2001, σ. 237 και Thorne 2008, σ. 307). Η ταυτότητα του ατόμου τη σημερινή εποχή, την εποχή της ραγδαίας ανάπτυξης της τεχνολογίας και της ψηφιακής επικοινωνίας, μπορεί να οικοδομηθεί μέσω των ΜΚΔ. Η ταυτότητα δεν είναι ούτε στατική, ούτε φυσική αλλά πολύπλευρη. Πρόκειται για μια κοινωνική κατασκευή, μια κατάσταση ύπαρξης ή γίγνεσθαι που συνεχώς μετασχηματίζεται προκειμένου να εκφράζει συγκεκριμένα ιδανικά.

Οι ιστότοποι κοινωνικής δικτύωσης, ειδικότερα, ορίζονται ως διαδικτυακές υπηρεσίες, οι οποίες επιτρέπουν στους χρήστες να δημιουργούν ένα δημόσιο προφίλ, να διαμορφώνουν έναν κατάλογο άλλων χρηστών με τους οποίους αλληλεπιδρούν και να έχουν πρόσβαση σε πληθώρα πληροφοριών. Οι ιστότοποι αυτοί έχουν πραγματοποιήσει ένα καινοτόμο βήμα στις δικτυωμένες πρακτικές, με την έννοια πως οι ίδιοι οι χρήστες καθορίζουν το περιεχόμενο των υπηρεσιών αλλά και το ύφος τους, συχνές δε είναι οι περιπτώσεις στις οποίες τοποθετούνται επί διαφόρων θεμάτων και εκφέρουν απόψεις ενίοτε ακραίες και πολωτικές (Qureshi & Bhatt, 2024).

9. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το πρακτικό μέρος της διπλωματικής εργασίας εστιάζει στη μελέτη και ανάλυση διαφορετικών γνώμων και απόψεων που αφορούν την ελληνική γλώσσα, με επίκεντρο τη διαμάχη μεταξύ της δημοτικής και της καθαρεύουσας.

Η προσέγγιση βασίζεται σε συλλογή και ανάλυση δεδομένων μέσω ποσοτικών μεθόδων. Ειδικότερα, λαμβάνονται υπόψη κείμενα που εντοπίστηκαν στο διαδίκτυο, έπειτα από αναζήτηση με λέξεις-κλειδιά (*δημοτική, καθαρεύουσα, δημοτική ή καθαρεύουσα, γλωσσικό ζήτημα*). Συνολικά, το κειμενικό μας σώμα, το οποίο παρατίθεται στο Παράρτημα, περιλαμβάνει 9.511 λέξεις. Μέσα από την ανάλυση των δεδομένων, η εργασία φιλοδοξεί να διερευνήσει τον απόηχο της πάλαι ποτέ γλωσσικής διαμάχης, εστιάζοντας τόσο στις ιστορικές ρίζες όσο και στη σύγχρονη διάστασή της.

Αναγκαίο είναι να διευκρινιστεί εκ των προτέρων ότι ο όρος *καθαρεύουσα*, που ως γλωσσική ποικιλία σταμάτησε να υφίσταται με τη λήξη του γλωσσικού ζητήματος και την καθιέρωση της δημοτικής ως επίσημης γλώσσας του κράτους το 1976, συχνά χρησιμοποιείται από τους χρήστες υπονοώντας τα λόγια στοιχεία, τα οποία διείσδυσαν στη δημοτική και χρησιμοποιούνται μέχρι και σήμερα σε ειδικές περιστάσεις λόγου (κυρίως στο επίσημο ύφος και τα τυπικά κειμενικά είδη) (Καμηλάκη, 2009). Με άλλα λόγια, το λόγιο επίπεδο ενίοτε συμπίπτει και επικαλύπτεται με την καθαρεύουσα, χωρίς εννοιολογική διαφοροποίηση.

10. ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Στα παρατιθέμενα σχόλια από τα υπό εξέταση *fora* εντοπίζονται γλωσσικές στάσεις και απόψεις αναφορικά με τα θετικά στοιχεία των δυο γλωσσικών ποικιλιών (δημοτική και καθαρεύουσα), τα αρνητικά τους, καθώς και την ιστορική πορεία τους. Αφορμή για τη συζήτηση και τη διαλογική αντιπαράθεση είναι το πάλαι ποτέ δίλημμα «καθαρεύουσα ή δημοτική;», όπως αποτυπώνεται και στους τίτλους των σχετικών συζητήσεων. Παρόλο που το γλωσσικό ζήτημα έλαβε τέλος, με την επικράτηση της δημοτικής έναντι της καθαρεύουσας, ο κόσμος συνεχίζει να εκφράζει τις απόψεις του στον διαδικτυακό λόγο, απηχώντας ένα ευρύ φάσμα μεταγλωσσικών¹ θέσεων, οι οποίες συχνά διαπλέκονται με

¹ Ο όρος «μεταγλώσσα», κατά τον Μοσχονά (2005), έχει διαφορετικές έννοιες ανάλογα με το επιστημονικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται. Αποτελεί ένα σύστημα συμβόλων και κανόνων που χρησιμοποιείται για να περιγράψει τη δομή και τη σύνταξη μιας γλώσσας στόχου ή γλώσσας αντικειμένου. Χρησιμοποιείται για να καθορίσει τους κανόνες μιας γλώσσας και να διευκολύνει την επικοινωνία γύρω από τη σύνταξή της. Στη γλωσσολογία, η μεταγλώσσα αναφέρεται στο σύστημα των όρων που χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν

ιδεολογικές τοποθετήσεις, με αποτέλεσμα καθεμία από τις δύο ποικιλίες να περιβάλλεται από διαφορετική σημασιολογική προσωδία,² άλλοτε θετική και άλλοτε αρνητική.

10.1. Γλωσσικές στάσεις απέναντι στη δημοτική

Θετικές στάσεις

Μια σημαντική μερίδα χρηστών τοποθετείται θετικά προς τη δημοτική, με βασική επιχειρηματολογία ότι η δημοτική θεωρείται φυσική εξέλιξη της ελληνικής γλώσσας, μιας ζωντανής γλώσσας που εξελίχθηκε σταδιακά και αντικατοπτρίζει την ομιλούμενη γλώσσα του ελληνικού λαού (π.χ. *Η δημοτική αναδεικνύεται ως αυθεντική και ζωντανή, αντανakλώντας την ομιλούμενη γλώσσα του ελληνικού λαού. Σε αντίθεση με την καθαρεύουσα, που χαρακτηρίζεται ως 'φτιαχτή', η δημοτική γεννήθηκε μέσα από την καθημερινή χρήση*). Όπως σχολιάζει σχετικά η Φραγκουδάκη (2003) και όπως είναι ευρύτερα παραδεκτό στο πλαίσιο της επιστήμης της Γλωσσολογίας, η γλώσσα παραμένει ζωντανή επειδή εξελίσσεται.

Επίσης, τονίζεται ότι στη δημοτική έχουν γραφτεί τα πιο σημαντικά αριστουργήματα της νεοελληνικής λογοτεχνίας, π.χ. *Η δημοτική γλώσσα έχει τη δύναμη να αποδίδει εικόνες, συναισθήματα και νοήματα με ρέοντα και περιγραφικό τρόπο. Δεν είναι τυχαίο ότι τα μεγαλύτερα αριστουργήματα της νεοελληνικής λογοτεχνίας, όπως αυτά του Σεφέρη και του Ελύτη, γράφτηκαν στη δημοτική*. Η δημόδης λογοτεχνική παράδοση ήδη από την εποχή της αιχμής του γλωσσικού ζητήματος υπήρξε ένα από τα βασικά επιχειρήματα των υποστηρικτών της εν λόγω ποικιλίας.

Ευρύτερα, η δημοτική χαρακτηρίζεται από μια σύνδεση παρόντος και παρελθόντος, με την έννοια πως μεταφέρει και διατηρεί στοιχεία από τις προηγούμενες ιστορικές περιόδους. Αποτελεί δηλαδή έναν φορέα πολιτιστικής κληρονομιάς (π.χ. *Η δημοτική έχει μια φυσική συνέχεια από την αρχαιότητα έως τη νεότερη εποχή, διατηρώντας ζωντανά στοιχεία από την*

μια φυσική γλώσσα, π.χ., Υποκείμενο, Ρήμα, Κατηγορούμενο, Αντικείμενο, Αντωνυμία, Κλίση, Ενεργητική-Παθητική Φωνή κ.τ.λ.

2

Η σημασιολογική προσωδία αποτελεί ένα γλωσσολογικό φαινόμενο, το οποίο αναφέρεται στις συναισθηματικές και νοηματικές έννοιες που προσδίδονται σε μια λέξη, όταν αυτή χρησιμοποιείται σε διαφορετικό περιβάλλον. Περιγράφει, δηλαδή, τον τρόπο που συγκεκριμένες λέξεις ή εκφράσεις αποκτούν θετική, αρνητική ή ουδέτερη σημασία ανάλογα με τον τρόπο που συνδυάζονται μέσα σε μια πρόταση καθώς και με το νόημα που ο κειμενογράφος θέλει να μεταδώσει. Η έννοια της σημασιολογικής προσωδίας έγινε αρχικά γνωστή από τον γλωσσολόγο John Sinclair, ο οποίος μελέτησε τον τρόπο κατά τον οποίο ορισμένες λέξεις αποκτούν συγκεκριμένα συναισθηματικά ή σημασιολογικά χαρακτηριστικά λόγω των συχνών συμφραζομένων τους. Κατά τον Louw (1993), η σημασιολογική προσωδία ορίζεται ως «συνεπής αύρα νοήματος», που αποκτά μια λέξη ή φράση όταν χρησιμοποιείται μέσα σε συγκεκριμένο εκφραστικό πλαίσιο. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα από την αγγλική γλώσσα αποτελεί η λέξη *utterly*, η οποία συνδέεται σχεδόν πάντα με αρνητικά συμφραζόμενα (όπως *καταστροφή*), αποκτώντας κατά αυτόν τον τρόπο αρνητική χροιά. Αντιστοίχως, από την Ελληνική η λέξη *επιπτώσεις*, που συνεμφανίζεται συστηματικά με τα επίθετα *δυσμενείς/αρνητικές*.

ιστορική πορεία της ελληνικής γλώσσας. Είναι φορέας πολιτιστικής κληρονομιάς, χωρίς να επιβάλλεται τεχνητά). Όπως είναι γνωστό και από τη σχετική βιβλιογραφία, η δημοτική γλώσσα, η οποία αποτελεί συνέχεια της Κοινής Ελληνιστικής, διατηρεί στοιχεία από την αρχαία ελληνική, προσαρμοσμένα στις εκάστοτε ανάγκες των χρηστών της. Κατά τον Mackridge (2013), η δημοτική εξελίχθηκε σταδιακά παρά τις επιδράσεις της καθαρεύουσας. Πρόκειται δηλαδή για αποτέλεσμα φυσικής γλωσσικής εξέλιξης.

Ακόμη, πρόκειται για ένα εύκολο, ευέλικτο και πρακτικό γλωσσικό σύστημα, συμβατό με τις ανάγκες της σύγχρονης κοινωνίας. Χωρίς δύσκολους γραμματικούς και συντακτικούς κανόνες, η δημοτική καθίσταται κατανοητή για τον μέσο ομιλητή. Επιπλέον, έχει την ικανότητα να ενσωματώνει ξένα δάνεια και να προσαρμόζει νέους όρους, χωρίς να επιβάλλει αυθαίρετους κανόνες, π.χ. *Η δημοτική θεωρείται πιο εύκολη και πρακτική στη χρήση, αφού δεν περιλαμβάνει τους δύσκολους και ασυνεπείς γραμματικούς κανόνες που χαρακτηρίζουν την καθαρεύουσα. Αυτό τη βοήθησε να επικρατήσει στην εκπαίδευση και να γίνει η γλώσσα του λαού / Είναι ευέλικτη και συμβατή με τις απαιτήσεις της σύγχρονης ζωής, ενσωματώνοντας νέους όρους και έννοιες χωρίς αυθαίρετους κανόνες ή ακατανόητους τύπους. Αυτή η προσαρμοστικότητα την καθιστά ιδανική για τη γρήγορη εξέλιξη της κοινωνίας. Η δημοτική γλώσσα αποτελεί ευέλικτο και πρακτικό σύστημα, το οποίο ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας. Χωρίς τους περίπλοκους κανόνες που επιβάλλει η καθαρεύουσα, η δημοτική καθίσταται πιο προσιτή και εύκολη στη χρήση. Παράλληλα, έχει τη δυνατότητα να ενσωματώνει ξένες λέξεις και νέους όρους, γεγονός που συμβάλλει στη συνεχή εξέλιξή της. Η προσαρμοστικότητα αποτελεί κύριο χαρακτηριστικό της κάθε ζωντανής γλώσσας.*

Η δημοτική γλώσσα συνδέεται με τις ανάγκες του λαού, ενισχύει την κοινωνική ισότητα και γεφυρώνει το χάσμα ανάμεσα στην άρχουσα τάξη και τον λαό: π.χ. *Η γλώσσα πρέπει να αντικατοπτρίζει τον λαό που τη μιλά. Η δημοτική εκφράζει καλύτερα τη ζωή, τον πολιτισμό και τις αξίες του ελληνικού λαού, ενώ γεφυρώνει το χάσμα ανάμεσα στις κοινωνικές τάξεις που δημιουργούσε η καθαρεύουσα. Πάλι εδώ ανακαλείται ένα από τα βασικά επιχειρήματα των δημοτικιστών, που βρέθηκε στο επίκεντρο της ρητορικής του Εκπαιδευτικού Δημοτικισμού, δηλαδή η κατάργηση των ταξικών διακρίσεων και η πρόσβαση όλων των παιδιών με ίσους όρους στην εκπαίδευση, χάρη στην ομιλούμενη γλώσσα (Λαμπράκη-Παγανού 1997, Σταυρίδη-Πατρικίου 2000, Μπουζάκης 2002).*

Μάλιστα, υπάρχουν σχόλια που αποδίδουν ξεκάθαρα ιδεολογικές διαστάσεις στη δημοτική, συνδέοντάς τη με τη δημοκρατικοποίηση της γλώσσας, όπως αυτή υλοποιήθηκε από συγκεκριμένες πολιτικές παρατάξεις: *Τι ανωμαλία ρε φιλε αλλη γλώσσα να μιλάει ο κόσμος*

στο σπίτι του, και άλλη να σε υποχρεωνουν να χρησιμοποιείς στα επίσημα έγγραφα, στην εκπαίδευση ,κλπ. Ευτυχώς δεν προλαβαμε να ζήσουμε αυτή την τραγωδία. Να ναι καλά η ΠΑΣΟΚαρα. Ειδικότερα, όπως αναφέρει στο άρθρο του ο Διαμαντής (2023), η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1964, υπό τον Γεώργιο Παπανδρέου και τον Ευάγγελο Παπανούτσο, έφερε ριζικές αλλαγές στην εκπαίδευση, όπως η δωρεάν παιδεία, η υποχρεωτική εννιαετή εκπαίδευση και η καθιέρωση της δημοτικής γλώσσας σε όλες τις βαθμίδες. Παρότι ανατράπηκε από τη Χούντα, η μεταρρύθμιση έθεσε τις βάσεις για μεταγενέστερες γλωσσικές αλλαγές. Το ΠΑΣΟΚ, συνεχίζοντας αυτή τη μεταρρυθμιστική πορεία, εισήγαγε τη μεγάλη ορθογραφική μεταρρύθμιση του 1982, καταργώντας το πολυτονικό σύστημα και καθιερώνοντας το μονοτονικό, ενισχύοντας έτσι την απλούστευση της γλώσσας. Η ρητορική του ΠΑΣΟΚ για τη γλώσσα στηριζόταν στη δημοκρατική πρόσβαση στη γνώση και στη σύνδεση της εκπαίδευσης με τις κοινωνικές ανάγκες, προωθώντας τη χρήση της δημοτικής χωρίς γλωσσικές προκαταλήψεις.

Αρνητικές στάσεις

Άλλοι χρήστες δίνουν έμφαση σε θεωρούμενα ως αρνητικά χαρακτηριστικά της δημοτικής, όπως είναι η απλότητα και η λαϊκότητα, καθώς υπονοείται ότι δεν διαθέτει την ίδια «εκλεπτυσμένη» ή «σοβαρή» χροιά που έχει η καθαρεύουσα. Επίσης, αναφέρεται ένας περιορισμός ως προς τη λογοτεχνική έκφραση της δημοτικής, καθώς η καθαρεύουσα θεωρείται ότι μπορεί να προσδώσει «ένα διαφορετικό στυλ στο κείμενο», κάτι που υποδηλώνει ότι η δημοτική ενδέχεται να στερείται πολυπλοκότητας ή ύφους.

Επιπρόσθετα, η δημοτική περιγράφεται ως μια «προσγειωμένη» γλώσσα, κάτι που ορισμένοι εκλαμβάνουν ως ένδειξη έλλειψης πνευματικής εμβάθυνσης, όπως φαίνεται από τη διατύπωση ότι «η δημοτική επικράτησε γιατί αυτό ήθελε και μιλούσε ο λαός». Παράλληλα, γίνεται λόγος για φτώχεια στο λεξιλόγιό της, καθώς προτείνεται η διδασκαλία της καθαρεύουσας για τον εμπλουτισμό του, ενώ εκφράσεις όπως «η καθαρεύουσα δίνει ένα πολύ διαφορετικό στυλ στο κείμενο» ενισχύουν την αίσθηση ότι η δημοτική υστερεί σε εκφραστικότητα. Πάλι απηχείται ο μύθος περί εκφραστικής ανεπάρκειας της δημοτικής.

Η λιτότητα της δημοτικής επισημαίνεται και μέσα από τη στάση απέναντι στη γλώσσα της γενιάς του '30, όπου η χρήση της χαρακτηρίζεται ως επιφανειακή και χωρίς λογοτεχνικό βάθος (π.χ. *Σε κάθε περίπτωση απορρίπτω μετά βδελυγμίας δημοτική τύπου Σεφέρη, Κ.Θ. Δημαρά, Λίνου Πολίτη, Θεοτοκά και όλου αυτού του σιναφιού της γενιάς του '30...*). Επιπλέον, αναδεικνύεται η έλλειψη νοηματικής πυκνότητας της δημοτικής, όπως φαίνεται στο σχόλιο

«Κάποιοι θεωρούν την καθαρεύουσα ως «πλουμιστή», υπερβολική γλώσσα, ενώ είναι αφαιρετικός (πυκνός) τρόπος έκφρασης.». Και αυτό μπορεί να διαπιστωθεί πολύ εύκολα, αν κάποιος επιχειρήσει να αποδώσει ένα κείμενο της καθαρεύουσας στη δημοτική, αφήνοντας να εννοηθεί ότι η δημοτική απαιτεί περισσότερες λέξεις, προκειμένου να αποδώσει το ίδιο νόημα – ωστόσο, αυτή η μομφή περισσότερο σχετίζεται με τον αναλυτικό/περιφραστικό χαρακτήρα της δημοτικής σε σχέση με παλαιότερες γλωσσικές μορφές (π.χ. σε ό,τι αφορά τον παρακείμενο *λέλυκα* – *έχω λύσει*). Παράλληλα, τίθεται ζήτημα περιορισμένης έκφρασης στον επίσημο λόγο, όπως φαίνεται στη δήλωση: «Στο ζήτημα της γραφής προτιμώ τη λατινική γραφή πιο πολύ σαν σύμβολο εξευρωπαϊσμού. Στο γλωσσικό ζήτημα είμαι υπέρ της καθαρεύουσας στον πεζό και επίσημο λόγο. Στην ποίηση είμαι υπέρ της δημοτικής», που υποδηλώνει ότι η δημοτική θεωρείται κατάλληλη κυρίως για την ποίηση και όχι για επίσημες περιστάσεις. Η καθαρεύουσα θεωρήθηκε κατάλληλη για επίσημες περιστάσεις λόγω του κύρους και της σύνδεσής της με την αρχαία παράδοση, αλλά η απόστασή της από την καθομιλούμενη την κατέστησε τελικά εμπόδιο στην επικοινωνία, οδηγώντας στην επικράτηση της δημοτικής (Mackridge, 2013; Φραγκουδάκη, 2001; Διατσέντος, 2017; Καμηλάκη, 2021).

Τέλος, επισημαίνεται ότι η επικράτηση της δημοτικής συντελέστηκε λόγω συγκεκριμένων ιστορικών συγκυριών, όπως φαίνεται στη δήλωση «*Η δημοτική κυριάρχησε. Γι' αυτό ευθύνεται η χούντα που αμαύρωσε την καθαρεύουσα*», η οποία ωστόσο υπεραπλουστεύει την πραγματικότητα, καθώς η επικράτηση της δημοτικής είχε κερδίσει έδαφος πολύ νωρίτερα μέσα από τους αγώνες του δημοτικιστικού κινήματος, απλώς η Χούντα συνέβαλε στη συμβολική απαξίωση της καθαρεύουσας μέσω της καταχρηστικής χρήσης της.

10.2. Γλωσσικές στάσεις απέναντι στην καθαρεύουσα

Θετικές στάσεις

Η καθαρεύουσα αναδεικνύεται μέσα από τα σχόλια των χρηστών ως μια γλώσσα με θετικά στοιχεία, κυρίως όσον αφορά τη δομή, την αισθητική και τη σύνδεσή της με την αρχαία ελληνική. Αναφέρεται ότι προσφέρει πιο ακριβή λόγο, αφού μπορεί να εκφράσει έννοιες με μεγαλύτερη πυκνότητα, όπως φαίνεται στο σχόλιο «*Κάποιοι θεωρούν την καθαρεύουσα ως πλουμιστή, υπερβολική γλώσσα, ενώ είναι αφαιρετικός (πυκνός) τρόπος έκφρασης*». Στο συγκεκριμένο απόσπασμα, η φράση *πλουμιστή, υπερβολική γλώσσα* απηχεί τις συχνά βερμπαλιστικές τάσεις της καθαρεύουσας. Ωστόσο ο χρήστης υπερασπίζεται την ικανότητα της συγκεκριμένης ποικιλίας να εκφράσει τα νοήματα με πυκνό/περιεκτικό τρόπο,

αντανακλώντας τη θέση ότι, λόγω της σύνδεσης με την ΑΕ, η καθαρεύουσα είναι λιγότερο αναλυτική από τη δημοτική (βλ. π.χ. χρήση μετοχής και απαρεμφάτου).

Τονίζεται επίσης, η συμβολή της στη διατήρηση της γλωσσικής συνέχειας και στην αποφυγή ξένων δανείων, καθώς βασικός στόχος των υποστηρικτών της ήταν ο καθαρισμός της ελληνικής γλώσσας από τα ξένα δάνεια (τούρκικα, ιταλικά), δημιουργώντας νέες λέξεις κυρίως μέσω της διαδικασίας του εσωτερικού δανεισμού. Ωστόσο, ο δανεισμός για την επιστήμη της Γλωσσολογίας δεν θεωρείται αρνητικό στοιχείο, διότι δεν αλλοιώνει τη γλώσσα. Αντίθετα την εμπλουτίζει. Προσπαθεί να καλύψει τα γλωσσικά «κενά». Πρόκειται για ένα φυσικό φαινόμενο που εξυπηρετεί κοινωνικές και πολιτισμικές ανάγκες, όχι αδυναμίες της γλώσσας, αποτελώντας διαχρονικά και διαγλωσσικά έναν από τους βασικούς παράγοντες της γλωσσικής αλλαγής μέσω των επαφών διαφορετικών κοινωνικών ομάδων ή λαών (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, 2009).

Παράλληλα, σχολιάζεται θετικά το γεγονός ότι η καθαρεύουσα διατήρησε λόγια στοιχεία στη σύγχρονη ελληνική, όπως λέξεις τεχνικού ή επίσημου χαρακτήρα (π.χ. *υδραγωγείο, ύδρευση*), ενώ χρησιμοποιείται ακόμη σε εκκλησιαστικά και νομικά κείμενα, προσδίδοντας επισημότητα – πρόκειται για την κατεξοχήν σύνδεση της καθαρεύουσας με τα κειμενικά είδη του επίσημου λόγου.

Σημαντική είναι και η συμβολή της στην ενοποίηση των ελληνικών διαλέκτων κατά τη συγκρότηση του ελληνικού κράτους, διευκολύνοντας την επικοινωνία μεταξύ διαφορετικών περιοχών (π.χ. καθιέρωση ενιαίας διοικητικής, νομικής, εκπαιδευτικής, στρατιωτικής και εκκλησιαστικής ορολογίας, καθώς και χρήση της στον τύπο και τα δημόσια έγγραφα). Πράγματι, η καθαρεύουσα ανέλαβε αυτόν τον ενοποιητικό ρόλο στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος, καθώς ιδιαίτερα μέχρι τα τέλη του 19^{ου} αιώνα ήταν η σχεδόν αποκλειστική ποικιλία σε δημόσια χρήση, και δη στον γραπτό λόγο.

Αισθητικά, αναφέρεται ότι η καθαρεύουσα ακούγεται πιο εκλεπτυσμένη και ενδιαφέρουσα, με χρήστες να συγκρίνουν την επίδρασή της στη γλώσσα με εκείνη της παλαιότερης αγγλικής λογοτεχνίας «*Μου αρέσουν γενικά οι πιο παλιομοδίτικες ομιλίες, όπως π.χ. όταν διαβάζεις ένα παλιό αγγλικό βιβλίο και είναι γραμμένο πριν 100 χρόνια και φαίνεται*». Πρόκειται για μια εξω-επιστημονική, υφοαισθητική αξιολόγηση της γλωσσικής ποικιλίας.

Επίσης, υποστηρίζεται ότι η διδασκαλία της στη Λογοτεχνία θα βοηθούσε στην κατανόηση των Ελλήνων συγγραφέων του 20ού αιώνα και στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου. Παρότι η

χρήση της έχει μειωθεί, αρκετοί αναγνωρίζουν την αξία της ως μέσου διατήρησης της γλωσσικής ποικιλίας και της ιστορικής συνέχειας.

Απαραίτητη κρίνεται η αναφορά στη διατήρηση της ιστορικής ορθογραφίας ως βασικό «προσόν» της καθαρεύουσας, η οποία συχνά παρουσιάζεται ως τρόπος προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς, γεγονός που γεννά αντιστάσεις στις προτάσεις για εκσυγχρονισμό, όπως η προσαρμογή της γραφής στη σύγχρονη προφορά ή η υιοθέτηση του μονοτονικού συστήματος (Καραντζόλα, 2001).

Αρνητικές στάσεις

Η καθαρεύουσα χαρακτηρίζεται από μια σειρά «προβλημάτων», που την καθιστούν για το ευρύ κοινό δύσχρηστη. Πρόκειται για μια γλώσσα που δεν αναπτύχθηκε οργανικά, αλλά κατασκευάστηκε ως ένα υβρίδιο (μια μέση οδός) αρχαίας και δημοτικής, δίχως να αποτελεί μητρική γλώσσα οποιουδήποτε γλωσσικού συστήματος ή ποικιλίας (π.χ.: *Η καθαρεύουσα ήταν ένας παλίμψηστος αχταρμάς γραμματικής, συντακτικού και λεξιλογίου διαφόρων περιόδων της ελληνικής, με τρόπο που δεν ήταν ποτέ μητρική γλώσσα κάποιου, άρα μη φυσική γλώσσα και πολλές φορές με τρόπο που καταντούσε τη γλώσσα και την επικοινωνία παρωδία*). Ήταν μια δύσκολη και πολύπλοκη γλωσσική ποικιλία στην εκμάθηση, η χρήση της οποίας περιοριζόταν στις ανώτερες κοινωνικές τάξεις, δημιουργώντας κατά αυτόν τον τρόπο χάσμα μεταξύ του λαού και της ελίτ (π.χ.: *Το μόνο που κατάφερε η καθαρεύουσα είναι να αποξενώσει τον λαό από το κράτος και την άρχουσα τάξη*) - (*Η καθαρεύουσα δεν έχει ούτε συνεπή εσωτερική γραμματική, ούτε και θα μπορούσε να έχει γιατί παίρνει αυθαίρετα λέξεις και ρίζες ή προσπαθεί να επαναφέρει με εντελώς άκυρο τρόπο γραμματικούς ή συντακτικούς τύπους που αντικαταστάθηκαν στη γλώσσα οργανικά*). Η ποικιλία αυτή δεν συνδέθηκε ποτέ με τη λαϊκή κουλτούρα ή την καθημερινή ζωή, πράγμα το οποίο είχε ως αποτέλεσμα την αποξένωσή της από μεγάλο μέρος του πληθυσμού (π.χ.: *Η γλώσσα πρέπει να αντικατοπτρίζει τον λαό που τη μιλά. Με την καθαρεύουσα δεν αγκαλιάζουμε την ιστορία μας, αλλά την αποβάλλουμε*). Σε αυτό το σημείο διαφαίνεται η αντίθεση μεταξύ της δημοτικής και της καθαρεύουσας ως μέσων έκφρασης του λαού και της ιστορίας του. Η φράση *Η γλώσσα πρέπει να αντικατοπτρίζει τον λαό που τη μιλά* θέτει τη γλώσσα ως μέσο σύνδεσης με την κοινωνική ταυτότητα του λαού. Η επόμενη πρόταση *Με την καθαρεύουσα δεν αγκαλιάζουμε την ιστορία μας, αλλά την αποβάλλουμε*, ενισχύει την ιδέα πως η καθαρεύουσα απομακρύνει τη γλώσσα από την καθημερινή ζωή και τις ανάγκες του λαού, καθώς η ίδια απευθύνεται σε μια μικρή ομάδα ανθρώπων (ελίτ). Η καθαρεύουσα λοιπόν, κρίνεται ως γλωσσική επιλογή

που απομακρύνει τον λαό από την αυθεντικότητα της γλώσσας του, σε αντίθεση με τη δημοτική που θεωρείται ως πιο φυσική και αντιπροσωπευτική της λαϊκής ψυχής.

Επιπλέον, ήταν υπεύθυνη για τη γλωσσική σύγκρουση, η οποία με τη σειρά της δημιούργησε πρόβλημα στη γλωσσική εξέλιξη (π.χ.: *Η καθαρεύουσα δεν έσωσε τίποτα. Αντίθετα, διαιώνισε μια τεχνητή σύγκρουση και μπέρδεψε τη γλωσσική εξέλιξη στην Ελλάδα για σχεδόν δύο αιώνες*). Χρησιμοποιήθηκε για πολιτικούς σκοπούς, με τα καθεστώτα της εποχής να την επιβάλλουν, ενισχύοντας τη σύνδεσή της με την κοινωνική καταπίεση και αποκλεισμό (π.χ.: *Ένα 'συμβούλιο σοφών' κατασκεύασε μια γλώσσα που δεν ομιλούνταν από κανέναν και την επέβαλε ως 'επίσημη'. Από μένα είναι όχι.*). Όπως σχολιάζει και η Κακρίδη-Φερράρι (2001), η αξιολόγηση των γλωσσών με βάση ιεραρχικές διακρίσεις προέρχεται από ιδεολογικές προκαταλήψεις που οδηγούν σε ρατσιστικές αντιλήψεις, οι οποίες ενέχουν κινδύνους για την κοινωνία (Κακρίδη-Φερράρι, 2001).

Ακόμη, υπογραμμίζεται ότι η καθαρεύουσα αποσκοπούσε στο να «καθαρίσει» στοιχεία της δημοτικής και να συνδέσει τη γλώσσα με την αρχαία ελληνική, αφήνοντας να εννοηθεί πως η δημοτική δεν διατηρεί αυτή τη σύνδεση. Για παράδειγμα, λέξεις που ενσωματώνουν αρχαία στοιχεία, όπως *υδραγωγείο* ή *ύδρευση*, υποδηλώνουν αυτήν τη στάση **καθαρισμού**, εν αντιθέσει με τη δημοτική, η οποία συχνά χρησιμοποιούσε λέξεις από την καθημερινή ζωή και τον λαϊκό λόγο, οι οποίες δε συνδέονται άμεσα με την αρχαία ελληνική.

Πρόκειται για μια τάση που οδήγησε στην εμπέδωση ενός από τους πλέον διαδεδομένους μύθους για την ελληνική γλώσσα: ότι η Νέα Ελληνική αποτελεί άμεσο διάδοχο της Αρχαίας Ελληνικής χάρη στην καθαρεύουσα, που αξιοποιεί το κλιτικό σύστημα της ΑΕ. Ωστόσο, όπως αποδεικνύεται μέσα από γλωσσολογικές μελέτες, η βάση της σύγχρονης ελληνικής γλώσσας εντοπίζεται στην ελληνιστική κοινή, η οποία επηρέασε τόσο τη λαϊκή όσο και τη λόγια μορφή της γλώσσας. (Πετρούνιας, 2009). Επιπλέον, δεδομένου ότι οι γλώσσες εξυπηρετούν αποτελεσματικά τις ανάγκες των κοινωνιών που τις χρησιμοποιούν, πράγμα το οποίο τις καθιστά ισότιμες, δεν έχει νόημα μια διάκριση σε «ανώτερες» και «κατώτερες». Τελικά, οι γλωσσικές αντιλήψεις που συνδέονται με ιδεολογίες οι οποίες προωθούν την «καθαρότητα» και την πολιτισμική ανωτερότητα, αντικατοπτρίζουν εθνικιστικές τάσεις (Μοσχονάς, 2001).

10.3. Τοποθετήσεις υπέρ του συγκερασμού των δύο ποικιλιών

Ορισμένοι χρήστες τονίζουν την πολυμορφία της γλώσσας: η ελληνική γλώσσα είναι ζωντανός οργανισμός που εξελίσσεται μέσα από τις χρήσεις και τις επιρροές των εποχών. Η

σύνθεση μεταξύ της δημοτικής και καθαρεύουσας δεν είναι μόνο αναπόφευκτη αλλά και ευεργετική, καθώς εμπλουτίζει την εκφραστική δυνατότητα της γλώσσας. Η συνύπαρξη της καθαρεύουσας και της δημοτικής εκφράστηκε μέσα από ενδιάμεσες προσεγγίσεις, στις οποίες οι δυο ποικιλίες αλληλεπιδρούσαν. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η διαμόρφωση της Νεοελληνικής Κοινής, η οποία ενσωμάτωσε στοιχεία και απ' τις δυο μορφές, διατηρώντας λόγιες εκφράσεις κυρίως στον γραπτό λόγο *«Η γλώσσα, όπως και η ζωή, είναι ποικιλία. Η σύγχρονη νεοελληνική, ως έμορφη «κοινή», είναι πλούσια, πολύμορφη και ευρύχωρη. Προσωπικά, όταν συμβαίνει να εκφράζομαι γραπτά, αντλώ, κατά δύναμιν, από όλο το κοίτασμα της ελληνικής, η οποία αποτελείται από όλες της τις συνιστώσες (δημώδη και λόγια) και δεν συρρικνώνεται σε μονοκόμματη, «ανόθευτη» και «αμιγή» δημοτική, απορροφανισμένη και ανάπηρη. Έχω επιλέξει να εκφράζομαι «μικτά»...»*. Επιπλέον, στον λογοτεχνικό χώρο, συγγραφείς όπως ο Παπαδιαμάντης συνδύαζαν στοιχεία και απ' τις δυο γλωσσικές ποικιλίες *« Η καθαρευουσα οπως τη χρησιμοποιουσε πχ ο Παπαδιαμαντης, ως μειξη με τη δημοτικη ειναι και για μενα σαφως ανωτερη σε εκφραστικοτητα και γλαφυροτητα απο τη Μοντερνα Ελληνικη.»*. Αυτή η αλληλεπίδραση δείχνει ότι η Νέα Ελληνική δεν διαμορφώθηκε από απόλυτες αντιπαραθέσεις, αλλά από μια σταδιακή σύγκλιση των δύο ποικιλιών.

11. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η αντιπαράθεση μεταξύ δημοτικής και καθαρεύουσας, αν και τυπικά έχει λήξει, εξακολουθεί να προκαλεί συζητήσεις και διαφωνίες. Η δημοτική επικράτησε ως φυσική γλώσσα του λαού, μια γλώσσα εύχρηστη και ευέλικτη, ενώ η καθαρεύουσα, ένα γλωσσικό σύστημα που δημιουργήθηκε προκειμένου να δώσει μια λύση σε προγενέστερο γλωσσικό ζήτημα, παρά την επισημότητά της και τη σύνδεσή της με την αρχαία ελληνική, απέτυχε να καταστεί μέσο καθημερινής επικοινωνίας. Ωστόσο, η επιρροή και των δύο γλωσσικών μορφών είναι εμφανής στη σύγχρονη ελληνική, η οποία ενσωματώνει τόσο τη ζωντάνια της δημοτικής όσο και στοιχεία από τη λόγια παράδοση. Αυτό αποδεικνύει πως η γλώσσα είναι ένας ζωντανός οργανισμός που εξελίσσεται, αφομοιώνοντας στοιχεία από διαφορετικές εποχές και τάσεις, προσαρμοζόμενη στις εκάστοτε επικοινωνιακές ανάγκες της κοινωνίας.

Σταχυολογώντας συμπερασματικά τη βασική επιχειρηματολογία υπέρ ή κατά της κάθε ποικιλίας, όπως προέκυψε από τα γλωσσικά μας δεδομένα, διαπιστώνουμε ότι οι κεντρικοί άξονες είναι οι εξής:

- **Η γλώσσα είναι ζωντανός οργανισμός:** Οι περισσότεροι σχολιαστές συμφωνούν ότι η γλώσσα εξελίσσεται, με τη δημοτική να αποτελεί το φυσικό επόμενο στάδιο της εξέλιξης της ελληνικής γλώσσας, ενώ η καθαρεύουσα αναφέρεται ως τεχνητό κατασκεύασμα.
- **Η φυσική εξέλιξη της γλώσσας:** Η γλώσσα σαν εξελισσόμενος ζωντανός οργανισμός, προχωρά μέσα από τη φυσική επιλογή λέξεων και δομών που εξυπηρετούν την επικοινωνία. Η δημοτική και η καθαρεύουσα συνυπάρχουν πλέον στη νεοελληνική κοινή και οι διακρίσεις τους αφορούν περισσότερο το ύφος και το πλαίσιο χρήσης.
- **Η καθαρεύουσα ως τεχνητή γλώσσα:** Στα σχόλια αρκετοί επισημαίνουν ότι η καθαρεύουσα υπήρξε προϊόν κατασκευής και χωρίς φυσικούς ομιλητές, ωστόσο αναγνωρίζεται η συμβολή της στη γλωσσική ενοποίηση κατά τον 19ο αιώνα.
- **Ο ρόλος της δημοτικής:** Σε αντίθεση με την καθαρεύουσα η δημοτική θεωρείται η φυσική συνέχεια της γλώσσας, διατηρώντας στοιχεία της καθομιλουμένης μέσα από τις εποχές. Ωστόσο, υπάρχει διάχυτη η αντίληψη ότι εμπλουτίστηκε από την καθαρεύουσα τόσο στο λεξιλόγιο όσο και στη δομή.

- **Εκπαιδευτικός χώρος και χρήση της γλώσσας:** Πολλοί υποστηρίζουν ότι η καθαρεύουσα δεν είναι απαραίτητη στα σύγχρονα σχολεία, καθώς η διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών αρκεί για την κατανόηση των ιστορικών ριζών της γλώσσας. Άλλοι βλέπουν την καθαρεύουσα ως ένα εργαλείο που μπορεί να προσφέρει εξειδίκευση, εμβάθυνση, αρκεί να ενταχθεί στο πρόγραμμα με πιο πρακτικό και σύγχρονο τρόπο.
- **Ιστορικές και κοινωνικές διαστάσεις:** Η σύνδεση της καθαρεύουσας με την ελίτ και τη διαφοροποίηση από τον «λαό» είναι ένα θέμα που επαναλαμβάνεται, με πολλούς να την κρίνουν ως μέσο κοινωνικού διαχωρισμού τόσο στο παρελθόν όσο και στη σημερινή εποχή. Το γλωσσικό ζήτημα αναφέρεται συχνά ως παράδειγμα για το πώς η καθαρεύουσα χρησιμοποιήθηκε για πολιτικούς λόγους.
- **Ιδεολογικές διαστάσεις:** Η αντιπαράθεση μεταξύ καθαρεύουσας και δημοτικής υπήρξε πεδίο έντονων πολιτικών-ιδεολογικών ρήξεων, με τη γλωσσική επιλογή να συνδέεται πολλές φορές με πολιτικά ρεύματα.

Όλα τα παραπάνω θέματα που τίθενται επί τάπητος απηχούν την πολυπλοκότητα του γλωσσικού ζητήματος στην Ελλάδα και καταδεικνύουν τον συγχρονικό απόηχο της ιστορικής και κοινωνικής του διάστασης.

Από πλευράς γλωσσικών στάσεων, οι χρήστες στα fora φαίνεται ότι προτιμούν τη δημοτική γλώσσα, καθώς τη θεωρούν πιο σύγχρονη και κατάλληλη για την εξυπηρέτηση των αναγκών στη σημερινή εποχή. Υποστηρίζουν δηλαδή ότι η δημοτική γλώσσα αποτελεί τη γλώσσα του λαού, ενώ η καθαρεύουσα εκλαμβάνεται από πολλούς ως ξεπερασμένη και ακατάλληλη πρακτικά στις μέρες μας, με κάποιους να τη συνδέουν με κοινωνικές διακρίσεις και διαχωρισμούς μεταξύ ελίτ και λαού.

Παράλληλα, όμως, υπάρχουν και αυτοί που εκτιμούν την ιστορική και πολιτιστική αξία της καθαρεύουσας, υποστηρίζοντας πως συνδέει την ελληνική γλώσσα με την κλασσική γραμματεία και την πολιτισμική κληρονομιά. Ωστόσο, η πλειοψηφία των χρηστών φαίνεται να προτιμά τη δημοτική ως βασική γλώσσα για την κάλυψη των σύγχρονων εκπαιδευτικών και δημοσίων αναγκών. Η καθαρεύουσα, αν και διατηρεί μια αξία για τη μελέτη παλιών κειμένων, δε θεωρείται κατάλληλη για καθημερινή χρήση. Ας μην λησμονηθεί πως η γλώσσα εξελίσσεται για να ανταποκριθεί στις σύγχρονες επικοινωνιακές ανάγκες του ανθρώπου. Απ' τη στιγμή που η καθαρεύουσα δεν ικανοποιεί αυτές τις ανάγκες, δεν υπάρχει λόγος να «επιβληθεί». Συνοψίζοντας, οι χρήστες τάσσονται υπέρ της δημοτικής ως μια πιο

λειτουργικής και εξελιγμένης γλώσσας, ενώ η καθαρεύουσα περιορίζεται σε εκπαιδευτικά και ιστορικά συμφραζόμενα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική:

Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (2009). Ιδεολογήματα και δανεισμός. Στο Γ. Χάρης, *Δέκα μύθοι για την ελληνική γλώσσα*, Αθήνα: Πατάκης, 63-71.

Βελούδης, Γ. (2009). Άνισες εξισώσεις: Η γλώσσα των νέων. Στο Γ. Χάρης, *Δέκα μύθοι για την ελληνική γλώσσα*, Αθήνα: Πατάκης, 73-82.

Δελβερούδη, Ρ. (2001). Γλωσσική ποικιλία. Στο Α. Φ. Χριστίδης (Επιμ.), *Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα*. https://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/thema_a9/index.html

Διατσέντος, Π. (2007). *Το γλωσσικό ζήτημα*. Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα. Ανακτήθηκε από: https://www.greek-language.gr/greekLang/studies/history/thema_12/index.html

Θεοφανοπούλου-Κοντού, Δ. (2001). Λάθη στη χρήση της γλώσσας: Αλήθεια και μύθος. Στο Γ. Χάρης (επιμ.), *Δέκα Μύθοι για την ελληνική γλώσσα*. Αθήνα: Πατάκης, 53-61.

Κακρίδη-Φερράρι, Μ. (2001). Πλούσιες και φτωχές γλώσσες. Στο Γ. Χάρης (επιμ.), *Δέκα μύθοι για την ελληνική γλώσσα*. Αθήνα: Πατάκης. https://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/thema_d4/03.html

Κακρίδη-Φερράρι, Μ. (2007). *Στάσεις απέναντι στη γλώσσα*. Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα.

Καμηλάκη, Μ. (2009). *Τα λόγια στοιχεία στη νεανική επικοινωνία*. Διδακτορική Διατριβή, Ε.Κ.Π.Α.

Καμηλάκη, Μ. (2021). Το γλωσσικό αποτύπωμα της Εθνικής Παλιγγενεσίας. Στο Θ. Κουτσογιάννης & Μ. Καμηλάκη (επιμ.), *Αντικρίζοντας την Ελευθερία. Στη Βουλή των Ελλήνων, δύο αιώνες μετά. Κατάλογος Έκθεσης*, 272-283. Αθήνα: Βουλή των Ελλήνων

Καραντζόλα, Ε. & Φλιάτουρας, Α. (2005). *Γλωσσική αλλαγή*. Αθήνα: Νήσος.

Κοτρώτσου-Λόντου, Τ. (2004). Το ελληνικό γλωσσικό ζήτημα. *Επιστημονικό Βήμα*, 3, 40-56.

Κουτσογιάννης, Δ. 2015. Οι Γνώσεις για τη Γλώσσα και η λογική της Βάσης Δεδομένων. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (προσπελάστηκε στις 07/12/2024), <http://www.greek-language.gr/digitalResources/el/index.html>.

Λαμπράκη-Παγανού, Α. (1997). Ο εκπαιδευτικός δημοτικισμός και οι μεταρρυθμίσεις του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. *Φιλολόγος* (90), 482-496.

Μαρωνίτης, Δ. Ν. (2001). Αρχαία ελληνική γλώσσα: Μύθοι και μυθοποίηση. Στο Γ. Χάρης, *Δέκα μύθοι για την ελληνική γλώσσα*, Αθήνα: Πατάκης, 15-21.

Μοσχονάς, Σ. (2001). Η προτεραιότητα του προφορικού λόγου. Στο Γ. Χάρης, *Δέκα μύθοι για την ελληνική γλώσσα*, Αθήνα: Πατάκης, 93-101.

Μοσχονάς, Σ. Α. (2005). *Ιδεολογία και γλώσσα*. Αθήνα: Πατάκης.

Μοσχονάς, Σ., Α. (2010). Πόση καθαρεύουσα επιτρέπει η δημοτική; (n.d.). https://filologikosoikos.blogspot.com/2010/10/blog-post_6668.html?m=1

Μπαμπινιώτης, Γ. (1998). Η ιδιαιτερότητα της ελληνικής γλώσσας. *Συνοπτική ιστορία της ελληνικής γλώσσας*. ΑΘΗΝΑ.

Μπουζάκης, Σ. (2002). *Νεοελληνική Εκπαίδευση (1821-1998)*, ε' έκδ., Αθήνα: Gutenberg,

Πατσιαρίκα, Ο. (2021). Σημασιολογική προσωδία. Σημασιολογική προσωδία και Μετάφραση: Μια μελέτη με σώματα κειμένων στα αγγλικά και στα ελληνικά. <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/2938308>

Πετρούνιας, Ε. (2009). Ετυμολογία και προέλευση του λεξιλογίου της νέας ελληνικής. Στο Γ. Χάρης, *Δέκα μύθοι για την ελληνική γλώσσα*, Αθήνα: Πατάκης, σ. 23-33.

Σαλτίδου, Θ. (2018). *Η «γλώσσα των νέων» ως υφολογικός πόρος όλων των ηλικιών στον λόγο τηλεοπτικών σειρών*. Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. Τμήμα Νηπιαγωγών.

Σταυρίδη-Πατρικίου, Ρ. (2000). *Δημοτικισμός και κοινωνικό πρόβλημα*. Αθήνα: Εστία.

Σταυρίδη-Πατρικίου, Ρ. (2001). Το γλωσσικό ζήτημα. *Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα*. Ανακτήθηκε από: https://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/thema_d2/index.html

Τσιτσιπής, Α. (2001). Στάσεις απέναντι στη γλώσσα. *Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα*, 78-80.

Φλιάτουρας, Α. (2022). Ιστορία της ελληνικής γλώσσας [Κεφάλαιο 2]. Στο Φλιάτουρας, Α. 2022. *Στοιχεία της ιστορίας της ελληνικής γλώσσας*. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. <https://hdl.handle.net/11419/8550>

Φραγκουδάκη, Α. (2001). *Η γλώσσα και το έθνος 1880 – 1980: Εκατό χρόνια αγώνες για την αυθεντική ελληνική γλώσσα*. Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια.

Φραγκουδάκη, Α. (2003). Η γλωσσική φθορά και οι "μεγαλομανείς" γλώσσες. *Γλωσσικά Χρονικά*, 7, 45–62.

Χατζιδάκις, Γ. Ν. (1930): «Περὶ τῆς διαιρέσεως τῆς ἱστορίας τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης εἰς διαφόρους περιόδους». *ΕΕΒΣ* 7: 227-230 [= Γλωσσολογικαὶ Ἑρευναι Α΄. Ἀθῆναι 1980, Ἑστία, 9-12]

Χριστίδης, Α. Φ. (2001). Η αρχαία και η νεότερη ελληνική γλώσσα: Η αυτονομία της δημοτικής. *Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα*, 165-167.

Χριστίδης, Α.-Φ. (2001). *Ιστορία της ελληνικής γλώσσας. Από τις αρχές έως την ύστερη αρχαιότητα*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Ίδρυμα Μανώλη Τριανταφυλλίδη.

Χριστίδης, Α. Φ. (2005). *Ιστορία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας*. Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.

Ξενόγλωσση:

Aitchison, J. (2013). *Language change: Progress or decay?* Oxford: Cambridge University Press.

Anttila, R. (1992). Historical explanation and historical linguistics. *Amsterdam Studies in the Theory and History of Linguistic Science Series 4*, 17–17.

Crystal, D. (2001). *Language and the Internet*. Cambridge: Cambridge University Press.

Dragojevic, M. (2017). Language attitudes. In Oxford Research Encyclopedia of Communication.

<https://oxfordre.com/communication/display/10.1093/acrefore/9780190228613.001.0001/acrefore-9780190228613-e-437>

Georgalou, M. (2011). Pathfinding Discourses of Self in Social Network Sites. In *Virtual Communities: Concepts, Methodologies, Tools and Applications* (pp. 1634-1659). IGI Global.

Lehmann, W. P. (2013). *Historical linguistics: An introduction*. Routledge.

Louw, B. 1993. Irony in the text or insincerity in the writer? The diagnostic potential of semantic prosodies. In M. Baker, G. Francis & E. Tognini-Bonelli (eds), *Text and Technology: In Honour of John Sinclair*, 157-176. Benjamins.

Mackridge, P. 2013. *Γλώσσα και Εθνική Ταυτότητα στην Ελλάδα, 1766-1976*. Αθήνα: Πατάκης.

McMahon, A. (2003). *Ιστορική γλωσσολογία: Η θεωρία της γλωσσικής μεταβολής* (Μ. Κοπιδάκης, Μτφ.). Παπαζήσης.

Qureshi, I., & Bhatt, B. (2024). Social media-induced polarisation. *Information Systems Journal*, 34(4), 1425-1431. <https://doi.org/10.1111/isj.12525>

Scollon, R. (2001). *Mediated discourse: The nexus of practice*. London, New York: Routledge.

Sinclair, J. 1987. *Looking Up: An Account of the COBUILD Project in Lexical Computing*. London: Collins.

Thorne, S. L. (2008). Transcultural communication in open Internet environments and massively multiplayer online games. In S. S. Magnan (Ed.), *Mediating discourse online* (pp. 305-327). Amsterdam: John Benjamins.

Tsami, V. (2019). Metapragmatic stereotypes and humour. *The European Journal of Humour Research*, 7(4), 68-85.

Διαδικτυακοί σύνδεσμοι:

Cretalive. (2020, February 12). Η περιπέτεια της«γλώσσας» μέχρι την καθιέρωση της δημοτικής! Cretalive. <https://www.cretalive.gr/istoria/i-peripeteia-tis-glossas-mehritin-kathierosi-tis-dimotikis>

Grammata. (2014, August 2). Είχαν πάντα δίκιο οι Δημοτικιστές και άδικο οι Καθαρευουσιάνοι; – 24γράμματα, Εκδοτικός Οίκος. <https://24grammata.com/είχαν-πάντα-δίκιο-οι-δημοτικιστές-και/>

Παράρτημα: Το κειμενικό σώμα

ΣΧΟΛΙΑ ΣΕ FORA:

<https://www.phorum.com.gr/viewtopic.php?t=42079&start=75>

Είσαστε υπέρ της δημοτικής ή υπέρ της καθαρευούσης :

Σχόλιο: Το δίλημμα του νηματοθέτου είναι ψευδοδίλημμα (αλήθεια, πού χάθηκε; Είχε σημειολογικό ενδιαφέρον ο λόγος του...).

Η γλώσσα, όπως και η ζωή, είναι ποικιλία. Η σύγχρονη νεοελληνική, ως έμορφη «κοινή», είναι πλούσια, πολύμορφη και ευρύχωρη. Προσωπικά, όταν συμβαίνει να εκφράζομαι γραπτά, αντλώ, κατά δύναμιν, από όλο το κοίτασμα της ελληνικής, η οποία αποτελείται από όλες της τις συνιστώσες (δημώδη και λόγια) και δεν συρρικνώνεται σε μονοκόμματα, «ανόθευτη» και «αμιγή» δημοτική, απορφανισμένη και ανάπηρη. Έχω επιλέξει να εκφράζομαι «μικτά», παραπλέοντας τα εργαστηριακά μορφώματα καθαρευουσιανισμού και δημοτικισμού, πασχίζοντας για μορφική ποικιλία, ηχορυθμικές και σημασιολογικές αποχρώσεις. Είτε το θέλουνε είτε όχι οι παντοειδείς φανατικοί εκατέρωθεν των γλωσσοπολιτικών γραμμών, η γλώσσα μας είναι ανεπίστρεπτα και αμετανόητα «μικτή». Ο δαίμων των μανιχαϊστικών σχηματοποιήσεων που μαστίζει τους παντοειδείς γλωσσοταλιμπάν θα ήθελε βέβαια τη γλώσσα δίχως αποχρώσεις, χωρίς άντληση από τα κοιτάσματα της διαχρονίας της, χωρίς τις λόγιες καταβολές της που ζουν όμως ακόμη στο στόμα του λαού. Τι να κάνουμε; Η ζωή, όπως και η γλώσσα, ενέχει ποικιλία, πολυφωνία και ετερότητα, και δεν έρχεται εύκολα να «κάτσει» σε νάρθηκες μονολιθικών σχημάτων.

Σχόλιο: Τι **ανωμαλία** ρε φιλε άλλη γλώσσα να μιλάει ο κόσμος στο σπίτι του, και άλλη να σε **υποχρεώνουν** να χρησιμοποιείς στα επίσημα έγγραφα, στην εκπαίδευση ,κλπ. Ευτυχώς δεν προλαβαμε να ζήσουμε αυτή την τραγωδία. Να ναι καλά η ΠΑΣΟΚαρα

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Η **ΠΑΣΟΚάρα** το ολοκλήρωσε (και το εφάρμοσε σχεδόν παντού, όχι πάντα χωρίς προβλήματα βέβαια), αλλά απ' το 1976 νομίζω είχε οριστεί η **Νεοελληνική** ως επίσημη γλώσσα.
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Αυτή η ανωμαλία ονομάζεται τοπικές **διάλεκτοι**. Πρώτα έναν Βερολινέζο να σου πει αν καταλαβαίνει τη γλώσσα που μιλάνε σε ένα χωριό στη Βαυαρία. Έχουν όμως και οι δύο τα hochdeutsch για να συνεννοούνται. Το αυτό και οι Άραβες. Οι Μαροκινοί και οι Αιγύπτιοι συνεννοούνται μέσω της «καθαρεύουσας» τους. Στις πατρίδες τους μιλάνε τη (δημοτική) γλώσσα τους.
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Ούτε καν. Στην ελληνική η σύγκρουση δεν ήταν μεταξύ τοπικών διαλέκτων και της καθαρεύουσας ήταν μεταξύ της δημοτικής, που ήταν η «αστική» κοινή γλώσσα και της καθαρεύουσας που ήταν ένας παλίμψηστος αχταρμάς γραμματικής, συντακτικού και λεξιλογίου διαφόρων περιόδων της ελληνικής, με τρόπο που δεν ήταν ποτέ μητρική γλώσσα κάποιου, άρα μη φυσική γλώσσα και πολλές φορές με τρόπο που καταντούσε την γλώσσα και την επικοινωνία **παρωδία**.
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Η διάκριση μεταξύ *λαϊκής* γλώσσας και *υψηλής* γλώσσας είναι συνηθισμένη σε πολλές χώρες. Το ζήτημα με την Καθαρεύουσα ήταν ότι δεν είχε ποτέ *φυσικούς* ομιλητές. Κανείς δεν μιλούσε έτσι σπίτι του. Κι επειδή ανέφερε ο Όττο τον Παπαδιαμάντη, αυτή η διάσταση είναι σχεδόν κωμική *Δε μ' λές Σαραφιανέ, τί κάνουν εκείνα τὰ μ' λάρια τ' Γιάννη τ' Άργαστιώτη;*
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Στις περισσότερες γλώσσες υπάρχει αυτή η διάκριση αλλά είναι μακράν πιο λεπτή και οφείλεται σε μεγάλο μέρος στις διαφορές γραπτού και προφορικού λόγου, με ολίγη βοήθεια από τον επιστημονικό λόγο. Είναι περισσότερο διάκριση ύφους, ή register όπως λέγεται στην γλωσσολογία. Στην ελληνική είναι τελείως ξέχωρο φαινόμενο, άλλωστε και η δημοτική έχει υψηλό ρέτζιστερ ή λόγιο ύφος αν θες, το οποίο όμως όντως είναι επηρεασμένο σήμερα από την καθαρεύουσα σε κάποιον βαθμό, αν και έχουμε ξεφορτωθεί και εκεί πολλές παρεμβολές της. Το αυτό σημείωσα κι εγώ, ότι στην περίπτωση της καθαρεύουσας δεν υπήρχαν φυσικοί ομιλητές, ενώ η υφολογική διάκριση αφορά όλους τους ομιλητές και το επίπεδο γλωσσομάθειάς τους.

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Η καθαρεύουσα καταργήθηκε από την κυβέρνηση Καραμανλή το 1976. Αλλά στην πραγματικότητα χωρίς την καθαρεύουσα είναι αμφίβολο εάν θα υπήρχε η σημερινή δημοτική. Εάν δει κανείς το θεατρικό έργο «Βαβυλωνία» της δεκαετίας του 1830 θα δει ότι τα πρώτα χρόνια του κράτους ήταν δύσκολη η συνεννόηση από περιοχή σε περιοχή. Η καθαρεύουσα **επιβαλλομένη** από τα πάνω ενοποίησε με την πίεσή της τις πολλές διαλέκτους της ελληνικής και σταδιακά σχηματίστηκε η δημοτική.

Σχόλιο: Και μόνον που η δημοτική δανείζεται από την καθαρεύουσα, κάθε φορά που **τα βρίσκει μπαστούνια**, φαίνεται ποια είναι η γλώσσα και ποιο το κολλητήρι. Λέγεται και "εξέλιξη"

- **Απάντηση σε σχόλιο:** **Εξέλιξη** λέγεται όταν τα ενσωματώνει. Όταν λες νερό και τα **παράγωγα** είναι υδραγωγείο, υδραυλικός κτλ, λέγεται **δάνειο**.
- **Απάντηση σε σχόλιο:** ναι αλλά λένε και "νερουλάς" στη Δημοτική, στα χωριά έτσι έλεγαν. Επίσης λέμε για την "ύδρευση" του σπιτιού ακόμη και σήμερα, άρα δεν έχει καταργηθεί η λέξη. Το δημώδες όνομα «νερό» προέρχεται από τη βυζαντινή φράση «νεαρόν ὕδωρ» το οποίο σήμαινε τρεχούμενο νερό (= νερό που μόλις βγήκε από την πηγή), η οποία με τη σειρά της προέρχεται από την αρχαία ελληνική (και καθαρεύουσα) φράση νῆρον ὕδωρ για το νερό. Για να μην πολυλογούμε το σίγουρο είναι ότι η βάση της γλώσσας μας προέρχεται από την Αρχαία Ελλάδα, άλλωστε εκεί προστρέχουμε για τις βοήθειες στην Δημοτική. Ομως εξελισσόμαστε και συγχρόνως δανειζόμαστε από τις άλλες χώρες δλέξεις
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Η καθαρεύουσα κατά 70% είναι δάνεια από την δημοτική. Πρώτα και κύρια στο λεξιλόγιο, το οποίο χωρίς την ΚΝΕ θα ήταν τέτοιο που δεν θα μπορούσες ποτέ να συνεννοηθείς. Μετά είναι τα σχήματα λόγου, η σύνταξη, η μορφολογία.
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Η καθαρεύουσα δεν προηγείται χρονολογικά;
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Δεν θα το λεγα. Πιο πολύ **«τεχνητή»** διάλεκτο/γλώσσα θα την έλεγα. Ως συμβιβασμός μεταξύ αρχαϊζουσας και δημοτικής.

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Η Καθαρεύουσα (όπως λέει και η λέξη) φτιάχτηκε για να **καθαρίσει** τη γλώσσα από τα τουρκικά και άλλα δάνεια. Δεν είναι φυσική γλώσσα. Είναι **κατασκευή**. Η Κοινή (η δημοτική) ομιλείται ανελλιπώς από τα μεσαιωνικά χρόνια
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Αυτό είναι καταλοιπο της καθαρευουσας. Μπορεί να καταργηθεί αλλά ακόμα αν θές να δώσεις μια επισημοτητα χρησιμοποιεις καποιο καταλοιπο της καθαρευουσας γιατι αν το πεις στη δημοτικη μπορεί να θεωρηθεί ανεπισημος **λογος**. Στην Ελλάδα λεμε **απ ευθειας συνδεση**, στην κυπρο που δεν ειχαν καθαρευουσα λενε **αμεση συνδεση**. Αλλο παραδειγμα είναι το αλτ **τις ει** στο στρατο. Επισημα έχει γίνει αλτ **ποιος εισαι**, αλλά ακόμα χρησιμοποιείται το τις ει γιατί ακουγεται πιο στρατιωτικο (το έχουμε συνηθιστι ετσι)
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Όχι. Η καθαρεύουσα δεν είναι μια παλιά γλώσσα. Είναι μια τεχνητή γλώσσα που δημιουργήθηκε σαν επίσημη
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Μάλλον πρέπει σιγά σιγά να εξευγενίσουμε την γλώσσα μας. Σήμερα συμβαίνει το αντίστροφο αφού χρησιμοποιούμε στο ελληνικό λεξιλόγιο **ξένες λέξεις** σε παράφραση και σύμπτυξη εννοιών
- **Απάντηση σε σχόλιο:** η καθαρεύουσα είναι το κολλητήρι της αττικής Κοινής όμως

Σχόλιο: Ας κάνουμε τα αγγλικά επίσημη γλώσσα του ελληνικού κράτους και ας **καταργήσουμε** και την καθαρεύουσα και την δημοτική

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Μία γλώσσα είναι πρακτικό εργαλείο για την εξυπηρέτηση επικοινωνίας
Εάν τα αγγλικά είναι πιο εύχρηστη γλώσσα και πιο πρακτική από το να μιλάμε και να

γράφουμε ελληνικά τότε το ... πρακτικό συμφέρον του ελληνικού λαού είναι να μιλάει και να γράφει στα αγγλικά

Σχόλιο: Η ελληνική γλώσσα πρέπει σιγά σιγά να **αλλάξει** και να ρθει πιο κοντά στον Παπαδιαμάντη και τον Βιζυηνό.

Σχόλιο: Ένα «συμβούλιο σοφών» κατασκεύασε μια γλώσσα που δεν ομιλούνταν από κανέναν και την επέβαλλε ως «επίσημη». Από μένα είναι όχι.

- Στο Ισραήλ επανέφεραν την αρχαία εβραϊκή που δεν μιλούσε πια κανένας και οι νέες γενιές την έμαθαν και τώρα αυτή είναι η ομιλούμενη γλώσσα. Κάτι παρόμοιο,όχι τόσο ριζοσπαστικό επιχειρήθηκε στην Ελλάδα με την καθαρεύουσα τον 19ο αιώνα αλλά απέτυχε.
- Η διαφορά είναι ότι η αρχαία εβραϊκή ήταν σχεδόν αυτούσια, όπως τη μιλούσαν οι αρχαίοι Εβραίοι, ενώ η καθαρεύουσα είναι επινόηση. Ας βάζανε τα αρχαία τουλάχιστον.

Σχόλιο: Υπέρ της δημοτικής φυσικά. Στη δημοτική μπορούν να χρησιμοποιηθούν λέξεις ή εκφράσεις της καθαρεύουσας που είναι πιο πυκνές, χωρίς να χαλάει η ροή του λόγου. Στην καθαρεύουσα, με τις άτακτες προσθήκες της δημοτικής, προκύπτουν συλλεκτικά ανέκδοτα.

Σχόλιο: Καί δημοτική καί καθαρεύουσα, ανάλογα με τις περιστάσεις. Έλληνικά είναι καί ή μία καί ή άλλη.

Σχόλιο: Η ελληνιστική κοινή μιλιέται ακόμα μέσα στις εκκλησίες. Είναι εντυπωσιακό να βλέπεις ανθρώπους του δημοτικού στα χωριά να αναπαράγουν με άνεση τη γλώσσα του Ευαγγελίου. Στην πραγματικότητα, η απλή καθαρεύουσα είναι η ελληνιστική κοινή, η

γλώσσα δηλαδή των Ευαγγελίων. Ωστόσο, η γλώσσα είναι ένας ζωντανός οργανισμός που εξελίσσεται. Η δημοτική (του Τριανταφυλλίδη) είναι εξαιρετική.

- **Απάντηση σε σχόλιο:** εδώ όταν πηγαιναμε για ψάρεμα λέγαμε, παμε τώρα που «κόπασε ο άνεμος» (εκοπασεν ο ανεμος στο κατα Ματθαίον ιδ-32), λέξεις και φράσεις που δεν επιβλήθηκαν σε κανέναν αλλά διατηρηθηκαν για χιλιάδες χρονια εως σήμερα. Η ελληνιστικη κοινή είναι νομιζω πολύ κατανοητη απο καποιον που μιλάει νεα ελληνικά.
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Ως ένα σημείο, ναι, άλλωστε δεν υπάρχει, στη δημοτική, σύνθετη λέξη που να μην εμπεριέχει όρο από την απλή καθαρεύουσα ή από τα αρχαία ελληνικά, ακόμα και από την ομηρική γλώσσα. Ωστόσο, η απλή καθαρεύουσα δεν είναι η καθομιλουμένη. Καθομιλουμένη είναι η δημοτική. Ας μάθουμε πρώτα να μιλάμε και να γράφουμε τη δημοτική σωστά και μετά ας χρησιμοποιεί όποιος θέλει λέξεις ή και φράσεις της απλής καθαρεύουσας.

Σχόλιο: Αυτή που μιλάμε. Η καθαρεύουσα μάλιστα δεν ήταν γλώσσα που προέκυψε από φυσική εξέλιξη αλλά επιβλήθηκε.

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Το «ασχολούταν» είναι φυσική εξέλιξη; Κανείς ποτέ δεν το έλεγε σε καμμία γλώσσα. Όλοι έλεγαν στην καθομιλουμένη ασχολιόταν και μάθαιναν στην καθαρεύουσα ησχολείτο. Άντε να έλεγαν ασχολείτο. Κάποια στιγμή το πέρασαν στα βιβλία και όλοι οι μετέπειτα γράφουν ασχολούταν. Ούτε η δημοτική είναι φυσική εξέλιξη. Ισχύει ό,τι πει το Υπουργείο.
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Ποτέ δεν συνέβη αυτό, ο τύπος είναι «ασχολιόταν» (ή «ασχολιότανε» ο πιο λαϊκός τύπος) και στον πληθυντικό «ασχολιόνταν» ή «ασχολούνταν». Σε κανένα βιβλίο δεν το γράφει αυτό που λες και συνεχίζει να είναι λάθος.
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Όλη αυτή η νοσηρότητα είναι απότοκο της καθαρεύουσας. Αν δεν υπήρχε η καθαρεύουσα θα ήταν πιο ξεκάθαρα τα πράματα με τη δημοτική
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Αυτό ισχύει 100%. Μεγάλο μέρος της σύγχυσης τύπων έχει προκύψει ακριβώς από αυτήν την σύγκρουση, γι' αυτό έχουμε και τρανσέξουαλ τύπους όπως το προαναφερθέν «ασχολείτο».

Σχόλιο: Όπως και να'χει, η καθαρεύουσα πάντως μπορούσε να πει τα ίδια πράγματα με τη δημοτική, αλλά με πιο λιτό τρόπο.

Σχόλιο: Όσοι προσεγγίζουν το γλωσσικό με **ιδεολογικά κριτήρια**, ας λάβουν υπόψη τους ότι η ελληνική ακροδεξιά (οι Ρατσιστές των αρχών του 20ου) και η βασιλική δεξιά ήταν υπέρ της δημοτικής (οι πρώτοι δε υπέρ μιας ακραίας μαλλιαρης) Αντιθέτως το ΣΕΚΕ και το ΚΚΕ στα πρώτα συνέδρια χρησιμοποιούσε καθαρεύουσα

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Διάβασε κείμενα του Πέτρου Βλαστού όπως το παρακάτω:
Οι Αρβανίτες είναι βουνίσιος λαός, και δεν τους είτανε τόσο έφκολο ν' αφήσουνε μονομιάς το καρνοφύλλι του κλέφτη για την πένα του καλαμαρά. Είτανε κιόλας συνηθισμένοι στο πλιάτσικο και τους έλειπε ολότελα η πολιτική ξετυλιξιά που μέστωνε κατά το μεσαίωνα τα βορινά κράτη της Εβρόπης. Έτσι το κοινοβουλευτικό πολίτεμα κατάντησε σωστή σφηγγοφωλιά για τους φωνακλάδες τους Γραικύλους τους αιώνιους Σημιτάκους-

Και διάβασε για το πώς η βασιλική οικογένεια στήριξε το έργο του Γιάννη Ψυχάρη για τη δημοτική και χρηματοδότησε τη μετάφραση του Ευαγγελίου και της Ορέστειας στη δημοτική
Είναι πολύ πιο περίπλοκο το γλωσσικό για να χωρέσει σε αριστερα-δεξιά ανάγνωση

Και μετά έγιναν τα Ευαγγελικά και τα μαζεψε η Βασίλισσα Ολγα αρν αρν στέλνοντας τον Αρχιεπίσκοπο (που είχε στηριξει και αυτος την μεταφραση του Ευαγγελιου) σπιτι του.

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Και μετά ηρθαν και τα Ορεστειακα 2 χρονια μετα. Κοινος παρονομαστης και στις 2 περιπτώσεις ηταν ο Γεώργιος Μιστριωτης που στηριζε την Καθαρευουσα/Αρχαιζουσα και υπεσκαπτε καθε προσπαθεια να εισέλθει η «Μαλλιαρη».
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Οι εθνικιστές επέλεξαν την δημοτική ως αντίδραση στον φαναριωτικο παλαιό κοσμο
Οι 'ρατσιστες' σαν την έκφραση του Volk
Οι βασιλείς γιατί μέσω της αποδοχής της ΙΕ θεωρίας τους επέτρεπε να διοικουν λαό Ευρωπαίων, ανεξαρτήτως εθνικής καταγωγής και η δημοτική γλώσσα ήταν η απόδειξη της συνεχειας

Οι κομμουνιστές καθυστέρησαν να υιοθετήσουν τη δημοτική, αλλά την δέχτηκαν ως γλώσσα του λαού

Οι μόνοι που επέλεξαν να στηρίζουν την καθαρεύουσα ήταν οι Παλαιοί (Φαναριώτες, γραφειοκρατία και Πανεπιστημιακοί)

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Αυτό μού φαίνεται αμφίβολο γιατί είναι εξαιρετικά πολύπλοκο επίπεδο σκέψης για βασιλείς. Περισσότερο θα πίστευα ότι το έκαναν για να είναι πιο λαοφιλείς, να δείχνουν πιο κοντά στον λαό, όχι αποκομμένοι από την καθημερινότητα και την πραγματικότητα του λαού.
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Βέβαια. Ο Ψυχάρης, άκρως φιλοβασιλικός και φανατικός δημοτικιστής. Γενικώς ψιλοσαχλαμάρας. Στον αντίποδα ο ποιητής Βρεττάκος. ΚΚΕ και καθαρεύουσα.

Σχόλιο: Μία γλώσσα είναι πρακτικό εργαλείο για την εξυπηρέτηση επικοινωνίας. Εάν τα αγγλικά είναι πιο εύχρηστη γλώσσα και πιο πρακτική από το να μιλάμε και να γράφουμε ελληνικά τότε το ... πρακτικό συμφέρον του ελληνικού λαού είναι να μιλάει και να γράφει στα αγγλικά

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Δεν είναι όλα **πρακτικότητα**, υπάρχει και η **εθνική ταυτότητα**. Εξάλλου ποιός σου είπε ότι τα αγγλικά είναι πιο εύχρηστα; Έχουν πολύ δυσκολότερα φωνητικά (που είναι ακόμα χειρότερα για τους νοτιοευρωπαίους με τα ενδιάμεσα φωνήεντα) και ένα σωρό κανόνες που ισχύουν στο περίπου. Είναι πολύ δύσκολη γλώσσα που δεν γίνεται αντιληπτή ως τέτοια λόγω της τριβής μας με το Internet.
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Όταν μιλάμε για εθνική ταυτότητα, με ροκ μουσική πίνοντας ουίσκι και κόκα κόλα μεγάλωσαμε με ταινίες γουέστερν και καράτε διαπαιδαγωγηθήκαμε ...όλα αυτά έχουν σχέση με την εθνική μας παράδοση και ταυτότητα;
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Εθνική ταυτότητα δεν σημαίνει να κλείνεις τα πάντα απ' έξω αλλά να κρατάς τα δικά σου και να ξετάζεις και τα άλλα. Η Coca Cola είναι ένα ποτό, δεν είναι παράδοση καμίας χώρας, ούτε των ΗΠΑ απλά ανακαλύφθηκε εκεί, συνεχίζεις τα άκυρα. Δεν με έχεις συνηθίσει σε τέτοια. Στις ταινίες βλέπεις και άλλους λαούς και ιστορικές/ψευδοιστορικές αναφορές κλπ. Δεν είναι παράδοση οι ταινίες, αν το πάμε έτσι και το τηλέφωνο παράδοση είναι

Σχόλιο: Όπως κάποτε φορούσαμε ως έλληνες **φουστανέλα** αλλά μετά υιοθέτησαμε τον **ευρωπαϊκό τρόπο ενδυμασίας** έτσι μπορεί να αλλάξουμε και γλώσσα .. Τα ήθη έθιμα παραδόσεις και άλλα εθνικά χαρακτηριστικά έχουν πρακτικό χαρακτήρα και εάν δεν μας εξυπηρετούν στην σημερινή εποχή τα αλλάζουμε

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Μπορεί να ενοχλεί και η Ακρόπολη, να την γκρεμίσουμε να χτίσουμε από αυτές τις 'πανέμορφες' πολυκατοικίες που αφθονούν στο κέντρο Αυτό με τις φουστανέλλες είναι άκυρο, λες και οι Ευρωπαίοι φορούσαν τότε αυτά που φορούν σήμερα. Οι ενδυμασίες εξελίχτηκαν παράλληλα
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Ναι αλλά η ελληνική γλώσσα είναι προς το ΣΥΜΦΕΡΟΝ μας, γιατί είναι συνδετικός κρίκος με την αρχαία Ελλάδα, κ το πουλάμε αυτο στους ξενους
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Και τα αρχαία μνημεία για ... τουριστική εκμετάλλευση τα αξιοποιούμε .. Τα ήθη έθιμα γλώσσα παράδοση ακόμη και η θρησκεία ενός λαού έχουν πρακτικό ωφελιμιστικό χαρακτήρα , εάν στην σημερινή εποχή δεν εξυπηρετούν πλέον τον σκοπό που τσ χρειαζόμασταν κάποτε τα αλλάζουμε. (Το τι θρησκευτικές επιρροές έχει κάνει το Χολιγουντ με τις ταινίες του πάνω στις θρησκευτικές αντιλήψεις του ελληνικού λαού δεν περιγράφεται !!!)
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Διατηρούν την εθνική ταυτότητα, αυτό αρκεί για **όφελος** αν θες να το δεις έτσι. Υπάρχει βέβαια και το **συναισθηματικό οφελος**, δεν ξέρω αν το μετράς αυτό, αν δεν το μετράς η θεωρία σου πάσχει. Το ότι έχουν επηρεάσει οι ταινίες τι πάει να πει; Πως εμπλέκεται αυτό με τις παραδόσεις; Και μια θεατρική παράσταση στην αρχαιότητα από άλλη περιοχή μπορεί να επηρεάζε, ε και;

Σχόλιο: Υπέρ της νεοελληνικής η οποία διαφέρει από τη δημοτική

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Επιτέλους, και ένας που μίλησε σωστά. Η νεοελληνική που μιλάμε σήμερα δεν είναι ίδια με τη δημοτική της δεκαετίας του 70 και πιο πριν. Περισσότερο φυσική εξέλιξη ενός συνδυασμού δημοτικής και αρχαίας ελληνικής (οχι 50/50, λίγο πιο σύνθετο, γιατί αρχαία είναι η Αττική διάλεκτος, αρχαία και η ελληνιστική Κοινή). Σε καθε περίπτωση, η καθαρεύουσα ήταν ενα τεχνητό μόρφωμα που απέτυχε να επικρατήσει γιατί δεν ανταποκρινόταν στις ανάγκες που προσπαθούσε να εξυπηρετήσει. Ουσιαστικά καταργήθηκε από μόνη της.

Σχόλιο: Η καθομιλουμένη είναι μίγμα καθαρεύουσας -δημοτικής προηγούμενων αιώνων . Άρα η επιβολή της καθαρεύουσας επιτυχώς άλλαξε την γλώσσα . Υπάρχουν και ανάλογα διεθνή παραδείγματα .Οι υποστηρικτές της είχαν δικιο στον στόχο τους με την εθνική ανεξαρτησία μετα από αιώνες τυχαίας εξέλιξης της γλώσσας , με κρατική αδιαφορία να μεταλλάσσεται κυρίως με επιρροές των ξένων κυρίαρχων, το εθνικό κράτος να θέσει στόχους στην εθνική γλώσσα Οι δημοτικιστές ήταν λαϊκιστές στο συγκεκριμένο θέμα έστω και αν συνδέθηκαν και αυτοπροσδιορίστηκαν προοδευτικοί. Πέρα από το είναι η γλώσσα του λαού τίποτα άλλο.

Σχόλιο: Το γλωσσικό έχει μεγαλύτερο βαθos. Θα το καταλαβει κανεις αν το δει στην ουκρανια σημερα στη γεννηση του Η ουκρανικη γλωσσα χρησιμοποιειται καθολικα ως επισημη γλωσσα ενω ο λαος μιλαει και σκεφτεται σε αλλη γλωσσα, ή σε καποια ανεπισημη υβριδικη γλωσσα. Σε αυτην την περιπτωση η ουκρανικη λειτουργει οπως η καθαρευουσα στην ελλαδα

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Η καθομιλουμένη ήταν μια επιλογή του λαού διαφόρων στοιχείων της γλώσσας, μεταξύ των οποίων διάφοροι νεολογισμοί και λόγια εισαχθέντα στοιχεία που ναι μεν κάποια είχαν άμεση σχέση με την καθαρεύουσα δεν είχε όμως η εισαγωγή τους σχέση με την επιβολή της καθαρεύουσας. Δηλαδή αυτά τα στοιχεία δεν τρύπωσαν στην καθομιλουμένη επειδή ήταν στοιχεία που διδάσκονταν με την καθαρεύουσα αλλά επειδή το συλλογικό γλωσσικό αισθητήριο έκρινε ότι έχουν θέση στην γλώσσα, με τον ίδιο τρόπο που κρίνει ότι έχουν θέση στην γλώσσα και τα δάνεια, χωρίς να χρειάζεται να διδάσκεται η γλώσσα προέλευσης. Η ΚΝΕ εμπλουτίστηκε από αττικά δάνεια καθώς και από μεταφραστικά δάνεια από ξένες γλώσσες όσο και λόγιες μεταφορές από ξένες γλώσσες (λέξεις με ελληνική αρχή που όμως στοιχειοθετήθηκαν σε ξένη γλώσσα, όπως η «βιολογία»). Αυτό θα συνέβαινε ανεξάρτητα από την όλην ιστορία με την καθαρεύουσα.

Σχόλιο: Η παλαια δημοτική δεν ήταν γεμάτη τουρκικές, αλβανικές, ιταλικές λέξεις και από την αφαίρεση αυτών των λέξεων και αντικατάστασή τους με ελληνικές συν μια πιο αρχαϊκή μορφή στη γλώσσα δε προέκυψε η καθαρεύουσα της τότε εποχής; Για αυτό αλλιώς δεν λεγεται καθαρεύουσα; επειδη καθαριστηκε απο τις ξένες λέξεις. Οσον αφορά τη σημερινή

γλώσσα είναι δημοτική με κάποια στοιχεία καθαρεύουσας, βασικά δανειζεται εκφράσεις και λεξιλόγιο απ' όλες τις περιόδους της ελληνικής γλώσσας.

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Η καθαρεύουσα δεν είναι μόνο το λεξιλόγιο. Είναι και η γραμματική

Σχόλιο: Η ελληνιστική κοινή μιλιέται ακόμα μέσα στις εκκλησίες. Είναι εντυπωσιακό να βλέπεις ανθρώπους του δημοτικού στα χωριά να αναπαράγουν με άνεση τη γλώσσα του Ευαγγελίου. Στην πραγματικότητα, η απλή καθαρεύουσα είναι η ελληνιστική κοινή, η γλώσσα δηλαδή των Ευαγγελίων. Ωστόσο, η γλώσσα είναι ένας ζωντανός οργανισμός που εξελίσσεται. Η δημοτική (του Τριανταφυλλίδη) είναι εξαιρετική.

- **Απάντηση σε σχόλιο:** εδώ όταν πηγαίναμε για ψάρεμα λέγαμε, παμε τώρα που «κόπασε ο άνεμος» (εκοπάσεν ο ανεμος στο κατά Ματθαίον ιδ-32), λέξεις και φράσεις που δεν επιβλήθηκαν σε κανέναν αλλά διατηρήθηκαν για χιλιάδες χρόνια έως σήμερα. Η ελληνιστική κοινή είναι νομίζω πολύ κατανοητή από κάποιον που μιλάει νέα ελληνικά.
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Ως ένα σημείο, ναι, άλλωστε δεν υπάρχει, στη δημοτική, σύνθετη λέξη που να μην εμπεριέχει όρο από την απλή καθαρεύουσα ή από τα αρχαία ελληνικά, ακόμα και από την ομηρική γλώσσα. Ωστόσο, η απλή καθαρεύουσα δεν είναι η καθομιλουμένη. Καθομιλουμένη είναι η δημοτική. Ας μάθουμε πρώτα να μιλάμε και να γράφουμε τη δημοτική σωστά και μετά ας χρησιμοποιεί όποιος θέλει λέξεις ή και φράσεις της απλής καθαρεύουσας.

Σχόλιο: Ρε είσατε σοβαροί; Περισσότερες ψήφοι η καθαρεύουσα; Να πάρουμε και την πόλη τότε

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Αυτό που είπες δείχνει το πραγματικό πρόβλημα. Τη γλωσσικό πολιτικοποιήθηκε (όπως και όλα στην Ν. Βλακανική - όχι δεν έκανα λάθος) και το άκουσμα της Καθαρεύουσας φέρνει στο μυαλό Παπαδόπουλους, Μαρμαρωμένους κλπ.
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Μα κι εμένα μου αρέσει ο Παπαδόπουλος αλλά μου αρέσει και να μιλάω την κανονική γλώσσα. Και είναι χοντρό θέμα για εμένα κάτι τέτοιο (δεν πιστεύω βέβαια ότι θα το ανακινήσει κανείς), τόσο χοντρό που θα μπορούσα να

μαυρίσω ένα κόμμα μόνο και μόνο γι' αυτό, έστω και αν συμφωνούσα 100% στα υπόλοιπα.

Σχόλιο: Η απλή καθαρεύουσα πάντως δεν είναι ιδιαίτερα δύσκολη. Ο γραπτός λόγος ας είναι και λίγο δυσκολότερος, ακονίζει και το μυαλό.

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Έχεις γράψει ποτέ σε απλή καθαρεύουσα; Πάντως δεν είναι ο γραπτός λόγος στην καθαρεύουσα δυσκολότερος. Ο προφορικός λόγος είναι Όσοι δοκιμάζουν να μιλήσουν σε καθαρεύουσα είναι σχεδόν πάντα γελοίοι Αυτός που μιλάει εξαιρετική καθαρεύουσα (και κατάφερνε να το κάνει και στο ραδιόφωνο) είναι ο Μήτσος Πουλικάκος Εξαιρετική
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Όχι. Διδάχθηκα μόνο τη δημοτική. Αλλά μπορώ να κατανοήσω ένα βιβλίο σε απλή καθαρεύουσα.

Σχόλιο: καθε μια εχει την δικη της δυναμη.....
η δημοτικη ειναι πιο κοντα στα γη.ι.να,
πιο ευκαμπτη, με ανεξαντλητο λεξιλογιο,
απαραιτητο οργανο της καθομιλουμενης,
αλλα εχει και πολλα κοκκαλα
υστερει σαφως της καθαρευουσας και σε υψος
και σε βαθος, δεν εχει την αερinh υφη
της καθαρευουσας, δεν μπορει να πεταξει
ψηλα.....παι να πεταξει και χαμοσερνεται
.....ουτε την **υγροτητα** της καθαρευουσας
εχει..... καθεται και αγναντευει, βλεπει
απο μακρυα το νοημα και δεν εισχωρει σε
βαθος

και η δημοτικιζουσα και η καθαρα, αρχα.ι.ζουσα
αμφοτερα φευκτα

Σχόλιο: οι τόνοι και τα πνεύματα μπήκαν στην γλώσσα για να την κάνουν πιο βατή στους μη φυσικούς ομιλητές της. Την απομάκρυναν από την αρχαιοελληνική ρίζα της. Εφευρέθηκαν για να φτιάξουν την Νέα Γλώσσα (αυτήν τη γλώσσα που εμπνεύστηκαν οι Εβραίοι φιλόλογοι για να μεταφράσουν την Παλαιά Διαθήκη) και η οποία επιβλήθηκε ως ΚΝΕ. Οι αρχαιολατρες θα έπρεπε να αγκαλιάζουν με την κατάργηση των τόνων και των πνευμάτων

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Η πλάκα είναι ότι οι υπέρμαχοι του πολυτονικού δεν υπεραμύνονται και της ανάλογης προφοράς της γλώσσας. Ας πούμε, η δασεία στο δασυνόμενο ήτα αντιστοιχεί στην προφορά του αγγλικού h. Δασυνόμενο, το όνομα Ελένη προφέρεται Χελένη (όπως το αγγλικό Helen). Επίσης, γιατί όχι βαρείες και μόνον οξείες; Με την ανάλογη προφορά εννοείται. Η υπογεγραμμένη ήταν γράμμα στον αρχαίο γραπτό λόγο και προφερόταν κανονικά. Στην πραγματικότητα, βεβαίως, ουδείς είναι βέβαιος για την ακριβή προφορά των αρχαίων ελληνικών, υποθέσεις κάνουν όλοι με βάση το πολυτονικό. Επίσης, γιατί πεζά; Ας εκκαθαρίσουμε τη γλώσσα των προγόνων μας και ας ξαναγυρίσουμε στην κεφαλαιογράμματη γραφή.

<https://www.reddit.com/r/greece/comments/sa23oe/%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%B1%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9%CE%B7%CE%B3%CE%BD%CF%8E%CE%BC%CE%B7%CF%83%CE%B1%CF%82%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%BD%CE%BA%CE%B1%CE%B8%CE%B1%CF%81%CE%B5%CF%8D%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B1/>

Ποια είναι η γνώμη σας για την καθαρεύουσα;

Σχόλιο: Πολλά σχόλια εδώ μέσα είναι πραγματικά απογοητευτικά. Οι περισσότεροι «υποστηρικτές της καθαρεύουσας» είναι ξεκάθαρο πως δεν έχουν καμία απολύτως επαφή με την ιστορία του Γλωσσικού Ζητήματος, ούτε με την ελληνική λογοτεχνία....

(σχόλιο από τον ίδιο συντάκτη): Πατέρας της «μέσης οδού» αυθαίρετα είναι ουσιαστικά ο Αδαμάντιος Κοραΐς. Στον «Διάλογο» του Σολωμού, αυτός είναι ο «Σοφολογιότατος» που είναι ο ανταγωνιστής του πρωταγωνιστή «Ποιητή» (που είναι ο ίδιος ο Σολωμός). Το ενδιαφέρον είναι πως αρχικά η κοραϊκή γλώσσα βρήκε αντίδραση από τους υποστηρικτές της αρχαϊζουσας. Αυτό σταμάτησε μετά την έναρξη της Επανάστασης του 1821. Αυτό που πρότεινε ο Κοραΐς ήταν ουσιαστικά μία συντηρητική μορφή της καθομιλούμενης, με έκπτωση των «ξενικών» λέξεων και με αττικίζουσες καταλήξεις, συζυγίες, πτώσεις κ.λπ. Δηλαδή, εκεί που οι δημοτικιστές έλεγαν *μινίστρος*, η μέση οδός απαντούσε *ύπουργός*, και εκεί που η αρχαϊζουσα έλεγε *ἵππος* η μέση οδός αντιπρότεινε *ἄλογον*. Αυτό είναι ουσιαστικά και το πρόβλημα με την καθαρεύουσα. Δεν είναι ούτε μία ακριβής μίμηση της αττικής διαλέκτου, ούτε μία φυσική γλώσσα. Ήταν ένα κατασκεύασμα που ήθελε να κάνει την καθομιλούμενη να μοιάζει, κυρίως οπτικά, με την αρχαία ελληνική.

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Αααααα ώστε αποκει βγαίνουν τα κορακιστικά
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Πολύ σωστά. Τα «Κορακίστικα» είναι μια γλωσσική σάτιρα του Ιάκωβου Ρίζου Νερουλού, απέναντι στον Κοραή και τις γλωσσικές ιδέες του.
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Από τότε που έμαθα πως φτιάχτηκε η καθαρεύουσα άρχισα να τη λέω «τα κοραήστικα» και η (ήδη χαμηλή) γνώμη μου για αυτή έπεσε κι άλλο
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Γι' αυτό και είναι και «δύσκολη» δεν έχει ούτε συνεπή εσωτερική γραμματική, ούτε και θα μπορούσε να έχει γιατί παίρνει αυθαίρετα λέξεις και ρίζες ή προσπαθεί να επαναφέρει με εντελώς άκυρο τρόπο γραμματικούς ή συντακτικούς τύπους που αντικαταστάθηκαν στη γλώσσα οργανικά. Φαγώθηκε και ο Κοραΐς και πόσοι ακόμα να μας σώσουν από την «ένδεια» της νεοελληνικής γλώσσας μας αλλά ούτε φρόντισε, ούτε κατάφερε να συντάξει κάποιο ολοκληρωμένο γραμματικό σύστημα. Και το σημαντικότερο ήταν αυτό ακριβώς που είπες και στην τελευταία παράγραφο του πρώτου σχολίου σου. Οι δημοτικιστές φύγαν χιλιόμετρα μπροστά. Αυτό δείχνει προς ένα σημαντικό συμπέρασμα, η ίδια η γλώσσα δεν μπορεί να προσδώσει ή να στερήσει από τη νόηση μας. Είναι υστερικές αυτές οι θέσεις. Δεν ξέρω πόσα χιλιάδες χρόνια πρέπει να επιβεβαιώνεται αυτό για να προχωρήσουμε. Από τους ελληνιστικούς χρόνους ήδη, δηλαδή 20 αιώνες τουλάχιστον, υπάρχει και συντηρείται η ιδέα ότι αφού τα περισσότερα αριστουργήματα των Ελλήνων γράφτηκαν στην αττική, η αττική η ίδια είναι ανώτερη

γλώσσα. Σα να έχει την μαγική ιδιότητα να σε κάνει σοφό. Ωραία ρε παιδιά από τους ελληνιστικούς χρόνους μέχρι και τουλάχιστον τον 15ο αιώνα δείτε πώς οι λόγιοι του βυζαντίου «αττικίζουν». Διαβάστε μία χλιετία κείμενα που γράφονται σε νεκρή γλώσσα γιατί είναι «η γλώσσα της σοφίας» και βρείτε μου τον Βυζαντινό Πλάτωνα, τον Αριστοτέλη, τον Πλούταρχο. Διαβάζει κανείς τον Σκυλίτση και είναι λες και **ο Θουκυδίδης έπαθε πρόεδρο εδεσσαικού**. Για να μην παρεξηγηθώ, δεν υποτιμώ την βυζαντινή γραμματεία. Κάθε άλλο την συμπαθώ πάρα πολύ. Είναι όμως ολοφάνερο ότι όχι μόνο δεν προσδίδει ο αττικισμός αλλά στερεί.

Σχόλιο: η καθαρεύουσα ήταν μία «μέση οδός», μεταξύ των αρχαϊστών που ήθελαν να επαναφέρουν την αρχαία αττική και τον δημοτικιστών

Σχόλιο: Με πονάει η ψυχή να διαβάζω ότι η καθαρεύουσα θεωρείται «πιο λόγια» όταν η πλειοψηφία των αριστουργημάτων της νεοελληνικής λογοτεχνίας είναι γραμμένα στη δημοτική.

Σχόλιο: Γενικά είμαι κάπως κατά των φτιαχτών γλωσσών πόσο μάλλον στην περίπτωση της καθαρεύουσας που έγινε όπως λέει και το όνομα της για να «καθαρίσει» κομμάτια και μέρη της δημοτικής που δεν άρεσαν στην «κλασσική» ταυτότητα που θέλουμε να χτίσουμε γύρω από τη χώρα μας. Πέρα το ότι ίσως ακούγεται σε κάποια σημεία πιο εκλεπτυσμένη ή σοβαρή λόγω του τρόπου με τον οποίο συντάσσονται οι προτάσεις, είχε κανόνες που απλά δεν είχαν κανένα λόγο να εφαρμοστούν στην ελληνική γλώσσα του σήμερα με κύριο κομμάτι το πολυτονικό σύστημα. Το μόνο μέρος που μπορεί να χρησιμοποιηθεί είναι σαν entry για αρχαία, με πολύ σαφή κανόνες καθώς επίσης για όποιον θέλει να κάνει λογοτεχνικά έργα που να έχουν αυτό το υποτιθέμενο κύρος της Κοινής Ελληνικής χωρίς όμως να είναι γραμμένα στα αρχαία. Στην τελική η δημοτική έχει την ίδια συνέχεια που είχε κάθε άλλη μορφή της ελληνικής στον ελλαδικό χώρο εδώ και 4000+ χρόνια και δεν υπήρχε κανένας λόγος να αλλάξει παρά μόνο **ιδεολογικός μικροτσουτσουνισμός και identity crisis**. Overall not favorable. Περισσότερο κακό παρά καλό.

Σχόλιο: Κοίτα. Ήμουν θεωρητική και, μπορώ να πω, την γουσταρα πολύ. Μου αρέσουν γενικά οι πιο παλιομοδίτικες ομιλίες, όπως πχ όταν διαβάζεις ένα παλιό αγγλικό βιβλίο και είναι γραμμένο πριν 100 χρόνια και φαίνεται. Μ'αρεσει αρκετά. Δίνει ένα πολύ διαφορετικό

στυλ στο κείμενο, και νομίζω είναι σημαντικό στοιχείο όταν διαβάζεις παλιά κείμενα. Τώρα, να επανέλθει? Όχι, με την καμια. Κάνεις δεν μιλάει έτσι, και αν προσπαθήσει κανείς να την ξαναεπιβάλει, δεν πρόκειται ποτέ να πετύχει. Μερικά στοιχεία της μένουν ακόμη σε εκφράσεις. Αυτό φτάνει. **Η δημοτική επικράτησε γιατί αυτό ήθελε και μιλούσε ο λαός, και καλά έκανε.**

Σχόλιο: Η καθαρεύουσα είναι ένα στοιχείο του παρελθόντος, και εκεί ακριβώς πρέπει να παραμείνει. Η γλώσσα πρέπει να αντικατοπτρίζει τον λαό που την μιλά. Με την καθαρεύουσα δεν αγκαλιάζουμε την ιστορία μας, αλλά την αποβάλλουμε.

Σχόλιο: Δεν είμαι σίτι για να γράψω το rant μου με άνεση, όποτε εν συντομία: η καθαρεύουσα δεν έπρεπε ποτέ να υπάρξει (υπήρξε δυστυχώς αλλά η εποχή της έχει περάσει πια όποτε δεν έχει παρά πολύ σημασία)

Σχόλιο: εμπρός πίσω!! Πώποτας!!!

Σχόλιο: Προσωπικά, μου ακούγεται πιο ωραία/ ενδιαφέρουσα η καθαρεύουσα.

Σχόλιο: Η γνώμη μου είναι ότι η καθαρεύουσα θα έπρεπε να διδάσκετε στο μάθημα της Λογοτεχνίας, έτσι ώστε να καταλάβουμε τον τρόπο γραφής των Ελλήνων συγγραφέων του 20ου αιώνα και να **εμπλουτίσουμε** το λεξιλόγιό μας.

<https://www.phorum.com.gr/viewtopic.php?t=23411>

Καθαρεύουσα ή δημοτική;

Σχόλιο: Εγώ είμαι υπέρ της καθαρεύουσας.

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Αν ήσουν , θα ήσουν υπέρ της «καθαρευούσης»
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Επίσης υπέρ, αλλά λεξιλογικά, όχι γραμματικά ή συντακτικά.
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Στο ζήτημα της γραφής προτιμώ την λατινική γραφή πιο πολύ σαν σύμβολο εξευρωπαϊσμού. Στο γλωσσικό ζήτημα είμαι υπέρ της καθαρεύουσας στον πεζό και επίσημο λόγο. Στην ποίηση είμαι υπέρ της δημοτικής.

Σχόλιο: Η καθαρευουσα ειναι μια γλωσσα που δεν εχει μιληθει ποτε, και που επινοηθηκε μονο για να **βασανιζει** τους δυσμοιρους που ειχαν την ατυχια να γεννηθουν ελληνες

Σχόλιο: Ζήτημα **γούστου** είναι. Για να γουστάρεις κάτι δεν χρειάζεσαι να το κατέχεις. Άλλωστε η κατοχή της προϋποθέτει έκθεση σ' αυτήν και η δημοτική δυστυχώς κυριάρχησε. Γι αυτό **ευθύνεται** η χούντα που **αμαύρωσε** την καθαρεύουσα. Δεν μιλούμε τη δημοτική, μιλούμε τη νεοελληνική κοινή η οποία συντακτικά ακολουθεί τη δημοτική αλλά μορφολογικά και λεξιλογικά (ιδίως λεξιλογικά) έχει πολλά στοιχεία της λόγιας γλώσσας. Σε κάθε περίπτωση απορρίπτω **μετά βδελυγμίας** δημοτική τύπου Σεφέρη, Κ.Θ. Δημαρά, Λίνου Πολίτη, Θεοτοκά και όλου αυτού του σιναφιού της γενιάς του '30 και ακόμα χειρότερα στην πασοκική δημοτική του '80 (Σωμερίτηδες, Πλωρίτηδες, Μανιτάκηδες, Χυτήρηδες και όλος αυτός ο **εσμός**) και μετέπειτα. Ναι στη γλώσσα του Καβάφη, του Ελύτη (κι αυτός ανήκει στη γενιά του '30, αλλά ξεφεύγει από τη δημοτικίστικη μανία) και ιδίως των δοκιμίων του και του Καστοριάδη, του Κονδύλη ή του Μπαμπινιώτη από πλευράς ποιότητας λόγου και όχι απαραίτητως από πλευράς περιεχομένου.

Σχόλιο: Να μιλάς κάτι άλλο από δημοτική, δείχνει και απροσάρμοστο άνθρωπο. Στην Τέχνη και στο χιούμορ **επιτρέπονται** όλα, κι **επιβάλλεται** εκκεντρικότητα, αλλά όταν θες μόνο να συνεννοηθείς, είναι βλακεία να μιλάς καθαρεύουσα.

Σχόλιο: Το ζήτημα, όπως έχει τεθεί από τον νηματοθέτη («Καθαρεύουσα ή Δημοτική;»), προϋποθέτει αλλά και συνεπάγεται μια ψευδοδιλημματική δυαδική αντίθεση που στην πραγματικότητα δεν υφίσταται. Είμαστε όλοι χρήστες της ΚΝΕ (Κοινής Νεοελληνικής), η οποία έχει δεχθεί μεταξύ άλλων και λόγιες επιρροές, οπότε πιθανολογώ ότι κανείς σήμερα δεν μιλά «ατόφια» αποκλειστικά καθαρεύουσα ή «ατόφια» αποκλειστικά δημοτική. Προσωπικά είμαι «μικτός» και πολύ μου αρέσει, καθώς μου παρέχει έναν ευρύτατο ορίζοντα, από όπου μπορώ να αντλήσω για να εκφραστώ γλωσσικά.

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Κι εγώ το ίδιο. Σε κάθε περίπτωση, δεν έχω τη δυνατότητα να μιλήσω ή να γράψω σε σωστή καθαρεύουσα, οπότε δεν είναι επιλογή αλλά ανάγκη. Αλλά νομίζω ότι κάπου υπάρχει μία γενικότερη σύγχυση. Κάποιοι θεωρούν την καθαρεύουσα ως «πλουμιστή», υπερβολική γλώσσα, ενώ είναι αφαιρετικός (πυκνός) τρόπος έκφρασης. Και αυτό μπορεί να διαπιστωθεί πολύ εύκολα, αν κάποιος επιχειρήσει να αποδώσει ένα κείμενο καθαρεύουσας, στην κοινή νεοελληνική που αναφέρεις και στη δημοτική. Είτε είναι τρεις αράδες, είτε τρεις σελίδες. Εκεί που πραγματικά **απολαμβάνω** την δημοτική εξέλιξη της γλώσσας είναι στα δημοτικά τραγούδια.

Παραμένουν δροσερά, περιγραφικά, ρέοντα και αποδίδουν πλήρως εικόνες, νοήματα και συναίσθημα, σε πλήρη αντίθεση με τον ακαδημαϊκό δημοτικισμό και την **κακοπαιγμένη** αυθεντικότητα του.

Σχόλιο: Αναφερόμαστε στην καθαρεύουσα, εννοώντας τη Λόγια γλώσσα, ενώ δεν είναι ταυτόσημες έννοιες. Η λόγια γλώσσα ήταν η γλώσσα της Διοίκησης, **στρυφνη** και γραφειοκρατική και εν πολλοίς **ακατανόητη** από τον μέσο ομιλητή της νεοελληνικής. Η καθαρεύουσα είχε άλλο σκοπό και άλλη εκκίνηση. Φτιάχτηκε, όπως φαίνεται από το όνομα της, για να καθαρίσει την νεοελληνική από τα τουρκικά, κυρίως, γλωσσικά δάνεια, αλλά και τα ιταλικά. Για να το κάνει αυτό έπρεπε να εφεύρει λέξεις για να αποδώσει όρους που δεν είχαν φτιαχτεί με τη φυσική διαδικασία, αλλά είχαν επιβληθεί από άλλες γλώσσες. Με αυτήν

την έννοια η καθαρεύουσα έχει πολλά κοινά με την νέα Εβραϊκή γλώσσα που κατασκευάστηκε μετά τον πόλεμο στο κράτος του Ισραήλ και έφτιαξε από το μηδέν λέξεις που αντικατέστησαν στα εβραϊκά τις λέξεις των γλωσσών της σκλαβιάς.

Σχόλιο: Δημοτική, με πολυτονικό.

https://www.reddit.com/r/greece/comments/8pmdiy/%CE%BA%CE%B1%CE%B8%CE%B1%CF%81%CE%B5%CF%8D%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B1_vs_%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE/

Καθαρεύουσα vs Δημοτική

Σχόλιο: Η γλώσσα ανήκει σε αυτούς που τη χρησιμοποιούν και η ναφθαλίνη στα ρούχα. Το μόνο που κατάφερε η Καθαρεύουσα είναι να αποξενώσει τον λαό από το κράτος και την άρχουσα τάξη. Η Δημοτική είναι η φυσική εξέλιξη της αρχαίας ελληνικής μέσα στους αιώνες, αντίθετα η Καθαρεύουσα προτάθηκε από τον Αδαμάντιο Κοραή για να «καθαρίσει» την ελληνική γλώσσα και να την κάνει να φαίνεται πιο πολύ με την αρχαία ελληνική.

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Συμφωνώ μαζί σου, απλώς μια παρατήρηση: τον Κοραή περισσότερο τον ένοιαζε να «καθαρίσει» η νεότερη ελληνική Γλώσσα από τουρκογενείς λέξεις και ανατολίτικους όρους και λιγότερο από λατινογενείς και άλλες επιρροές.

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Ισχύει ότι υπήρχε διαφορετική στάση απέναντι σε τούρκικες λέξεις και πχ γαλλικές. Η καθαρεύουσα δεν ήταν μια προσπάθεια να δημιουργηθεί μια «καθαρή» γλώσσα που ήταν συνέχεια των αρχαίων ελληνικών αλλά να δημιουργηθεί μια «καθαρή από σλάβικα/τούρκικα/αραβικά» γλώσσα που ήταν συνέχεια των αρχαίων. Ο λόγος/πρόβλημα ήταν ότι δεν μπορούσες να μιλήσεις για σύγχρονα - τότε - πράγματα στα αρχαία: δεν υπήρχαν οι λέξεις, ούτε οι έννοιες. Αναγκαστικά, στράφηκαν σε άλλες γλώσσες μέσω δανεισμών, κυρίως μεταφραστικών δανείων (νομίζω έτσι λέγονται) ενώ σε άλλες περιπτώσεις στη δημιουργία λέξεων. Αποκτήσαμε λέξεις όπως το «διαμέρισμα», παρεξηγήσεις όπως το «νηφοκοκκόζωμον» και φράσεις όπως «θέτω επί τάπητος» που είναι μεταφ.δάνειο από γαλλικά όπου *tapis* σήμαινε (τότε;) οτιδήποτε καλύπτει το τραπέζι αλλά τάπητας, στα ελληνικά, μόνο το χαλί (με λίγα λόγια, το «θέτω στο τραπέζι» έγινε «θέτω στο χαλί») ή «παύσατε πυρ» κτλ.

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Δεν είναι τόσο απλο το πραγμα. Η δημοτική σε αντιθεση με την τυποποιημενη γλωσα που εχουμε σημερα, δεν ειχε καποιο συστημα, αποτελουνταν απλως απο αρχαιο/μεσαιωνικες ελληνικες λεξεις , ιταλικες, τουρκικες, σλαβικες κλπ. Ως εκ τουτου δεν μπορούσε να χρησιμοποιηθει για τη μεταφραση ξενων λεξεων/ορων. Αυτο εχει επιπτωσεις και σημερα καθως η δαιμονοποιηση της καθαρευουσας εχει οδηγησει και σε απεχθεια για λεξεις με ελληνικη ριζα γιατι μας μοιαζουν **πομπωδεις** και **υπερβολικες**. Και καπως ετσι καταληξαμε σε ασανσερ εναντι ανελκυστηρα, ερκοντισιον εναντι κλιματιστικου, ιντερνετ εναντι διαδικτυου κ.ο.κ. Εαν συνδυασει κανεις τα παραπανω με την παγκοσμιοποιηση και εξαπλωση του διαδικτυου και των ξενων μεσων, δημιουργειται εαν ευλογο ερωτημα, αν δηλαδη θα επιβιωσει η ελληνικη γλωσσα αν οι λεξεις δεν μεταφραζονται η μεταφραζονται και δεν χρησιμοποιουνται λογω απεχθειας προς τον «καθωσπρεπισμο» της καθαρευουσας.

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Χρησιμοποιούνται αλλά ποσο συχνά? Το θέμα είναι ότι το λεξιλόγιο της ελληνικής γλώσσας προέρχεται από τις αρχαίες ρίζες. Πως λοιπόν θα υιοθετηθούν οι νέοι όροι για τεχνολογικά πχ μέσα εάν επιμενουμε στο router εναντί δρομολογητή ή στο ποστ εναντί αναρτησης. Το επισημαίνω γιατί αυτό δεν είναι κάτι καινούργιο, συνεβαίνει σε τεραστιο βαθμό και παλαιότερα και χαρή στην καθαρευουσα χρησιμοποιουμε και σημερα οσες ελληνικες λεξεις χρησιμοποιουμε.
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Και το δρομολογητής είναι απλά μετάφραση του ξένου όρου, δεν προέκυψε οργανικά για να έχει κάποια ειδική αξία σε σχέση με το να αναφέρεσαι στη συσκευή σαν ρουτεράκι. Ο μόνος σίγουρος τρόπος να αυξήσεις την αναλογία ελληνογενών προς ξενικών λέξεων στην καθομιλουμένη είναι να αυξήσεις γενικά την πολιτισμική και τεχνολογική σου παραγωγή, αλλιώς πάντα οι ξένοι θα λένε feta και εσύ κομπιουτεράκι. Αυτό έχει επιπτώσεις και σημερα καθώς η δαιμονοποιηση της καθαρευουσας έχει οδηγησει και σε απεχθεια για λεξεις με ελληνικη ριζα γιατι μας μοιαζουν πομπωδεις και υπερβολικες. Και παρακάτω που λες για απεχθεια προς τον «καθωσπρεπισμο» της καθαρευουσας, νομίζω είναι αστείες υπερβολές, που άντε να αφορούν την γραφική εκείνη μειονότητα που όντως βρίσκει κουλ να λέει Οκτώβρης αντί Οκτώβριος (λατινική λέξη παρεμπιπτόντως). Ο ασύγκριτα σημαντικότερος λόγος στον οποίο αρκείσαι να κάνεις απλή αναφορά είναι η παγκοσμιοποίηση και η ελάσσονα προσφορά του μοντέρνου ελληνισμού σε αυτή, μάλλον επειδή αυτό δεν είναι κάτι που διορθώνεται με νουθεσίες για χρήση περισσότερο ελληνοπρεπούς καθημερινού λεξιλογίου
- **Απάντηση σε σχόλιο:** Δεν μου αρέσουν οι μισές δουλειές. Θα μου άρεσε να είχαμε διατηρήσει τα αρχαία ελληνικά αλλά αφού δεν έγινε, ας εξελιχθεί η γλώσσα όπως εξελιχθεί, τι να τις κάνω τις απομιμήσεις;
- **Απάντηση σε σχόλιο:** είχαμε διατηρήσει τα αρχαία ελληνικά Κάποιος μπορεί να πει ότι αυτό ακριβώς κάναμε, όσο ήταν δυνατόν, μέσω της εξέλιξης της γλώσσας και

ιστορικών συνθηκών που καμία γλώσσα δεν θα μπορούσε να αποφύγει για αιώνες. Θα μου άρεσε να είχαμε διατηρήσει

Σχόλιο: Μ'αρέσει ή **λακωνικότητα** των Αρχαίων. Μπορούσαν να μεταδώσουν πολύ μεγαλύτερο μέγεθος πληροφορίας στην ίδια έκταση απ'όσο τώρα, ενώ σήμερα έχει **κυριαρχήσει ή περιφραστικότητα** στα Νέα. Δεν έχω κάτι ενάντια της Καθαρεύουσας, αλλά δυστυχώς ή ευτυχώς με την δημοτική μεγάλωσα. Δεν υποστηρίζω ότι η γλώσσα πρέπει να έρχεται έντελως από την προφορική παράδοση και θεωρώ την Δημοτική του 19ου αιώνα απαίσια, αλλ' ότιδήποτε ξένο στο αυτί και στην έκφραση ακούγεται περίεργο και δύσκολα αφομοιώνεται, αλλιώς δεν θα ύφιστατο ποτέ γλωσσικό ζήτημα. Άν είχα την ικανότητα να χτυπήσω τα δάχτυλά μου και να επαναφερόταν ή Αρχαία πλήρως κατανοούμενη από όλους, θα τόκανα. Αλλά ο χρόνος **περνά** ή γλώσσα εξελίσσεται κ.λπ. κ.λπ. Εάν έκανε ένα πράγμα όρθο ή Καθαρεύουσα είναι ότι πέταξε έξω τις περρισσότερες άσχημες (κατ'έμέ) δανεικές λέξεις από την τελική Δημοτική που διαμορφώθηκε. Μπορεί να συνηθιστή και να έσωτερικευτή κάθε μορφή Έλληνικών, δεν λήγουν ξαφνικά σαν το βιολογικό γάλα που πήρα την άλλη βδομάδα και κατά λάθος δοκίμασα. Δύσκολο όμως να κάνεις έναν πληθυσμό να μιλά σε γλώσσα που δεν έμαθε εκ νέων και ούτε εσύ έχεις ακούσει. Τόνους βάζω με το έτσι θέλω, μου φαίνονται πιο όμορφα τα γεγραμμένα και έχουν μικρές πρακτικές διαφορές. Δεν είμαι κάνας εβδομηντάρης σκονίλας. (ίσως έπρεπε)

- **Απάντηση σε σχόλιο:** *Εχεις δικιο, αλλά η αληθεια ειναι οτι υπαρχει ενα παραδειγμα «αναστημενης» γλωσσας, τα Εβραιικα. Οι τονοι προσθετουν σιγουρα κατι αισθητικα, αλλα δε νομιζω οτι πλεον εχουν πρακτικη αξια.*
- **Απάντηση σε σχόλιο:** *Αν και είμαι δημοτικιστής αλλά πραγματικά πιστεύω ότι καθαρεύουσα είναι πολύ όμορφη γλώσσα και μάλιστα καμιά φορά με αρέσει να τη χρησιμοποιώ .*

Σχόλιο: Αν και είμαι δημοτικιστής αλλά πραγματικά πιστεύω ότι καθαρεύουσα είναι πολύ όμορφη γλώσσα και μάλιστα καμιά φορά με αρέσει να τη χρησιμοποιώ .

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Η καθαρεύουσα όπως τη χρησιμοποιούσε πχ ο Παπαδιαμαντής, ως μείξη με τη δημοτική είναι και για μένα σαφώς ανώτερη σε εκφραστικότητα και γλαφυρότητα από τη Μοντερνα Ελληνική. Το θέμα όμως παλαιότερα ήταν οι ακραίοι «Καθαρευουσιάνοι» που ήθελαν επιστροφή στα Αρχαία και καταφεραν έτσι τη δαιμονοποίηση σχεδόν κάθε λέξης με ελληνική ρίζα. Σε αυτό συντέλεσε και το άλλο άκρο, δηλαδή οι ακραίοι Δημοτικιστές που βγαίνουν σπυρία εάν ακουσούν για κτηριο και όχι χτηριο ή οικία αντί για σπίτι. Το θέμα είναι εάν θα έπρεπε να σκεφτούμαι την εισαγωγή κάποιων στοιχείων της Καθαρεύουσας ώστε τουλάχιστον να αλλάξει η κοινή γνώμη για «αρχαιοπρεπείς» λέξεις , οι οποίες θα είναι απαραίτητες για την μεταφράση νέων τεχνολογικών όρων.

Σχόλιο: Με την καθαρεύουσα μπορείς να περάσεις πολύ χειρουργικές λεκτικές φόρμες. Έχω δει χιουμοριστικά σχόλια στην καθαρεύουσα που σε καμία περίπτωση δεν θα απέδιδαν την αύρα της εκλεπτυσμένης yet (!) θανατηφόρας ειρωνείας τους με δημοτική. Θυμίζουν αγγλικό χιούμορ στα καλύτερά του. Κακώς για μένα δαιμονοποιείται αντί να χρησιμοποιηθεί «κατά το δοκούν»...

<https://www.ischool.gr/threads/%CE%9D%CE%B1-%CE%B4%CE%B9%CE%B4%CE%AC%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%B9-%CE%B7-%CE%BA%CE%B1%CE%B8%CE%B1%CF%81%CE%B5%CF%8D%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%BF.101031/>

Να διδάσκεται η καθαρεύουσα στο σχολείο;

Σχόλιο: τα αρχαία ελληνικά δεν είναι απλά μια γλώσσα. μαθαίνεις φιλοσοφία μέσα από την α.ε και κυρίως την νοοτροπία εκείνων των ανθρώπων που κάποτε έζησαν εδώ. είναι αδίκιο να τη θέτουμε στο περιθώριο επειδή δεν μπορούμε να τη μαθούμε. και δεν είναι μόνο το συντακτικό που θέλει κριτική σκεψη, αλλά και οι ερμηνευτικές. αν πλησιάσεις τα αρχαία έχοντας στο μυαλό την παπαγαλία (οπως λενε οι περισσοτεροι), η νίλα του δραμαλη δεν ηταν τιποτα. εχεις δικιο. καθημερινα που παω στο μαρκετ, η κυρια σταματια με ρωταει για συναρτησεις!

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Όποια γλώσσα και να μάθεις μαθαίνεις την φιλοσοφία, τον τρόπο ζωής κοκ αυτών που την μιλάνε μέσα από τα κείμενα. Η γλώσσες δεν είναι στατικές δυναμικές (εκτός από τις αρχαίες γλώσσες). Ξέρω αρχαία κυρίως επειδή πηγαίνα εκκλησία από μικρός και έχω μάθει να την κατανοώ καλύτερα από πολλούς θεωρητικούς παρόλα αυτά αυτό δε διαφοροποιεί την άποψη μου. Θεωρώ μεγάλος λάθος που δεν διδάσκεται η καθαρεύουσα στο δημοτικό στο γυμνάσιο που αρχίζουν να τα μαθαίνουν τα παιδιά απλά τα παπαγαλίζουν. Όπως γίνεται και όταν μαθαίνεις μια ξένη γλώσσα σε μεγάλη ηλικία πολυ παπαγαλία μέχρι να φτάσεις στο σημείο να την χρησιμοποιείες κριτικά.
- είχα την ίδια αποψη με σενα, μεχρι που αγαπησα τα αρχαία επειδη είναι αυτά που είναι.! (ενσταση: στα αγγλικά φιλοσοφησες? τρελανε με τώρα.) η καθαρευουσα θα πρεπει να διδασκεται, συμφωνω, γιατι πολλοι νεοι χαλανε τη γλωσσα με το ετσι θελω.! αλλά οσον αφορά το τελευταίο που ειπες, είναι ο τρόπος εκμάθησης. είτε το θες είτε όχι! έτσι καταφέρνει ο άνθρωπος να μάθει κάτι πέρα από τη μητρική του γλώσσα. (νομίζω ότι συγκλίνουν οι αποψεις μας. γιατί επιμένεις να φέρεις τον αντιλογο;
- Το λιγότερο που έχω να πω είναι ότι θεωρώ **τραγικά** αυτά που γράψατε και οι δύο. Γράφοντας ότι πρέπει να διδάσκεται η καθαρεύουσα, σημαίνει ότι δεν ξέρεις την ιστορία του τόπου σου. Έχετε ιδέα για το «ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ» ; Όχι - προφανώς-.

(Αυτό που μπορώ να κάνω από εδώ είναι να σας παραθέσω μια πηγή:
https://el.wikipedia.org/wiki/Γλωσσικό_Ζήτημα)

Θα έπρεπε να έχετε υπόψιν ότι η ιστορία αποδεικνύει πως η κοινωνία εξελίσσεται.

Μια επιστροφή στην καθαρεύουσα είναι πισογύρισμα. Διαγράφεις όσα έγιναν από τότε ως τώρα, αφού η γλώσσα συνδέεται με την οποιαδήποτε έκφραση της ζωής του ανθρώπου. Επομένως, γυρίζεις και τον άνθρωπο κάποιες εκατοντάδες-δεκάδες χρόνια πίσω. Και ας μη σας διαφύγει πως τα αίτια του «Γλωσσικού Ζητήματος» ήταν πολιτικά. Η σύγκρουση αυτή αφορούσε και την εξέλιξη του ανθρώπου!

Όσο για το αν θα πρέπει να διδάσκεται στο δημοτικό-γυμνάσιο η καθαρεύουσα, θα προβώ σε μια διόρθωση πολύ σημαντική: «Το πολυτονικό σύστημα» και ΟΧΙ η «καθαρεύουσα». Υπάρχει τεράστια διαφορά. Αν διαβάσετε νεώτερη λογοτεχνία από φιλολόγους θα εντοπίσετε αυτή τη διαφορά. Εξάλλου, το πολυτονικό καταργήθηκε με έναν ΝΟΜΟ -πράγμα που συνέβη για πρώτη φορά- και όχι με τη συγκατάθεση των λογοτεχνών, οι οποίοι πρώτοι αποφασίζουν για τη γλώσσα. Ναι, η γλώσσα υφίσταται αλλοίωση, αλλά δεν υφίσταται αλλοίωση επειδή καταργήθηκε η καθαρεύουσα. Αν είναι δυνατόν!!! Εξάλλου να σας ενημερώσω ότι η καθαρεύουσα είχε το σκοπό της **εκκαθάρισης** της γλώσσας μας από τις ξένες λέξεις, που εισέβαλαν κατά την τουρκοκρατία (εξ' ού και το όνομα «καθαρεύουσα»).

- (Απάντηση στο παραπάνω σχόλιο: ΠΡΟΦΑΝΩΣ είμαι θεωρητική και ΠΡΟΦΑΝΩΣ γνωρίζω τι θα πει ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ! όταν λέω ότι θέλω να επιστρέψει η καθαρεύουσα στην καθημερινή ζωή μάλλον δεν εννοώ το πολυτονικό σύστημα το οποίο ανεφereς (και δεν ξέρω γιατί!) αλλά εννοώ την καθαρεύουσα. όπως και να χει, «ουτε πωρωνομαι με τα αρχαία ουτε τα προβαλλω ως μοναδική αξία» απλά τα προβαλλω ως ΑΞΙΑ. όταν βλέπω ότι κάποιοι τα υποτιμούν και έχουν την αποψη ότι με την παπαγαλία μπορούν να τα μαθούν, εκφραζω την αντιρρηση μου - αν δεν σε πειραζει. την επομενη φορα λοιπον που θα αποφασισεις να γραψεις εκθεση ιδεων για να αντιταχθεις στα λεγομενα καποιου, κανε τον κοπο να καταλαβεις πρωτα τι θελει να πει! (καλη η «πηγη», κρατα την ομως για καμια εργασία στη φιλολογο!)

Ακολουθούν απαντήσεις για αυτή τη δημοσίευση σχολίου: 1 (η πρώτη δεν αναφέρεται γιατί έχει κυρίως προσβλητικό χαρακτήρα)

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Μπορείς να εκθέσεις σε ένα δοκιμάκι (και για εξάσκηση) γιατί η καθαρεύουσα πρέπει να διδάσκεται; Επίσης τι εννοείς καθαρεύουσα; Ίντα έχεις κατά νου ; Εννοείς κιόλας αντί της δημοτικής; Να σου υπενθυμίσω ότι είναι μια κατασκευασμένη γλώσσα. Να ορίστε παίρνω μια λέξη στη δημοτική ... ψάρι και την κάνω στην καθαρεύουσα ... μμ... οψάριον! Ακούγεται πιο σοφιστικέ ; Όταν το λες οψάριον το κοινωνικό status σου βιώνει πολλαπλούς οργανισμούς; Άλλη μια απορία, όταν θα απευθύνεσαι σε κάποιους και λες αντι για εμείς και εσείς, ημιν και υμιν, πώς θα ξέρουν ποιο απο τα δύο λες; Έχε υπόψην ότι σημασία δεν έχει ο τόνος που λες κάτι ή η πργοφορά αλλά τι λες. Αν λες μπαρούφες, τότε μπαρούφες παραμένουν είτε μιλάς λαϊκίστικα είτε καθαρευουσιάνικα. Αυτό για μένα είναι ανόητη,πανηλίθια υποκρισία.

Σχόλιο: Τι ωραία χρόνια τότε που μιλούσαμε όλοι καθαρεύουσα. Κάτσε. Δεν τη μιλούσαμε όλοι. Μόνο οι έχοντες και κατέχοντες. Ήταν τα **κορακίστικα** των πολιτικών, εκκλησιαστικών, ευγενικών κύκλων, για να δηλώσουν την ανωτερότητα τους απέναντι στον απλό κόσμο με τρόπο ηχητικό. Σοβαρά, η παιδευτική αξία της καθαρεύουσας είναι ανύπαρκτη. Κακή και πομπώδης αντιγραφή των αρχαίων είναι. Είναι σα να μου λες να μάθω να οδηγώ τα αυτοκίνητα των Φλινστοουνς. Δε θα ωφελήσει κανέναν.

Σχόλιο: Δε διάβασα κάποια από τις ανωτέρω δημοσιεύσεις, αλλά πιστεύω πως όχι. Προσωπικά, μαθαίνοντας αρχαία, καταλαβαίνω ένα μεγάλο μέρος της καθαρεύουσας. Ποιος ο λόγος να ενταχθεί ένα ακόμα μάθημα στο υπερφορτωμένο πρόγραμμα των Ελληνόπουλων; Συμφωνώ στο ότι εάν τα παιδιά γνωρίζουν την καθαρεύουσα, θα προσεγγίσουν τα έργα του Παπαδιαμάντη και των συγχρόνων του, αλλά ως εκεί.

Σχόλιο: Ιστορικό γεγονός ...οι Γάλλοι είχαν καταργήσει τούς λίγους τόνους που έχουν για ένα διάστημα δεκαετία το 70 νομίζω και γρήγορα κατάλαβα πώς οι μαθητές απομακρύνονται

από την πραγματική γλώσσα τους!Ο **Κορνήλιος Καστοριάδη** δηλώσει : Αν δεν θέλετε κύριοι του υπουργείου να κάνετε φωνητική ορθογραφία τότε πρέπει να αφήσετε τους τόνους και τα πνεύματα γιατί αυτοί που τους βάλανε ήξεραν τι έκαναν. Δεν υπήρχαν στα αρχαία Ελληνικά γιατί απλούστατα υπήρχαν μέσα στις ίδιες τις λέξεις. **Αυτά τα κτήνη, τα τετράποδα** που έκαναν αυτές τις μεταρρυθμίσεις **δεν ξέρουν τι είναι γλώσσα**. Η κατάργηση των τόνων και των πνευμάτων είναι η κατάργηση της ορθογραφίας που τελικά είναι η καταστροφή της συνέχειας. Ήδη τα παιδιά δεν μπορούν να καταλάβουν Καβάφη, Σεφέρη, Ελύτη γιατί αυτοί είναι γεμάτοι από τον πλούτο των αρχαίων Ελληνικών. Δηλαδή πάμε να καταστρέψουμε ότι χτίσαμε.Πάντως εδώ παλεύουμε να μην γράφει η γενία μας greeklish το να επαναφέρουν το πολυτονικό καθαρεύουσες κλπ.... έχει πολυ δρόμο το μόνο σίγουρο είναι πως η γλώσσα μας περνάει κρίση .Χωρίς υπερβολές

Σχόλιο: Εγω λεω να διδασκομαστε και σηματα καπνου,και μουγκρητα...γιατι οχι?Εξαλλου η γλωσσα δεν ειναι σταθερη ουτε "φυσει" αλλα εχει ακολουθησει μια εξελικτικη πορεια...Και αυτα τα μεσα επικοινωνιας υπηρξαν στο παρελθον μας,μην χασουν τις ριζες τους,αμα ειναι να γινουμε αρχαιολαγνοι,ας δουμε σφαιρικα το θεμα.

Σχόλιο: Ποιά καθαρεύουσα μωρέ. Αντί να πάμε μπροστά,γυρνάμε πίσω.

Σχόλιο: έρευνες που έγιναν, νομίζω και ο ίδιος ο Μπαμπινώτης το δήλωσε ότι η γλώσσα μας δεν κινδυνεύει από τα greeklish.Όσο για τα γαλλικά, εμείς χρειαζόμαστε έναν τόνο για να προφέρουμε, οι γάλλοι το ίδιο, αυτό που λες είναι σαν να καταργήσουν από την ελληνική τις οξείες που βάζουμε όλοι. Δηλαδή οι αρχαίοι που τα έγραφαν όλα κεφαλαία γιατί δεν είχαν πρόβλημα; Λες και δεν ξέρουμε ότι τα πνεύματα και τους τόνους τους πρόσθεσαν οι Αλεξανδρινοί φιλόλογοι ; Αν μπορώ να καταλάβω Καβάφη ή Παπαδιαμάντη είναι θέμα του μυαλού μου και όχι αν ξέρω την καθαρεύουσα. Και have in mind ότι ο Σεφέρης ήταν υπέρ της δημοτικής. Επίσης αν έχεις διαβάσει αρκετά θα έχεις καταλάβει ότι τις περισσότερες φορές όσοι έγραψαν σε δημοτική, τα έργα τους είχαν μεγαλύτερη ουσία γιατί πολύ απλά δεν τους ενδιέφερε το μέτρο και ακρίβεια και οι παραδοσιακές δομές, συμπεριλαμβανομένης της καθαρεύουσας.

Σχόλιο: Η «καθαρεύουσα» δεν είναι «γλώσσα», καθώς δεν αποτελεί φυσική εξέλιξη γλώσσας, αλλά τεχνητό κατασκεύασμα των «λογίων» με σκοπό να «καθαρίσουν» την πραγματική ελληνική γλώσσα. Έτσι δημιούργησαν μια γραμματική που ήταν κακή μίμηση της αρχαίας, «μετέφρασαν» τις λέξεις που προέρχονταν από άλλες γλώσσες (π.χ. πατάτα = γεώμηλον, πιάνο = κλειδοκύμβαλον), άλλαξαν ακόμα και τα ξένα ονόματα (Newton = Νεύτων, Decart= Καρτέσιος). Έτσι, έγινε ένα **γλωσσικό έκτρωμα** που διδασκόταν στα σχολεία. Έχω σχολικά βιβλία των γονιών μου στην «καθαρεύουσα» (ακόμα και μαθηματικών ή φυσικής) που δεν διαβάζονται. Η «καθαρεύουσα» είναι καλή μόνον για ανέκδοτα (της πουτάνας το κάγκελο = της επί χρήμασι εκδιδομένης κοινής γυναικός το σιδηρούν κιγκλίδωμα). Ευτυχώς, κάποια στιγμή η «καθαρεύουσα» καταργήθηκε και μαζί της οι **ηλίθιοι** τόνοι και πνεύματα.

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Πραγματικά, μου έδωσε ο πατέρας μου ένα βιβλίο μαθηματικών για να κάνω εξάσκηση ενός Μαρίνου Ζήβα και δεν διαβάζεται!

Σχόλιο: Ας το δούμε επιστημονικά το θέμα, γλωσσολογικά. Η Γλώσσα είναι ένας ζωντανός οργανισμός ο οποίος εξελίσσεται συνεχώς. Ωστόσο, σε αντίθεση με τους φυσικούς οργανισμούς, δεν έχει κανένα νόημα να συσχετίζουμε την αλλαγή αυτή με έννοιες όπως «φθορά» και «πρόοδος», καθώς δεν υπάρχουν γλωσσικά κριτήρια σύμφωνα με τα οποία μία γλωσσική μορφή είναι ανώτερη ή κατώτερη, καλύτερη, χειρότερη ή καθαρότερη από μian άλλη. Πιο απλά, εφόσον δεν υπάρχουν κριτήρια φθοράς ή βελτίωσης των γλωσσών και η γλωσσική αλλαγή είναι ένα φαινόμενο το οποίο είναι εξ ορισμού αδύνατο να αποφευχθεί, δεν υπάρχει κανένας λόγος να επιχειρηθεί η όποια προσπάθεια «καθαροποίησης» της γλώσσας. Κατα συνέπεια δεν υπάρχει και κανένας λόγος να διδάσκεται στα σχολεία. Δεν το κρύβω ότι μου αρέσει να διαβάζω κείμενα στην καθαρεύουσα, και πολλές φορές χρησιμοποιώ κι εγώ ανάλογες φράσεις ή λέξεις... αλλά μέχρι εκεί.

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Δηλαδή η γλώσσα εξελίσσεται και αυτό σημαίνει ότι προσαρμόζεται στο περιβάλλον και αλλάζει σύμφωνα με τις ανάγκες της εποχής. Δεν

είναι στατική αλλά δυναμική και επιβιώνουν κάθε φορά μόνο τα στοιχεί που πρέπει να επιβιώσουν ενώ αυτά που είναι περιττά απορρίπτονται από το ανοσοποιητικό σύστημα της γλώσσα (ειδικό και μη ειδικό) Επειδή η γλώσσα δεν φθείρεται η εξέλιξη αυτή μας θυμίζει το big bang αρχίζει από ένα σημείο και όσο περνάει ο καιρός εδραιώνεται, όμως με την εδραίωση αυτή κυριαρχεί το χάος και εδώ το ρόλο το παίζουν οι γλωσσολόγοι που με ειδικές επιστημονικές μεθοδολογίες προσπαθούν να βάλουν τάξη σε αυτή την εδραίωση. Η καθαρεύουσα πιστεύω ότι σταμάτησε για να μπορεί ο απλός ο κόσμος να παρακολουθεί τα δρώμενα ή να τα διαβάζει κιόλας καθώς με την τεχνολογική ανάπτυξη ο γραπτός λόγος έγινε εύκολα προσβάσιμος στον καθένα. Αν ήξερα την καθαρεύουσα θα έγραφα όλα τα κείμενα μου στο forum με αυτή την μέθοδο και στο chat έτσι θα έγραφα και στο blog το ίδιο. Δυστυχώς όμως δε ξέρω

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Μονο εμένα μου φαίνεται αντιφατικό αυτό; Η τεχνολογική ανάπτυξη δεν διευρύνει τη γνώση ; Άρα γιατί να καταργηθεί η καθαρεύουσα; Μήπως γιατί είναι απλώς ένας τρόπος να ξεχωρίζει η ελίτ από την πλέμπα ; Μάθε αρχαία καλύτερα.

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Είναι δύσκολο Όλοκληρο το ischool με τόσους θεωρητικούς δε έχει ανοίξει κανέναν θέμα μιλάμε αρχαία (έχουν ανοίξει αλλά για ξένες γλώσσες) αυτο με κάνει να πιστεύω ότι είναι πολύ δύσκολο να μιλήσει κάποιος τα αρχαία ακόμα και αν τα σπουδάζει. Πιστεύω ότι αν συνέχιζε η καθαρεύουσα σε ένα διάστημα μεγάλο οι περισσότεροι θα την μιλούσανε όπως επιβάλλει η εξέλιξη δηλαδή να προσαρμόζεσαι στο περιβάλλον σου το πρόβλημα είναι πως η τεχνολογική επανάσταση έγινε απότομα (την μια χρονια είχαμε τηλεοραση ,την αλλη όχι) την μια χρονια ειχαμε ιντερνετ την αλλη όχι), η εξέλιξη γίνεται αργά όμως θέλαμε άμεσες αλλαγες ΔΕΝ ΥΠΗΡΧΕ ΧΡΟΝΟΣ. Αυτό ανάγκασε τους γλωσσολόγους της εποχής να καταργήσουν την καθαρεύουσα διότι θέλανε άμεση αλλαγή . Δεν είχανε φαίνεται το χρόνο και υπομονή να προσαρμοστεί ο κόσμος τις ανάγκες του και για αυτό προσαρμόστηκαν οι λόγιοι στον κόσμο. Όσο αφορά τα βιβλία των γονιών είναι λογικό εμείς τα παιδάκια να μην τα καταβαίνουμε αλλά τα παιδάκια της εποχής τα διαβάζανε και τους άρεσαν (όπως π.χ. και τώρα αρέσουν (τα παιδάκια που έγιναν μεγάλοι) να

πηγαινουν εκκλησία ακόμα και αν δε πιστευουν τόσο στον Θεό για να ακούνε την διάλεκτο ενώ τα σημερινά παιδάκια δε καταλαβαίνουν τίποτα).

Σχόλιο: Λοιπόν, όπως πολύ σωστά αναφέρθηκε παραπάνω, η καθαρεύουσα είναι ουσιαστικά ένα «υβρίδιο», μία γλώσσα που φτιάχτηκε για να «καθαρίσει» τη γλώσσα μας από τις τουρκικές, κατά κύριο λόγο λέξεις, που χρησιμοποιούνταν καθημερινά. Μόνο που το πέτυχε ως ένα σημείο, αφού στην πραγματικότητα έγινε η γλώσσα των λογίων και των γραφειοκρατών. Ως απόδειξη, σκεφτείτε πόσες τουρκικές λέξεις χρησιμοποιούμε στην καθημερινότητά μας. Οι οποίες θα ήταν βέβαια πολλές περισσότερες αν δεν είχε υπάρξει η καθαρεύουσα (που έφτασε όμως σε υπερβολές, στην προσπάθεια της να μην αφήσει ξένη για ξένη λέξη!) Δεν νομίζω ότι έχει κάποια χρησιμότητα να διδάσκεται η καθαρεύουσα. Διδασκόμαστε τα αρχαία, γιατί από εκεί ξεκίνησε η γλώσσα μας και για χίλιους δυο άλλους λόγους και διδασκόμαστε και νέα ελληνικά. Για μένα, δεν έχει καμιά αξία η διδασκαλία της καθαρεύουσας, από τη στιγμή που ακούω ανθρώπους να λένε «το διαφανές, του διαφανές» και «η οδός, της οδός». Και δυστυχώς είναι πολλοί. Η χρήση της καθαρεύουσας είναι υπέροχη στη λογοτεχνία και την ποίηση, και πολύ ενδιαφέρουσα στα ιστορικά κείμενα, αλλά ως εκεί. Είναι ένα στάδιο που πέρασε η γλώσσα μας για τους λόγους που προείπαμε, αλλά δεν είναι ένα στάδιο που χρειάζεται να διδαχθούμε επιπλέον. Ένας άνθρωπος με καλή γνώση ελληνικών, μπορεί μια χαρά να διαβάσει κείμενα σε καθαρεύουσα. Και τέλος πάντων, αν δεν είναι ο Κωνσταντίνος Κατακουζηνός, δεν κατανοώ γιατί να είσαι υπέρ της διδαχής της καθαρεύουσας;;

Αααα, και η ελληνική γλώσσα ποτέ δεν πεθαίνει! Οι γλώσσες είναι ζωντανοί οργανισμοί. Εξελίσσονται συνεχώς, αλλάζουν, αλλά δεν αφανίζονται. Και έχουμε την τύχη να μιλάμε μια γλώσσα που έχει τόσο μεγάλη ομοιότητα και σχέση με την αρχική της μορφή, παρά τον μεγάλο κίνδυνο αφανισμού που διέτρεξε στο παρελθόν (τουρκοκρατία). Αφού κατάφερε να μείνει ζωντανή τότε, δεν κινδυνεύει από τα greeklish!

Σχόλιο: Το θέμα είναι όμως ότι δεν είναι φυσική εξέλιξη της ελληνικής η καθαρεύουσα! Είναι ένα κατασκεύασμα ! Για ποια εξέλιξη μιλάμε; Αυτή η γλώσσα επιβλήθηκε! Τα παιδιά τότε όχι μόνο δεν τη συμπαθούσαν αλλά αναγκάζονταν να μιλούν την επίσημη

καθαρεύουσα/αρχαίζουσα στο σχολείο και τη δημοτική στο σπίτι! Σα να είσαι ξένος στη χώρα σου σα να σου επιβάλλεται μια προκατασκευασμένη κουλτούρα! Σε τι είδους κοινωνία ζούμε αν θεωρούμε πώς ό,τι και να μας επιβληθεί θα προσαρμοστούμε σε αυτό ό,τι και αν συνεπάγεται αυτό;

Σχόλιο: Ας μάθουμε πρώτα να μιλάμε σωστά τα Νέα Ελληνικά κ ας αφήσουμε τα Αρχαία κ την Καθαρεύουσα γι'αυτούς που τους αρέσουν κ μόνο.....!

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Όσον αφορά στην καθαρεύουσα συμφωνώ και τον λόγο τον έχω διατυπώσει κάποιες σελίδες πριν. Σε ό,τι λες αναφορικά με τα αρχαία διαφωνώ. Τουλάχιστον αυτά που μαθαίνουμε μέχρι τη Γ' γυμνασίου (δηλαδή τα απολύτως βασικά) είναι απαραίτητο εφόδιο για κάθε Έλληνα (εδώ καμαρώνουν παιδιά ξένων χωρών που έχουν μάθει απ' έξω κάποιους στίχους στην Ιλιάδα π.χ.). Τα αρχαία ελληνικά βοηθούν στη βαθύτερη κατανόηση της ελληνικής γλώσσας - είτε αυτή είναι νέα είτε αρχαίζουσα είτε δεν ξέρω 'γω τι.

Σχόλιο: Με την μορφή που διδάσκονται τα αρχαία σήμερα μαθαίνεις κυρίως κανόνες, καταλήξεις κτλ., ενώ θα έπρεπε να επικεντρωθούν στην ελληνική φιλοσοφία. Αλλά ακόμη κι έτσι δηλαδή κάτι μπορεί να αποκομίσεις, αν αλλάξει ο τρόπος διδασκαλίας και η ύλη ακόμη καλύτερα. Εντάξει έτσι όπως είναι, είναι και λιγάκι χάσιμο χρόνου γιατί για αυτά που παίρνεις τρεις ώρες την βδομάδα (Στο γυμνάσιο) + το διάβασμα σπίτι, είναι πολλές. Πραγματικά, το να διδασκόταν καθαρεύουσα θα ήταν εντελώς ανούσιο. Και πέρα από αυτό, νομίζω πως αρκετά μαθήματα έχουμε, δεν χρειάζονται και αλλά. Τα ελάχιστα κείμενα/ποιήματα που διδασκόμαστε σε αυτήν είναι αρκετά πιστεύω.

Σχόλιο: Παιδιά αν περιμένατε να μάθετε για την ελληνική φιλοσοφία μέσα από τα αρχαία είστε λίγο εκτός τόπου και χρόνου...ειδικά αν σκεφτείς πως μαθαίνουμε αρχαία σήμερα... Καθώς άποψη μου είναι ότι η γλώσσα είναι ένα ρευστό κομμάτι του πολιτισμού μας και διαμορφώνεται γενιά γενιά δεν έχει νόημα πλέον η διδαχή της καθαρεύουσας.

Σχόλιο: Ποια καθαρεύουσα ?? Πάμε καλά? Δεν μας έφταναν τα αρχαία?? Να καταργηθούν και αυτά και να διδασκόμαστε μόνο νέα ελληνικά, αγγλικά και μια 2η ξένη γλώσσα (γαλλικά ή γερμανικά) σε **υψηλότερο** επίπεδο. Εφόδια χρήσιμα για το μέλλον. Επίσης και πληροφορική σε υψηλότερο επίπεδο (αλλά αυτό δεν σχετίζεται με το θέμα).

- **Απάντηση σε σχόλιο:** Τα αρχαία ελληνικά τα διδασκόμαστε στο σχολείο λόγω του ότι αποτελούν το παρελθόν των νέων ελληνικών. Επίσης, αφού αποτελούν τη βάση της νέας ελ., καταλαβαίνεις γιατί χρησιμοποιείς τις λέξεις που χρησιμοποιείς, καθώς και πολλές ξένες. Η καθαρεύουσα, ωστόσο, ήταν μια γλώσσα που επιβλήθηκε στο λαό και τη μιλούσε μόνο το αφάν γκατέ να στο πω έτσι. Ήταν ένα κατασκεύασμα.

Σχόλιο: Πρώτον το ότι η γλώσσα εξελίσσετε για να εξυπηρετεί ανάγκες δεν είναι κατά της καθαρεύουσας επιχείρημα, διότι απλώς αυτή είναι μια απλουστευτική λογική την οποία αναπτύσσοντας θα συμπεραίναμε δυστυχώς πως δήθεν μια γλώσσα κατ' εμέ φτωχή και μη απαιτούσα σκέψη (στον νου μου έρχονται τα αγγλικά) είναι η καλύτερη λύση απ' όλες τις απόψεις. Δεύτερον τα περί χρησιμότητας τα απαξιώ πλήρως. Τέτοια δεν ισχύουν. Το ελληνικό κακώς συμβαίνουν, που προκρίνει την εκμάθηση ξένων γλωσσών γενικώς και την λήψη αντιστοίχων πιστοποιητικών αντί της ελληνικής, οποιασδήποτε στερείται λογικής. Αν και εκ των υστέρων το καταλαβαίνω, όσο καλά την μητρική κάποιος γνωρίζει, τόσο καλά έχει και την δυνατότητα να μάθει και την ξένη. Λόγω αυτού νομίζω κι ότι κακό δεν θα ήταν το να διδάσκεται και η καθαρεύουσα, αν και αφού υπάρχουν τα αρχαία, μη αναγκαίο είναι. @Socially excluded: Είναι δυσάρεστες οι διαφωνίες, έπειτα αντιλογίες. η άποψη όμως αυτή είναι φαύλη. Το εκπαιδευτικό σύστημα θα έπρεπε να έχει μόνο 2 υποχρεωτικά μαθήματα

πολλών ωρών, μαθηματικά και αρχαία(ίσως και μαζί με γραφή μόνο εκθέσεων), και 2-4 επιλογής, αυτό σίγουρα στο Λύκειο.

Σχόλιο: Τα αρχαία δεν διδάσκονται όπως θα έπρεπε, αλλά η ιδέα δεν είναι κακή, απλώς η εφαρμογή είναι μια αποτυχία! Η διδασκαλία της καθαρεύουσας απλούστατα μια ηλίθια ιδέα η οποία θα μας φάει χρόνο, θα μας σπάσει τα νεύρα, θα προκαλέσει του κόσμου τις αντιδράσεις, και βασικά δεν πρόκειται να γίνει δεκτή ούτε καν θα την προτείνει κάποιος σοβαρός άνθρωπος, εκτός αν επανέλθουν κάτι παλιά γνώριμα καθεστώτα που αναπολούν κάποιους, ονόματα δεν λέμε, υπολήψεις δεν θίγουμε...παμ' παρακάτω! τι να την κάνουμε ρε παιδιά την καθαρεύουσα; έχουν γραφτεί κάτι κείμενα, που στην τελική τα διδασκόμαστε, ποιο είναι το πρόβλημά σας, τι άλλο θέλετε; μία «γλώσσα» που σκοτώνει τα αρχαία;; στην τελική δημοτική αν ξέρεις δεν αντιμετωπίζεις καμία ιδιαίτερη δυσκολία να την κατανοήσεις! πρέπει να την διδαχθούμε κιόλας! τι άλλο θα ακούσουμε. δουλειά δεν είχε ο διάλογος...

Σχόλιο: Για κανεναν λόγο.. Δεν βρίσκω νοημα, δεν βρίσκω λόγο για να γίνει κατι τετοιο.. Η καθαρευουσα δεν χρησιμοποιειται πια, μετατραπηκε σε νεα. Θεωρω πως θα 'ταν σημαντικότερο να δωσουμε εκει βαση και οχι στην καθαρευουσα. Προσωπικα, μεχρι και ο τροπος και η υπερβολικη μαθηση των αρχαιων μου φαινεται ηλιθια και αχρηστη. Ας μαθαιναμε την φιλοσοφια των αρχαιων ελληνων και ρωμαιων, και καποια γραμματικα ζητηματα των αρχαιων ελληνικων που θα διευκόλυναν και στην κατανοηση και μαθηση των νεων ελληνικων, και θα 'ταν ωραια και ουσιωδης παιδεια τοτε. Η τοση λεπτομερης εξιδεικευση στα λατινικα και στα αρχαια ειναι παντελως αχρηστη και ασκοπη.

Σχόλιο: Όποιος θέλει να μάθει καθαρεύουσα, οι πόρτες είναι ανοιχτές και τα σκυλιά δεμένα! Δεν θα την κάνουμε και υποχρεωτική όμως (τους λόγους τους έχω ήδη εξηγήσει). Απαίτησε κανείς να γίνει κανένας εξειδικευμένος κλάδος καμιάς επιστήμης ολόκληρο μάθημα; Ηφαιστειολογία, βοτανική, ορυκτολογία, τόσα κουλά υπάρχουν, τα προτείναμε για μαθήματα; Δεν νομίζω.

Σχόλιο: Υπάρχει όντως λόγος για να διδάσκεται; Ήδη είμαστε αναγκασμένοι να μαθαίνουμε αρχαία και λατινικά συν την ξένη γλώσσα, ντάξει η ξένη γλώσσα δεν είναι τίποτα μπροστά στα αρχαία. Δηλαδή αν προσθέσουν και την καθαρεύουσα σαν μάθημα τι θα πρώτο κάνουμε; Με τόσα μαθήματα θα μπερδευτούν τα παιδιά. Επειδή οι γονείς μας μάθανε την καθαρεύουσα αυτό δεν πάει να πει ότι θα την μάθουμε και εμείς. Άλλες οι εποχές τότε και άλλες τώρα.